

Luceafărul

Săptăminal editat de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România

Proletari din toate țările, uniți-vă!

ÎNȚII DE MAI

Sărbătorim, ca în fiecare an, Întiul de Mai, Ziua solidarității internaționale a celor ce muncesc, zi care, în istoria mișcării muncitorești și democratice, adună de fapt întreaga istorie a demnității ființei umane, întreaga istorie a progresului și civilizației, a umanismului care, în esență sa, se întemeiază pe muncă și creație, pe conștiință creatoare. Programul partidului nostru, prin expresia căruia se relevă un întreg traseu de luptă al muncitorilor români, de la începuturile sale și până în prezent, după cum se relevă și direcțiile fundamentale ale făuririi noului societăți, calea victoriei socialiste și comuniste al patriei, fundamentează ideea de muncă și de creație care este a transformării largi revoluționare, a participării active, conștiente la edificarea unei opere istorice fără precedent. Un popor al muncii și o țară a muncii se regăsesc azi în toate marile construcții ale epocii pe care o străbătem, în economie, în știință și cultură, în largul sistem al democrației muncitorești, revoluționare. În această sintagmă, făuritori ai bunurilor materiale și spirituale, se regăsește conștiința de sine a angajării conștiente și de hândește o țară mai nouă și mai înaltă accepție teoretică și practică a ceea ce țară pe care secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a formulat-o și confirmat în programul său de dezvoltare a socialismului și pentru popor. Obiectivele și programele adoptate de Congresul al XIII-lea și Conferința Națională ale partidului confirmă acest principiu călăuzitor și dă o amplă deschidere către prezent și viitor. Sensul pe deplin este al angajării, al răspunderii patriotice, al spiritului revoluționar.

Prin conștiința partidului nostru, a muncitorilor români, se avertiza asupra pericolului fascist și se mobilizau largi forțe pentru pre-întâmpinarea războiului. Meritul istoric în organizarea și desfășurarea acestor manifestații l-a avut, după cum se știe, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pe atunci tânăr activist al partidului. Se afirmă astfel — și ni se relevă tot mai pregnant acum, din perspectiva tuturor momentelor care au urmat, înalte calități de patrie și înflăcăată conștiință a luptei și cuceririi revoluționare, se afirmă virtuțile de mare conducător. În viziunea acelor manifestații, în organizarea și desfășurarea lor, alături de tânărul și cucerătorul activist al partidului se afla tovarășa Elena Ceaușescu. Istoria consemnează la loc de frunte toate acestea și este spre mândria noastră că, în tradiția Întiului de Mai, partidul și poporul au înscris, încă din cele mai fierbinți momente ale istoriei, și cauza indisolubilă a relațiilor păcii, lupta pentru afirmarea independenței și suveranității naționale. Semnificațiile decurg azi într-o nouă accepție, aceea a cooperării și înțelegerii internaționale, a făuririi unei lumi fără războaie și fără amenințarea cu forța, a unei lumi mai drepte și mai bune pe planeta noastră. Promotorul consecvent al unor astfel de idei și principii este conducătorul partidului și țării, personalitate politică proeminentă a lumii contemporane. Demersurile românești pentru pace și cooperare internațională cunosc prin proclamația activitate a tovarășului Nicolae Ceaușescu o vastă răstărire în conștiința umanității și alcătuiesc una din direcțiile de fond ale prezentei României în lume.

Ziua de Întii de Mai ne găsește pe acest traseu al muncii și creației care, în semnificația lor cea mai exactă, formează și segmentul de timp cel mai complex și mai înnoitor, pentru că el este hotărâtor pentru imaginea finală a acestui cel de al optulea cincinal pentru înscriserea României pe orbita unei țări socialiste medii dezvoltate. Către această imagine converg realități și eforturi care fac din această etapă un răstimp al unei vaste experiențe, în acele momente de timp cel mai complex și mai înnoitor, pentru că el este hotărâtor pentru imaginea finală a acestui cel de al optulea cincinal pentru înscriserea României pe orbita unei țări socialiste medii dezvoltate. Către această imagine converg realități și eforturi care fac din această etapă un răstimp al unei vaste experiențe, în acele momente de timp cel mai complex și mai înnoitor, pentru că el este hotărâtor pentru imaginea finală a acestui cel de al optulea cincinal pentru înscriserea României pe orbita unei țări socialiste medii dezvoltate.

Prezentul și viitorul României sunt strâns legate de înfăptuirea istoricelor hotărâri și programe adoptate de Congresul al XIII-lea și Conferința Națională ale partidului. În cuvântările rostite în cadrul unor înalte conștiente ale democrației de partid și ale democrației muncitorești revoluționare, tovarășul Nicolae Ceaușescu subliniază cu predicție această și argumentează prin prisma cerințelor unei noi revoluții în gândirea și practica umană dar și prin aceea a vastei posibilități de care dispunem în economie, în știință și cultură. O nouă dimensiune dobândește creația și satele țării, munca și creația în condițiile experienței actuale, nivelul de pregătire profesională, cerințele unei noi calități a muncii și vieții din toate domeniile de activitate. Este acesta ansamblul de preocupări și direcții care fac din viitorul apropiat o imagine a prezentului însuși. Sărbătorirea zilei de Întii de Mai trece astfel în lumina de conștiință a întregii țări și ne semnifică în durată tuturor zilelor și faptelor creatoare.

Lucaefărul

RECAPITULĂRI

„Respirări”

alături de „Cartea de recitare” (al cărei titlu începe a deveni dreptat o formulă cu valoare de emblema) începută printr-o pagină memorabilă în revista Lucaefărul, stau, în estetica explicită a lui Nichita Stănescu, „Respirările” — au fost mai întâi o rubrică în revista Lucaefărul, apoi o culegere de surprinzătoare eseuri. Marile scriitori consacrați și ei presa la care colaborează prin cărțile pe care le desfășoară mai întâi aici. Așadar, poetul năzuiește a însoți poezia cu o ideologie privitoare la literatură și nu doar la aceasta, pe care să o desfășoare, pe cit și cu putință, inteligibil și traducând-o conceptual. Totuși, înfrățirile acestor eseuri nu se desosebesc cu mult de acelea ale pozițiilor propriuzise și putem trage de aci încheierea că poetul găindea unii creații și nu socotea obligatoriu a face gândirea mai transparentă decât o făcuse să fie lirica lui de încifrări. Insolitul acesteia de pe urmă era, de almințieri, indiscutabil și, la o revedere ochire, se părea că poetul nu pornește dintr-o tradiție autohtonă și nu trăgea către sine, din vremuri vechi, un fir prea lung

Artur Silvestri

Continuare în pag. a 2-a

La invitația secretarului general al Partidului Comunist Român, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, secretarul general al C.C. al Partidului Comunist din Cehoslovacia, tovarășul MILOŠ JAKES a efectuat o vizită prietenească de lucru în țara noastră. Desfășurată sub semnul dezvoltării ascendente a relațiilor de colaborare, vizită, prin convorbirile pe multiple planuri, se înscrie ca un nou capitol în cronica raporturilor româno-cesoslovace, în interesul ambelor popoare, al cauzei socialismului și păcii. Cu acest prilej, în semn de profundă prețuire și contribuție aduse la întărirea legăturilor de prietenie și colaborare româno-cesoslovace, a activității neobosite desfășurate pe plan mondial, pentru afirmarea idealurilor de pace, înțelegere și cooperare internațională, tovarășului Nicolae Ceaușescu i-a fost înmănat Ordinul „Leul Alb”, clasa I, cu colan, cea mai înaltă distincție de stat a Republicii Socialiste Cehoslovace.

PREZENȚA TINĂRULUI SCRITOR

Tradiție și continuitate

Încă de la volumul de debut: *Replay* (1980), constantin M. Popa s-a impus ca un autor critic al actualității imediate, ca un foile-onis, cu lecturi atente, la zi, dar preocupat, în același timp, și de perioade mai vechi ale literaturii, după cum ne dovedeau și cele câteva repere istorico-literare din capitolul *Ipoteze*. De aitei, criticul a ținut o vreme cronica literară în revista „Ramuri” și folioarele de atunci au format, în cea mai mare parte, substanța primului volum, în care materialele erau grupate pe secțiuni, fără ca volumul să capete aspectul eterogen al unei culgeri întâmplătoare, haotice, de cronici și articole. Chiar titlul volumului, imprumutat din transmisiile televizate, propunând o tehnică a reluării unor secvențe literare, mai disputate, ne demonstrează o evidentă propensiune publicistică la Constantin M. Popa. Prezentă laborioasă în presa literară, publicând frecvent în revistele „Ramuri” și „Lucaefărul”, criticul procedea aproximativ în același fel și în cel de-al doilea volum al său: *Clasici și contemporani* (Editura „Scrisorile românești”, 1987). Demne de reținut pentru programul său critic sînt cele două „mofo-uri, primul din marele eseist spaniol Salvador Madariaga („Ordinea este categoria intelectuală a acțiunii”), care definește exemplar acțiunea critică și al doilea, extrem de semnificativ („Viitorul are o inimă veche”), din Roberto Alói. Într-un succint și dens *Argument*, Constantin M. Popa ține să-și

precizeze concepția critică și opțiunea sa pen- un anumit gen de literatură. Critica este „o casă cu două ferestre” — ne spune Constantiu M. Popa, însușindu-și definiția unui critic american contemporan, de orientare socio-ogică, Malcolm Cowley, care se rețera la categoriile de poetic, ce recepțiază literatura. Dar, aceasta sugestivă și irumoașă metaforă critică este vaaoia și pentru ceea ce numim, astăzi, un „puraism al metodei”, posibilitatea de a privi opera prin mai multe grile, din ungiuri de vedere diverse și complementare. Pornind de la un moment decisiv din biografia lui Cervantes, bătălia de la Lepanto, în conștințarea din „Istoria cărții” și „fascinația viciului”, criticul pledează pentru literatura ancorată în social, care nu se dispensază de istorie și respinge „livrescul” și „parodicul”, artificialitatea, experimentalul, cu aite cuvinte, „literaritatea” literaturii.

Prima secțiune a volumului lui Constantin M. Popa intitulată *Arheologia ideilor literare*, este și cea mai substanțială și cea mai rezistentă. Secvențele critice dedicate scriitorilor clasici sînt cele care ne rețin atenția în primul rând, prin nouatare unghiurilor de vedere și prin recursul, sistematic, la metodele moderne, utilizează fără ostentație și reclamare, organic, de realitatea textului literar. Constantin M. Popa a asimilat bine lecția „noii critici”. Critica îi este pe clasici prin această lăntă. Referințele la critica psihanalitică (Gastia Dachelard), arhetipală (Gilbert Durand), la teoriile lui Roger Caillois sau Huizinga, sînt frecvente, fără a fi folosite, însă, în mod abuziv sau demonstrativ. Tematismul lui Jean-Pierre Richard sau hermeneutic lui Jean Starobinski pot fi recunoscute și identificate cu relativă ușurință, în demersul critic al lui Constantin M. Popa. Cînd textul analizat îi oferă posibilitatea, criticul recurge la poetică și structuralism. Cea mai mare receptivitate ni se pare că

Ovidiu Ghidirmic

Continuare în pag a 7-a

INSEMNAȚI

Ceea ce rămâne

nu mulți au norocul sau „nefericirea” să trăiască o viață de om — de cînd au văzut lumina zilei pe pămîntul acesta și pînă la adînci bătrîneji — în mijlocul aceluiași, mereu aceluiași lucrării. Noi, unele de o zi, sută cincizeci de ani, vechi, atele doar de o zi, sută cincizeci de ani, dar dintre aceștia sînt și mai puțini aceia care păstrează cu venerație, ca pe niște relicve de preț, atingerea minilor părintești așa cum se păstrează ea pe cheia pendulei întoarse ultima oară, pe muclei țigări stîmbe într-o mică scrumieră, acum pătruzeci și patru de ani, pe ultima carte citită, pe ultima carte aprinsă — o ediție din romanul „Ion”, pe păpușa cu rochie largă din atlas trandafiriu, care se așeza peste ibricul fierbinte de ceai, pe lada urîșă de fier, care păzea manuscrisele, pe portretele semmate Steriadi, Iser, Rescu, pe vechile cos-

Aurel Maria Baros

Continuare în pag. a 2-a

Primăvara din noi

Întrăm în sărbătorescul florar, subsemnele, lui țara sa cuprins de zile și muncii în a cărui natură venim într-o cupare însăși a spiritului creator. Dar vedem și acei mereu viu și prosperă anotimp care e al tineretii, modul mereu mai înalt și așteptător prin care ideea de tinăr și de tinerete se exprimă în tot ceea ce ne înconjoară ca realitate, gând și aspirație, ca îndemni și înfăptuire, sub zodia celor mai miraculoase și mai tenace frământări prin care zilele și nopțile de primăvară fac arcul de boltă spre lumina din fruct. Către carucube de griu și trizări de aripi urcă aceste zile făcîndu-ne ochii și mai umiții și mai limpezi. O primăvară din noi își reis de departe și de pretutindeni drumuri pentru ca lucrurile prin care trecem și ni se înseamnă anii să poată deveni și mai încăpătoare și să ni se asemeie prin tot ce simțim și gîndim. De la ceea tinerete a patriei și a naturii înseși izbucnesc în noi speranțele. Se orînduiesc și se asează aripi și impulsuri care o fac într-un anumite sens și un îndemni să o profesăm de ordina temlar. Tineretul, se spune în Programul partidului, reprezintă viitorul însuși al națiunii, tineretul, subliniază adesea secretarul general al

partidului, reprezintă o importantă forță a progresului social, un factor important al înnoirii. Experiența tuturor generațiilor se adună în ideea de tinerete, moștenirea înaintată a trecutului și moștenirea întreagă a prezentului fac din ideea și din realitatea acestei virste o treaptă în permanentă aparținînd de viitor. E o cîntorie tineretei și se înconjoară, la rîndu-i, de mari cîntorii. Tot astfel cum acesti ani pe care-nămînă cu nume de epocă sînt ai tineretii pe deplin edificatoare și ai universului politic, moral și social, în care ea s-a clădit și se clădește, muncind și învățînd și afirmîndu-și plener spiritul creator. Cînd un popor își așează între sărbătorile lui și pe aceea a tineretii, și încă în sensul absolut al primăverii, aceasta spune mult despre frumusețea inimii și sufletului său, spune mult despre nădejde și străduințele sale. Pentru că este evident, emană o imensă grijă de aici și se consacră o tulburătoare profesiune de credință. Aceea ca poporul să poată fi și să rămîna mereu tinăr, pentru a perpetua și îmbogăți în timp o istorie care se moștenește cu fiecare generație. Iar generațiile timpului nostru, aceste fermecătoare și mereu mai frumoase promoții de tineri să poată intra pe porțile viitorului cu conștiința întreagă a apartenenței la un crez eroic și o istorie pe măsură.

A. I. Zănescu

Cel mai tinăr pămînt

Este dimineată și este devreme. Mult prea devreme ca ochiul să pătrundă prin ceața lăptoasă care îmi întreprinde și mai mult așteaptă; m-am încăpătînat să citesc tot drumul de noapte la lumina unui bec de compartiment. Deschid ferestra și ceața linoasă pătrunde cit zece turme îmbulcuite tăcut, sufocînd vorbele, suspendînd zgomotele și scrisorile rotilor pentru o clipă. Clipa, identică, avem s-o regăsim și jos, în port. În cel vechi — cu experiență care o ignora, pesemne îi fusese dat să o mai cunoască, nu ca mine, un novice, dar și în cel nou — în Constanta-Sud — de care ceața de ora 5 dimineata avea să mă lege printr-un sentiment de duioasă plină de înțelegere care arareori se înfiripă între oameni, dar și mai rar între un om și un port. Constanta-Sud — prosperă, nestiutor — pîntec de pămînt construit în mare de o mină de oameni și o armată de mașini, „cel mai tinăr pămînt românesc”, i s-a spus, mai primea intimidat ca și mine de ceata atotecuprinzătoare, regală și indiferentă. Singurul semn că în spatele cortinei sale teatrul nu era gol, erau stăruțele, atenționate, suspendate. M-am împiedicat de citeva ori luîndu-mă, greșit, după ureche. Metoda nu e bună în ceață, mi s-a spus mai apoi, nici pe mare, nici în apropierea mării, dar, culmea, nu de către cei trei marinari „curat marinari” — așa fi spus — care lucrau, spre surprinderea mea, pe un coridor „neînțepit”. Adică cum, întreb cu inocență, Neudat — mi se spune. Se ridică în mine un firicel de minie — port neudat! Fac mai departe pe neștiutoarea, asa-i meseria, dar în gînd mi-am și pus să-i încondeiez pe cei trei bărbați care iau peste picior o femeie după citeva ore de drum și nici un om și un port. Constanta-Sud — prosperă, nestiutor — pîntec de pămînt construit în mare de o mină de oameni și o armată de mașini, „cel mai tinăr pămînt românesc”, i s-a spus, mai primea intimidat ca și mine de ceata atotecuprinzătoare, regală și indiferentă. Singurul semn că în spatele cortinei sale teatrul nu era gol, erau stăruțele, atenționate, suspendate. M-am împiedicat de citeva ori luîndu-mă, greșit, după ureche. Metoda nu e bună în ceață, mi s-a spus mai apoi, nici pe mare, nici în apropierea mării, dar, culmea, nu de către cei trei marinari „curat marinari” — așa fi spus — care lucrau, spre surprinderea mea, pe un coridor „neînțepit”. Adică cum, întreb cu inocență, Neudat — mi se spune. Se ridică în mine un firicel de minie — port neudat! Fac mai departe pe neștiutoarea, asa-i meseria, dar în gînd mi-am și pus să-i încondeiez pe cei trei bărbați care iau peste picior o femeie după citeva ore de drum și nici un om și un port. Constanta-Sud — prosperă, nestiutor — pîntec de pămînt construit în mare de o mină de oameni și o armată de mașini, „cel mai tinăr pămînt românesc”, i s-a spus, mai primea intimidat ca și mine de ceata atotecuprinzătoare, regală și indiferentă. Singurul semn că în spatele cortinei sale teatrul nu era gol, erau stăruțele, atenționate, suspendate. M-am împiedicat de citeva ori luîndu-mă, greșit, după ureche. Metoda nu e bună în ceață, mi s-a spus mai apoi, nici pe mare, nici în apropierea mării, dar, culmea, nu de către cei trei marinari „curat marinari” — așa fi spus — care lucrau, spre surprinderea mea, pe un coridor „neînțepit”. Adică cum, întreb cu inocență, Neudat — mi se spune. Se ridică în mine un firicel de minie — port neudat! Fac mai departe pe neștiutoarea, asa-i meseria, dar în gînd mi-am și pus să-i încondeiez pe cei trei bărbați care iau peste picior o femeie după citeva ore de drum și nici un om și un port. Constanta-Sud — prosperă, nestiutor — pîntec de pămînt construit în mare de o mină de oameni și o armată de mașini, „cel mai tinăr pămînt românesc”, i s-a spus, mai primea intimidat ca și mine de ceata atotecuprinzătoare, regală și indiferentă. Singurul semn că în spatele cortinei sale teatrul nu era gol, erau stăruțele, atenționate, suspendate. M-am împiedicat de citeva ori luîndu-mă, greșit, după ureche. Metoda nu e bună în ceață, mi s-a spus mai apoi, nici pe mare, nici în apropierea mării, dar, culmea, nu de către cei trei marinari „curat marinari” — așa fi spus — care lucrau, spre surprinderea mea, pe un coridor „neînțepit”. Adică cum, întreb cu inocență, Neudat — mi se spune. Se ridică în mine un firicel de minie — port neudat! Fac mai departe pe neștiutoarea, asa-i meseria, dar în gînd mi-am și pus să-i încondeiez pe cei trei bărbați care iau peste picior o femeie după citeva ore de drum și nici un om și un port. Constanta-Sud — prosperă, nestiutor — pîntec de pămînt construit în mare de o mină de oameni și o armată de mașini, „cel mai tinăr pămînt românesc”, i s-a spus, mai primea intimidat ca și mine de ceata atotecuprinzătoare, regală și indiferentă. Singurul semn că în spatele cortinei sale teatrul nu era gol, erau stăruțele, atenționate, suspendate. M-am împiedicat de citeva ori luîndu-mă, greșit, după ureche. Metoda nu e bună în ceață, mi s-a spus mai apoi, nici pe mare, nici în apropierea mării, dar, culmea, nu de către cei trei marinari „curat marinari” — așa fi spus — care lucrau, spre surprinderea mea, pe un coridor „neînțepit”. Adică cum, întreb cu inocență, Neudat — mi se spune. Se ridică în mine un firicel de minie — port neudat! Fac mai departe pe neștiutoarea, asa-i meseria, dar în gînd mi-am și pus să-i încondeiez pe cei trei bărbați care iau peste picior o femeie după citeva ore de drum și nici un om și un port. Constanta-Sud — prosperă, nestiutor — pîntec de pămînt construit în mare de o mină de oameni și o armată de mașini, „cel mai tinăr pămînt românesc”, i s-a spus, mai primea intimidat ca și mine de ceata atotecuprinzătoare, regală și indiferentă. Singurul semn că în spatele cortinei sale teatrul nu era gol, erau stăruțele, atenționate, suspendate. M-am împiedicat de citeva ori luîndu-mă, greșit, după ureche. Metoda nu e bună în ceață, mi s-a spus mai apoi, nici pe mare, nici în apropierea mării, dar, culmea, nu de către cei trei marinari „curat marinari” — așa fi spus — care lucrau, spre surprinderea mea, pe un coridor „neînțepit”. Adică cum, întreb cu inocență, Neudat — mi se spune. Se ridică în mine un firicel de minie — port neudat! Fac mai departe pe neștiutoarea, asa-i meseria, dar în gînd mi-am și pus să-i încondeiez pe cei trei bărbați care iau peste picior o femeie după citeva ore de drum și nici un om și un port. Constanta-Sud — prosperă, nestiutor — pîntec de pămînt construit în mare de o mină de oameni și o armată de mașini, „cel mai tinăr pămînt românesc”, i s-a spus, mai primea intimidat ca și mine de ceata atotecuprinzătoare, regală și indiferentă. Singurul semn că în spatele cortinei sale teatrul nu era gol, erau stăruțele, atenționate, suspendate. M-am împiedicat de citeva ori luîndu-mă, greșit, după ureche. Metoda nu e bună în ceață, mi s-a spus mai apoi, nici pe mare, nici în apropierea mării, dar, culmea, nu de către cei trei marinari „curat marinari” — așa fi spus — care lucrau, spre surprinderea mea, pe un coridor „neînțepit”. Adică cum, întreb cu inocență, Neudat — mi se spune. Se ridică în mine un firicel de minie — port neudat! Fac mai departe pe neștiutoarea, asa-i meseria, dar în gînd mi-am și pus să-i încondeiez pe cei trei bărbați care iau peste picior o femeie după citeva ore de drum și nici un om și un port. Constanta-Sud — prosperă, nestiutor — pîntec de pămînt construit în mare de o mină de oameni și o armată de mașini, „cel mai tinăr pămînt românesc”, i s-a spus, mai primea intimidat ca și mine de ceata atotecuprinzătoare, regală și indiferentă. Singurul semn că în spatele cortinei sale teatrul nu era gol, erau stăruțele, atenționate, suspendate. M-am împiedicat de citeva ori luîndu-mă, greșit, după ureche. Metoda nu e bună în ceață, mi s-a spus mai apoi, nici pe mare, nici în apropierea mării, dar, culmea, nu de către cei trei marinari „curat marinari” — așa fi spus — care lucrau, spre surprinderea mea, pe un coridor „neînțepit”. Adică cum, întreb cu inocență, Neudat — mi se spune. Se ridică în mine un firicel de minie — port neudat! Fac mai departe pe neștiutoarea, asa-i meseria, dar în gînd mi-am și pus să-i încondeiez pe cei trei bărbați care iau peste picior o femeie după citeva ore de drum și nici un om și un port. Constanta-Sud — prosperă, nestiutor — pîntec de pămînt construit în mare de o mină de oameni și o armată de mașini, „cel mai tinăr pămînt românesc”, i s-a spus, mai primea intimidat ca și mine de ceata atotecuprinzătoare, regală și indiferentă. Singurul semn că în spatele cortinei sale teatrul nu era gol, erau stăruțele, atenționate, suspendate. M-am împiedicat de citeva ori luîndu-mă, greșit, după ureche. Metoda nu e bună în ceață, mi s-a spus mai apoi, nici pe mare, nici în apropierea mării, dar, culmea, nu de către cei trei marinari „curat marinari” — așa fi spus — care lucrau, spre surprinderea mea, pe un coridor „neînțepit”. Adică cum, întreb cu inocență, Neudat — mi se spune. Se ridică în mine un firicel de minie — port neudat! Fac mai departe pe neștiutoarea, asa-i meseria, dar în gînd mi-am și pus să-i încondeiez pe cei trei bărbați care iau peste picior o femeie după citeva ore de drum și nici un om și un port. Constanta-Sud — prosperă, nestiutor — pîntec de pămînt construit în mare de o mină de oameni și o armată de mașini, „cel mai tinăr pămînt românesc”, i s-a spus, mai primea intimidat ca și mine de ceata atotecuprinzătoare, regală și indiferentă. Singurul semn că în spatele cortinei sale teatrul nu era gol, erau stăruțele, atenționate, suspendate. M-am împiedicat de citeva ori luîndu-mă, greșit, după ureche. Metoda nu e bună în ceață, mi s-a spus mai apoi, nici pe mare, nici în apropierea mării, dar, culmea, nu de către cei trei marinari „curat marinari” — așa fi spus — care lucrau, spre surprinderea mea, pe un coridor „neînțepit”. Adică cum, întreb cu inocență, Neudat — mi se spune. Se ridică în mine un firicel de minie — port neudat! Fac mai departe pe neștiutoarea, asa-i meseria, dar în gînd mi-am și pus să-i încondeiez pe cei trei bărbați care iau peste picior o femeie după citeva ore de drum și nici un om și un port. Constanta-Sud — prosperă, nestiutor — pîntec de pămînt construit în mare de o mină de oameni și o armată de mașini, „cel mai tinăr pămînt românesc”, i s-a spus, mai primea intimidat ca și mine de ceata atotecuprinzătoare, regală și indiferentă. Singurul semn că în spatele cortinei sale teatrul nu era gol, erau stăruțele, atenționate, suspendate. M-am împiedicat de citeva ori luîndu-mă, greșit, după ureche. Metoda nu e bună în ceață, mi s-a spus mai apoi, nici pe mare, nici în apropierea mării, dar, culmea, nu de către cei trei marinari „curat marinari” — așa fi spus — care lucrau, spre surprinderea mea, pe un coridor „neînțepit”. Adică cum, întreb cu inocență, Neudat — mi se spune. Se ridică în mine un firicel de minie — port neudat! Fac mai departe pe neștiutoarea, asa-i meseria, dar în gînd mi-am și pus să-i încondeiez pe cei trei bărbați care iau peste picior o femeie după citeva ore de drum și nici un om și un port. Constanta-Sud — prosperă, nestiutor — pîntec de pămînt construit în mare de o mină de oameni și o armată de mașini, „cel mai tinăr pămînt românesc”, i s-a spus, mai primea intimidat ca și mine de ceata atotecuprinzătoare, regală și indiferentă. Singurul semn că în spatele cortinei sale teatrul nu era gol, erau stăruțele, atenționate, suspendate. M-am împiedicat de citeva ori luîndu-mă, greșit, după ureche. Metoda nu e bună în ceață, mi s-a spus mai apoi, nici pe mare, nici în apropierea mării, dar, culmea, nu de către cei trei marinari „curat marinari” — așa fi spus — care lucrau, spre surprinderea mea, pe un coridor „neînțepit”. Adică cum, întreb cu inocență, Neudat — mi se spune. Se ridică în mine un firicel de minie — port neudat! Fac mai departe pe neștiutoarea, asa-i meseria, dar în gînd mi-am și pus să-i încondeiez pe cei trei bărbați care iau peste picior o femeie după citeva ore de drum și nici un om și un port. Constanta-Sud — prosperă, nestiutor — pîntec de pămînt construit în mare de o mină de oameni și o armată de mașini, „cel mai tinăr pămînt românesc”, i s-a spus, mai primea intimidat ca și mine de ceata atotecuprinzătoare, regală și indiferentă. Singurul semn că în spatele cortinei sale teatrul nu era gol, erau stăruțele, atenționate, suspendate. M-am împiedicat de citeva ori luîndu-mă, greșit, după ureche. Metoda nu e bună în ceață, mi s-a spus mai apoi, nici pe mare, nici în apropierea mării, dar, culmea, nu de către cei trei marinari „curat marinari” — așa fi spus — care lucrau, spre surprinderea mea, pe un coridor „neînțepit”. Adică cum, întreb cu inocență, Neudat — mi se spune. Se ridică în mine un firicel de minie — port neudat! Fac mai departe pe neștiutoarea, asa-i meseria, dar în gînd mi-am și pus să-i încondeiez pe cei trei bărbați care iau peste picior o femeie după citeva ore de drum și nici un om și un port. Constanta-Sud — prosperă, nestiutor — pîntec de pămînt construit în mare de o mină de oameni și o armată de mașini, „cel mai tinăr pămînt românesc”, i s-a spus, mai primea intimidat ca și mine de ceata atotecuprinzătoare, regală și indiferentă. Singurul semn că în spatele cortinei sale teatrul nu era gol, erau stăruțele, atenționate, suspendate. M-am împiedicat de citeva ori luîndu-mă, greșit, după ureche. Metoda nu e bună în ceață, mi s-a spus mai apoi, nici pe mare, nici în apropierea mării, dar, culmea, nu de către cei trei marinari „curat marinari” — așa fi spus — care lucrau, spre surprinderea mea, pe un coridor „neînțepit”. Adică cum, întreb cu inocență, Neudat — mi se spune. Se ridică în mine un firicel de minie — port neudat! Fac mai departe pe neștiutoarea, asa-i meseria, dar în gînd mi-am și pus să-i încondeiez pe cei trei bărbați care iau peste picior o femeie după citeva ore de drum și nici un om și un port. Constanta-Sud — prosperă, nestiutor — pîntec de pămînt construit în mare de o mină de oameni și o armată de mașini, „cel mai tinăr pămînt românesc”, i s-a spus, mai primea intimidat ca și mine de ceata atotecuprinzătoare, regală și indiferentă. Singurul semn că în spatele cortinei sale teatrul nu era gol, erau stăruțele, atenționate, suspendate. M-am împiedicat de citeva ori luîndu-mă, greșit, după ureche. Metoda nu e bună în ceață, mi s-a spus mai apoi, nici pe mare, nici în apropierea mării, dar, culmea, nu de către cei trei marinari „curat marinari” — așa fi spus — care lucrau, spre surprinderea mea, pe un coridor „neînțepit”. Adică cum, întreb cu inocență, Neudat — mi se spune. Se ridică în mine un firicel de minie — port neudat! Fac mai departe pe neștiutoarea, asa-i meseria, dar în gînd mi-am și pus să-i încondeiez pe cei trei bărbați care iau peste picior o femeie după citeva ore de drum și nici un om și un port. Constanta-Sud — prosperă, nestiutor — pîntec de pămînt construit în mare de o mină de oameni și o armată de mașini, „cel mai tinăr pămînt românesc”, i s-a spus, mai primea intimidat ca și mine de ceata atotecuprinzătoare, regală și indiferentă. Singurul semn că în spatele cortinei sale teatrul nu era gol, erau stăruțele, atenționate, suspendate. M-am împiedicat de citeva ori luîndu-mă, greșit, după ureche. Metoda nu e bună în ceață, mi s-a spus mai apoi, nici pe mare, nici în apropierea mării, dar, culmea, nu de către cei trei marinari „curat marinari” — așa fi spus — care lucrau, spre surprinderea mea, pe un coridor „neînțepit”. Adică cum, întreb cu inocență, Neudat — mi se spune. Se ridică în mine un firicel de minie — port neudat! Fac mai departe pe neștiutoarea, asa-i meseria, dar în gînd mi-am și pus să-i încondeiez pe cei trei bărbați care iau peste picior o femeie după citeva ore de drum și nici un om și un port. Constanta-Sud — prosperă, nestiutor — pîntec de pămînt construit în mare de o mină de oameni și o armată de mașini, „cel mai tinăr pămînt românesc”, i s-a spus, mai primea intimidat ca și mine de ceata atotecuprinzătoare, regală și indiferentă. Singurul semn că în spatele cortinei sale teatrul nu era gol, erau stăruțele, atenționate, suspendate. M-am împiedicat de citeva ori luîndu-mă, greșit, după ureche. Metoda nu e bună în ceață, mi s-a spus mai apoi, nici pe mare, nici în apropierea mării, dar, culmea, nu de către cei trei marinari „curat marinari” — așa fi spus — care lucrau, spre surprinderea mea, pe un coridor „neînțepit”. Adică cum, întreb cu inocență, Neudat — mi se spune. Se ridică în mine un firicel de minie — port neudat! Fac mai departe pe neștiutoarea, asa-i meseria, dar în gînd mi-am și pus să-i încondeiez pe cei trei bărbați care iau peste picior o femeie după citeva ore de drum și nici un om și un port. Constanta-Sud — prosperă, nestiutor — pîntec de pămînt construit în mare de o mină de oameni și o armată de mașini, „cel mai tinăr pămînt românesc”, i s-a spus, mai primea intimidat ca și mine de ceata atotecuprinzătoare, regală și indiferentă. Singurul semn că în spatele cortinei sale teatrul nu era gol, erau stăruțele, atenționate, suspendate. M-am împiedicat de citeva ori luîndu-mă, greșit, după ureche. Metoda nu e bună în ceață, mi s-a spus mai apoi, nici pe mare, nici în apropierea mării, dar, culmea, nu de către cei trei marinari „curat marinari” — așa fi spus — care lucrau, spre surprinderea mea, pe un coridor „neînțepit”. Adică cum, întreb cu inocență, Neudat — mi se spune. Se ridică în mine un firicel de minie — port neudat! Fac mai departe pe neștiutoarea, asa-i meseria, dar în gînd mi-am și pus să-i încondeiez pe cei trei bărbați care iau peste picior o femeie după citeva ore de drum și nici un om și un port. Constanta-Sud — prosperă, nestiutor — pîntec de pămînt construit în mare de o mină de oameni și o armată de mașini, „cel mai tinăr pămînt românesc”, i s-a spus, mai primea intimidat ca și mine de ceata atotecuprinzătoare, regală și indiferentă. Singurul semn că în spatele cortinei sale teatrul nu era gol, erau stăruțele, atenționate, suspendate. M-am împiedicat de citeva ori luîndu-mă, greșit, după ureche. Metoda nu e bună în ceață, mi s-a spus mai apoi, nici pe mare, nici în apropierea mării, dar, culmea, nu de către cei trei marinari „curat marinari” — așa fi spus — care lucrau, spre surprinderea mea, pe un coridor „neînțepit”. Adică cum, întreb cu inocență, Neudat — mi se spune. Se ridică în mine un firicel de minie — port neudat! Fac mai departe pe neștiutoarea, asa-i meseria, dar în gînd mi-am și pus să-i încondeiez pe cei trei bărbați care iau peste picior o femeie după citeva ore de drum și nici un om și un port. Constanta-Sud — prosperă, nestiutor — pîntec de pămînt construit în mare de o mină de oameni și o armată de mașini, „cel mai tinăr pămînt românesc”, i s-a spus, mai primea intimidat ca și mine de ceata atotecuprinzătoare, regală și indiferentă. Singurul semn că în spatele cortinei sale teatrul nu era gol, erau stăruțele, atenționate, suspendate. M-am împiedicat de citeva ori luîndu-mă, greșit, după ureche. Metoda nu e bună în ceață, mi s-a spus mai apoi, nici pe mare, nici în apropierea mării, dar, culmea, nu de către cei trei marinari „curat marinari” — așa fi spus — care lucrau, spre surprinderea mea, pe un coridor „neînțepit”. Adică cum, întreb cu inocență, Neudat — mi se spune. Se ridică în mine un firicel de minie — port neudat! Fac mai departe pe neștiutoarea, asa-i meseria, dar în gînd mi-am și pus să-i încondeiez pe cei trei bărbați care iau peste picior o femeie după citeva ore de drum și nici un om și un port. Constanta-Sud — prosperă, nestiutor — pîntec de pămînt construit în mare de o mină de oameni și o armată de mașini, „cel mai tinăr pămînt românesc”, i s-a spus, mai primea intimidat ca și mine de ceata atotecuprinzătoare, regală și indiferentă. Singurul semn că în spatele cortinei sale teatrul nu era gol, erau stăruțele, atenționate, suspendate. M-am împiedicat de citeva ori luîndu-mă, greșit, după ureche. Metoda nu e bună în ceață, mi s-a spus mai apoi, nici pe mare, nici în apropierea mării, dar, culmea, nu de către cei trei marinari „curat marinari” — așa fi spus — care lucrau, spre surprinderea mea, pe un

PETRE STOICA: «Viața mea la țară»

Vieților „la țară” știute în literatura română (Alexandru Depărateanu și Duiuț Zamfirescu), Petre Stoica ține să le mai adauge una cu un titlu amplificat: Viața mea la țară și cu un subtitlu care ne trimite la atmosfera volumelor sale de versuri: Insemnările cultivatorului de măr.

De casă și descopăr următorul titlu de pe un ziar îngâbenit: LUMINILE SATULUI — Aurel Baranga, pufnes în ris. Baranga și satul... nici Petre Stoica nu este mai puțin livresc. Ochul colecționar format și educat de literatură. Oricât ar încerca să se cufunde în viața satului, gestul este imposibil. După ce zua îngrijite de orătanii și de gospodărie, seara autorul se desfată cu lecturi subțiri. Visele, pe care și le notează în jurnal, sint și ele „culte”. Într-unul e prezent Titu Maiorescu.

Viața mea la țară nu este o pledoarie pentru sat, Petre Stoica privind această lume cu curiozitatea celui care descoperă o lume alină alătuțită. Interesantă este notația faptelor, antologia de gesturi și replici sătești, optica scriitorului. Iată o însemnare telegrafică și sugestivă: „Mijloacele de transport din Bulbucata: bicicleta, măgarul, roaba, motocicletă, calul, trambucul, carul cu boi, căruța clasică, șaretă, trăria, camionul, tractorul și autobuzul. Toate coexistă pașnic.”

În alt loc Viața mea la țară cuprinde aceste rânduri: „În mediul rural este cu neputință să se suture privirilor și observațiilor multumiri. Nu se poate retrage nici autorul, care înregistrează multe opinii și detalii de diferite despre el însuși. Cartea este plină de instantanee ireproducibile în rezumat: o antologie de imagini și de replici autentice și, de aceea, surprinzătoare.”

Deorinderea scriptică a autorului bîruse peste tot. Primește un răvas, desigur foarte personal, după cum se va vedea, și nu se poate abține să nu-l reproducă: „DE MINE PENTRU DUMNEAVOASTRĂ”: „Ai un suflet foarte bun / Cum să fac să-ți ies în drum? / Nu știu ce

FLORIN COSTINESCU: «Cercul și inocența»

În bună formă poetică se arată a fi Florin Costinescu în noul său volum de versuri intitulat enigmatic și, de aceea, incitant Cercul și inocența (Editura Cartea Românească, 1987). După tura cărții, simbolurile, polivalente, din titlu se lasă însă deodată oferind astfel o cale de acces către sensurile poezilor și, totodată, programind o nouă lectură. Așadar, între multe interpretări posibile, cercul ar însemna delimitare, închidere (în sine), timp repetat, profunzime interioară (într-un loc, văzut de sus, cercul este o fîntină) și, într-un plan general al semnificațiilor, existență subiectivă. De partea cealaltă (asa zicind) inocența este drum către celălalt, ofrandă, disponibilitate, un fond comun care permite comunicarea, iubire, văzută sub semnul suavității, fragilității, transparenței. Cele două arli semnifice, în funcție de necesitățile de construcție a poemelor, se opun, generând tensiune lirică, sau interferează, amplificând astfel intesivitatea și intensificând tonalitatea meditativă a versului.

turii estompează șocul trecerii. Accentul se mută, inezesabil, în cuprinsul aceluiași poem, de la individual la general, de la introspectie la contemplație. Zeu tinăr, septembrie / cu mărunchi de fragede raze în mîini / coboară auri-tete, incendiatele trepte / ale zilei abia părăsită de fecioare / clipind stele-nre pleoapă. // Singur în arena rotundă / dilatată de sunete ce încintă răvatec auzul, / septembrie rostește pentru sine monologul / trecerii vîrștelor / din spre verde spre galben / și aerul tremură a nevinovății / sub coaja brumată de strugure // Ascultă-l, voi, pășări ale înaltului, duceți-i cuvintele spre hotarele / nemărginirii însămințindu-le acolo / la marginea unui nor, / precum deasupra unei prăpăști / și auzite vor fi / ca un murmur continuu... // Septembrie, zeu / tinăr / ce o ridicare de cupă... // (Singur, în arena rotundă). Poemul citat, semnificativ, cred, pentru poezia în semitonuri pe care o scrie Florin Costinescu, poate fi citit, cum bănuiesc că, s-a observat, și ca un tablou după natură. Un singur vers atrage însă atenția („septembrie rostește pentru sine monologul trecerii vîrștelor”) că peisajul este și unul interior și că personalitatea lirică, aluziv, în existența individuală.

Acest mecanism, îndeajuns de subtil, nu presupune în cazul lui Florin Costinescu (un poet solar, apolinic, dacă vreți) teribile combustii interioare, sau, poate mai exact spus, la nivelul expresiei acestea sînt atenuate de podoarea rostirii, de un retoricism asumat al invocațiilor, uneori — ceea ce nu constituie punctul forte al poetului — de explicitării surprinzătoare ale sensurilor vizate.

În continuare unei tradiții cunoscute în poezia românească (de la Eminescu încôace) și nu numai, în versurile lui Florin Costinescu tema erotică și cea a timpului întrepîtrînd, iubirea

poși să gîndești / Dar grozav mă ispitesti, / În viața ta cîudată / Ai cunoscut o fată / De aceea nu ai pace / Stînd că ea te place, / Mi-am dat seama de pe acum / Ești un bărbat foarte bun... / Cînd nu te voad mi-e tare greu / Aș vrea să te-nîlțesc mereu, / Jocul tablei, nu-ți de mirare / A te distra cu lucrul mare, / Ai mereu pe vino-noace / Și asta grozav îmi place, // Ești genul care îmi place / Eu vreau să te înîlțesc / Și nu uita că-mi face / Plăcere să-ți vorbesc, / Ești un distins stii bine / Ai succes și pace / De aia astăzi... / Curte îți tot face, // Te aștept cu nerăbdare / Dar nu pot să vină / Aștept o înîlțire / Cu tine să glumesc. După cîte se pare, autorul s-a purtat neocoligal: nu s-a înîlțit cu inspirata stîlutoare. (În secolul trecut un poet delicat a fost judecat cu asprime de critica literară pentru un jurnal campestriu în care mărturisise a fi cedat farmecelor locuitorilor satului. Și-o fi amintit Petre Stoica de vîntul Tradem?) Jurnalul lui Petre Stoica înregistrează catastrofa din 1977: „Îmi beau ceaiul în tîhnă și priveam ceasul, așteptînd ora nouă și jumătate ca să ascult stîrile. Mai e puțin și deschid „Scintea”. Pe cînd parcurg titlurile principale, aud zgomot de iad. Am senzația că-n imediată vreme se va cutremura și va cădea în jurul meu săltă lucrurile din jur trag concluzia că nu poate fi decît cutremur de pămînt. Năvălesc fulgerător în curte. Luminile se sting brusc iar dinspre capitală țîșnește o flăcără uriașă. Nucul se leagănă și vine către mine, clădirea de vizavi saltă din temelii. Tîșnesc în stradă cîntîndu-mă. N-am timp să mă gîndesc la moarte. Sînt acoperșit de focul șocilor curg olanele, cărămizile oușurilor zboară în stînga și dreapta. Cărușelul materiei ia cu sine eferul. Urletul cîinilor și cotodăciile găinilor din sat alcătuiesc corul apocaliptic. Hobotul străfundurilor pămîntului are durată vesniciei. Și toțuși se înscăunează liniștea. Văzduhul pușcă.”

Iată o descriere „în direct” a faimosului cutremur, scrisă la făcînd atîtea victime. Între ele și scriitorii, Petre Stoica notează: „Papa Bac, omul care a hotărît decisiv destinul meu literar, a plecat, a plecat definitiv! Pe unde o hălădui sufletului tu? am impresia că visez un cosmar. La Cluj / am călcat pragul casei în cîteva rînduri, aproape seară de seară după ce fusese izgonit din fruntea „Stelei”. În biroul lui aveam berberia, cafeaua și tuica mea. Împreună am săvîșit două călătorii peste hote, prima de neuitat. Străinii i-au apreciat cum se cuvine talentul literar, inteligenta, humorul, nobilitatea spirituală, frumusețea fizică — un buchet de însușiri rar întâlnite la confrății literare. Și-au dat seama că vorbesc cu un om care glasul bunicii și înțeleptătoare doamnă Clara, glasul veselului și spirituosului Milo, al blîndei Veronica, vesnic zata să-mi sară în ajutor. Și au găsit lui Gălb, care mi-a tipărit cele mai bune cărți. Reținut în pace.” Petre Stoica n-a fost robit și restul lui A.E. Baconsky, A. E. cum îi spune că îl iubește.

O silușă desăvîșită cum era și omul, traversată cartea lui Petre Stoica: „Modest îmi dăruiesc o colivie albastră”: Modest era neîntîmplat de lanul de porumb care obtura orizontul; autorul citește din Camus în traducerea lui Modest; instelază un griaș dăruit de Modest; autorul admiră traducerea din franceză ale lui Modest; Modest participă la îngroparea porumbelor ucise de chimicale; Modest se conînduă cu textul lui Stendhal; cu Modest după șocul cutremurului, Modest Morariu circulează ca o prezență emblematică în paginile cărții. Viața mea la țară este demonstrația (involuntară?) că orîndue mergem purtăm cu noi un univers înseparabil, mai puternic decît mediul în care trăim.

M. Ungheanu

dehîndînd senza compensoare și întretînd iluzia similitudinii a unui timp mai lent, a cărui incertitate se prelungează anapoda lui. Pentru acest timp, compensoare cu abur. Din poemul de față, în care se vede că autorul este pe deplin în posesia mijloacelor expresive: „Noi doi călătorim într-un timp / tras de o locomotivă, / pe o cale ferată, / am ocazii / locurile de la fereastră și privind, absenți, peisajul / este iarnă și / ciorile își fac de cap pe cîmp, / parazăpezile nu pot opri vîntul / arborii singuratici urlă sfîșind gerul / din cînd în cînd / ne încalzim mîinile / unele în altele / și ne întrebăm cîi mai este / pînă la stația următoare... / La ce mai sunt / douăzeci (cînd din el a mai rămas) / într-un tren tras de o locomotivă / cu abur — astfel / îl mai lungim / cu o sută de ani!”

În Cercul și inocența, temele ireversibilității temporale și iubirii compensatoare nu sînt integrate doar, așa zicînd, problematici cuplului. Erit structurate în jurul temei „cercul și inocența” în care subiectul liric se raportează la a ceea ce prin intermediul lor, rezultă un comportament și o atitudine, caracterizate prin compasiune (ipostază a iubirii) și eticism. Poetul resimte relele sfîrșitului de veac, lese din cercul subiectivității și se îndreaptă către celălalt cu sufletul deschis, încercînd nu altă în grația celestă, cît în forța umană de a înfrunta destinul. Eroul liric este am un Sisif care „s-a (nu a fost) dezlezat de vîna”: „Sisif s-a dezlezat de vîna / La poalele muntelui / bolovanul de piatră / așteaptă zadarnic / urcarea // Brațele lui s-au strîns / pe trupul căd / al nesuferirii în celele biestemului. Ochiul lui privește cerul / depovărat de imagine / stearză a pietre / învîntînd primele scrieri / ale zhorului de paseri. // Bolovanul de piatră, / slefuit de palmele sale / posibil obiect / în muzeul resemnării... // Sisif s-a dezlezat de vîna / pe sine umîndu-se primul.” (Dezlețarea de vîna). Uneori, în poezie intervine sarcasmul (Masivele clădiri, Dămeni — încurzi, Vedere în Piața Existenței Cotidiene) dar, reoede, versul se domoaleste, limbajul poetic întorcîndu-se la aluzie și la tonurile catifele, la imaginea cumințită, caracteristică ale poeziei lui Florin Costinescu de care, cred, autorul nu trebuie să se despartă. Cele sate balade din al doilea ciclu al volumului sînt muzicale, rimele sînt adesea ingenioase, dar „eouic” este inconsistent iar mizele sînt minore, căci și sensurile vizate sînt asemenea. Se detașează, totuși, prin vivacitatea tonului, poemul Nou și mai fant și mai mult, odată, deci o baladă, dedicat tinerelor generații (de poezi), clamînd nevoia de a le primi cu încredere. Limbajul este aici, ca și în celelalte „Balade”, altul decît în restul cărții, impresia care se dezață fiind aceea de exercițiu în vederea unui alt volum.

Cercul și inocența este, în ansamblu, o frumoasă carte de poezie, care marchează în evoluția autorului momentul maturității creatoare.

Valentin F. Mihăescu

POEZIE

O CARTE DE DEBUT

MIRAIL GALATANU

STIRI DESPRE MINE

Editura Litera

insolite dorind să șocheze printr-o vorbire „în răspăr” și imagini bizare: Frunzulică cel-maistr / eu am stofă de cadastru om măsurător de-abastur / om însurător de astru // Fac roată ochiul meu de centaur / zeilor împart latifundii / eu dăruiesc avurilor ar / și sîni femelilor din burgundii etc., etc. Vocabularul liric e în permanentă expansiune, neologismele, arhaismele, limbajul argotic, termenii tehnici se amestecă într-un iarmaroc verbal, poezia autorului e, în mare parte, decorativă dar superficială. Fantezia debordantă frizează ornicul,

EDIȚII

● Viața cotidiană la Iași în 1742-1743, această ar putea fi subtilul (sau suprațitul) care să recomande cel mai bine marelui public iubitor de istorie românească un volum alături ușor de catalogat între monotonele ediții de documente: Condiția lui Constantin Mavrocordat. * Masul manuscris de 850 file se la Biblioteca Academiei Române, editat fragmentar și rezumat de N. Iorgă în 1904, conține 3192 documente, în cea mai mare parte din a doua domnie a lui Constantin vodă Mavrocordat în Moldova (1741-1743). După cîțiva ani de migăloasă muncă, dr. Corneliu Istrati, cercetător la Institutul de Istorie și Arheologie „A.D. Xenopol” din Iași, a pornit editarea integrală a acestui adevărat monument al istoriei noastre din veacul XVIII. Primul volum, cuprinzînd introducerea și indicele cronologic al documentelor (în rezumate) a apărut în 1985; al doilea volum, cuprinzînd textele a nu mai puțin de 1287 documente, a apărut în primăvara aceasta (deși poartă pe copertă anul 1986).

RESTITUIRI NECESARE

● Într-o mare varietate de stiri, viața de zi cu zi din Iași anilor 1742-1743 se ogîndeste în sutele de porunci domestice, hotărîri de judecată, corespondențe etc. Toate meseriile practicate la vremea aceea în capitala vechii Mold-

iată nîște ființe strani, himerice care invadează cîmpul poeziei: „Ei păsesc pe Lună / mergînd întorși / ca-ntr-o lentilă concavă dis / proporționat / sint / subțiri ca un șir-făr-șir / ductili desirați și limfatici / aproape frecți uni / dimensionați / ca la firul de păr” ș.a.m.d. Lumea se imaginează altfel din cînd în cînd simboluri și stări dar plăcerea cucerit de măr a autorului de a vorbi continuu suferă sub maldărul de cuvinte senzuriile și idelle. Logocentrismul devine (în mod declarat) viziunea acestor poezii fără viziune: „Dacă nu vei mai putea fi / voi pune cuvîntul să fie în locul tu / să măcară să vadă să lucreze să vadă, să se zbu-ciume, să știe”. Cînd își temperază debul verbal poezia cîștigă în claritate, invenția lexicală nu mai e grațiată iar versul capătă o lumină proprie ca în acest poem de dragoste: „O cabană de lemn printre brazi / Si pădurea / Vin creșterii în brațe să apîndem un foc / În vinea fomesse cuvîntă alăura / Si-apîndem în vin ramuri de soc // Întînde ștergarul și încălzește crivatul / Cu carnea-ți de oașpeți — petrol volativ / Cu fructele ierbi purifica-vom patul / În rosul lor de pepeni mușcați într-un azil // Si pește noapte o avalanșă albă / Ne va-nropă-n zapada sărutului dînti / Pe gîtu-ți stalactite se vor uita / Într-o salbă / Dintr-un fîl de jad va crește un lălmîi”. Se vede treaba că autorul a înstrunțit imaginația autorului naște un lirism autentic („Autoportret la douăzeci de ani”, „Litania”, „Maria” ș.a.) dezlîntuie verbală necontrolată ducă în schimb la exprimări de genul: „dîmenea cînd mă trezeșc sint lemn de ghi-voră / zîna Sisif jucînd fotbal cu piatra existenței”. Este bine că autorul nu a înstrunțit serioș la pericolul „betei de cuvinte” sînt numeroase poeme în acest volum care fac „măzgomot pentru nimic”. Timbrul propriu, original îl descoperim în cele cîteva poezii construite pe țîșor folcloric, aici materia verbală (olînă de țîșor și candoare) ofrîi înțil de jale și zestrări poetice a autorului. La Moldova, în poemul „La Moldova”: „La Moldova unde-i os / singele-mi cădînt pî gios / La Moldova unde-i stei / carnea mea, ierta-mă-vei? / La Moldova unde-i prav / fruntea mi-o plecat seblîval / La Moldova unde-i teară / Gîndul meu ar da să dea peșteră / La Moldova unde-i mama / s-a-mplietit cerul cu palma”.

Alexandru Horia

* Mihail Gălățanu: „Stiri despre mine”, Editura „Litera”, 1987.

dove sînt atestate de aceste documente, de la condurii pînă la ceasornicarii și bijuterii care lucrau pentru Curtea domnească. Cărturarii răsăr și ei din filele acestui volum, de la cei mari, ca Ion Neculce cronicar, prezent aici în postura de judecător al lașilor (menționați în cîteva cronici) și pînă la cel mai modest, ca Vasile Buzăli logofătul Ioniță Pavel grămăticul sau Tănase Măcărășcu (toți trei fosti logofeți de taină ai domniei). O limbă românească frumoasă, cursivă, fără poticneli, cînd în grai moldav, cînd în grai muntean (Constantin vodă adusese cu el, de la București, și cîțiva pisari) întîmpină pe cititor mai pe fiecare pagină.

Luminatul principe care a fost Constantin Mavrocordat năzua să împună în Țările Române domnia legii, năzua să curme abuzurile și corupția, să dea poporului român instituții bine organizate (între care cele culturale aveau un loc de frunte). Spiritul său și-a pus pecetea pe întreaga sa operă de guvernare (a avut zece domnii în ambele principate, între 1730 și 1769, totîntînd aproape 18 ani de domnie), marcînd prin însemnări pe calea spre unificarea națională a Moldovei și Țării Românești. Unui dregător care-și făcuse raportul în grecește, Constantin vodă i-a dat acest răspuns memorabil: „pentru ce ne scrii grecește? Au aștepți să-ți dăm noi logofăt, să scrie românește? Să-ți cauți logofeții, să ne scrii românește! Să nu ne mai scrii grecește”. Cuvintele acestea — pentru care Constantin vodă Mavrocordat merita dragostea și respectul nostru (dar nu numai pentru ele, bineînțeles!) — ne sînt cunoscute dintr-un document copiat în aceeași condiție monumentală.

Spre deosebire de alte volume de documente, cel prezentat acum poate constitui o pasionantă sursă de cercetare pentru cercetătorii de istorie românească, pentru oricine trezește în sine o imagine despre viața, activitățile și relațiile sociale de la mijlocul acestui ațit de puțin cunoscut (și ațit de puțin cercetat) veac XVIII românesc.

Ștefan S. Gorovei

* „Condiția lui Constantin Mavrocordat”, ediție cu introducere, note, indice și glosar alcătuit de Corneliu Istrati, vol. II. Documente, nr. 1-1267, Iași, 1986, 626 p. (multiplicat).

„Respirări”

Urmare din pag. 1

și tragic. El își crease un stîl înconfundabil care consta într-o siluire voluntară a limbii poetice tradiționale, accesă de aluzii mitologice și erudite, eliptice adeseori, traducînd tot într-un idiom straniu unde cuvintele își modifică funcțiunile curente și vorbesc despre o lume esențializată, geometrică, asemănătoare celeia din picturile lui M.C. Escher. Noutatea este, la drept vorbind, doar aparentă și superficială și imaginea lăsată de „Cartea de recitare” corectează în chip considerabil această impresie de inovație absolută care nici nu ar fi fost, de altminteri, posibilă. „Noi” ar fi (și a fost pusă în seama unei modernități aproape împinsă la extrem) ideea unei limbi literare cu fluidități, comunicînd o realitate ontologică aflată înaintea unor frontiere noi ale cunoașterii. Poetul ar fi descris o dramă a omului ca speță și ar fi condiționat esteticostea de un model cosmologic modern, indicînd o stare de tranziție a epistemologiei. Acestea sînt însă explicații prea de tot deterministe și pe care „Cartea de recitare” nu le confirmă. Sub raport stilistic, poetul e „vechi”, el își găsește aici predecesori și într-un fel „nichitizează” istoria literaturii române, căuînd o geneologie care nu-i, totuși, imaginară. „Nichitizarea” ar fi, pe scurt, acele creații care izvorăsc din epoci cu limbă literară deosebită de aceea de azi, conținînd forme posibile atunci și nedezvoltate istoricostea, nîște rudimente care ajung a se întocmi ca o română ipotetică deci poetică. Sforțările liricului nu merg, în procesul de „recitare”, către o modernizare în gust abuziv, ele năzuiesc a revela, dimpotrivă, o soluție autototă și a izola lirismul modern, a cărei organicitate e verificată de puterea acestei morfologii, în sine imperfecte, de a genera astăzi valori. Ideea de „imperfecțiune” e, de altfel, fundamentală la un poet care a scris și el nîște „opere imperfecte”.

Dacă în „Cartea de recitare” există un soi de istorie sentimentală a literaturii române, cu funcțiunile de experiment făcut în laborator, „Respirările” (unde a rămas cîteva din anterioarele „recitări”) ar fi trebuit să fie o colecție de esuri cu un conținut teoretic arătînd, cum se zice de obicei, concepția lui Nichita Stănescu despre istorie, filosofie, literatură, limbă, cultură. Aspectul ei nu-i, totuși, compozit, poetul crea doar în aparență întîmplător și putem zice că o anumită unitate există aici. Ideal ar fi fost ca să avem în aceasta un tratat de poezie și de antropologie poetică, așa cum ne dăduseră erudiții Evului Mediu, însă oricît ar fi acesta de necesar este discutabil că poetul nu ar fi putut să dea decît un „thesaurus” al unui contemporan cu noi, însingurat de cunoașterea parțială a lumii. El s-a rezumat, de aceea, a izola întregul în parte și a comunicat totul prin intermediul unui fragment scos și a fi esențial. Cea mai nimerită cale spre a face șchița unui „tezar”, este, pentru Nichita Stănescu, imnul scurt, enigma, ideograma, gîndul concentrat pînă la un strat fundamental și în absența cărui semnificație descresc. Aceasta este expresia unei tradiții, însă a unei tradiții subțunare, nocturne și minore, de criptografii și gnosticism, de agrare ocultă documentată

sediment în epoci felurite, din arhaic și „gotic” pînă în bizantinismul timpuriu unda se amestecă urmele școlii alexandrine cu pitagoreice. Însă o raționalizare se poate întreprinde aici. Poetul a înstrunțit limba în așa fel, interpretată ca o „țară miraculoasă”, slăvește ritualistica arhaică a colindelor (în „Înnodarea orizontului”), meditează la călătoria în spațiu și în timp, la sublim și la grandios, schitează, în „Abecedar martian”, o mică utopie în chipul „fictivii falșilor străini”, reflectînd, în complicitate cu limbajul, asupra artei, decuînd, cu gingie ascuțit ca un ac, mai multe imagini care ar putea ele singure să alcătuiască o antologie. Și prin aceasta poetul este „vechi” și, vorbind în același cod, el este un „martian” sublim, un „străin persian” care aduce pe pămîntul la noțiunile simple și fundamentale precum bunul simț, mila, adevărul, realul, călătoria feticilor”.

Filosofia aceasta, de formulă poetică și precocratică și căreia ar fi lipsit de sens să-i cerem rigoare, izvorăște dintr-un cult al creatorului, înteles acesta ca o expresie a unei naturi energetice unde individul doar este specimenul capabil a comunica inteligibil oricît ar rămîne în compoziția lui sufletească din „natură”. De aceea, lumea închipuită în poem este a fi un organism viu în mișcare, care pulsează și gîndește neocohesiv și elementar dar fundamental: a regăsi formula cugetării panteiste care îl face pe poet consubstanțial cu planta, cu norul, cu mineralele și cu animalele este năzuința ireductibilă. Acesta e un document al unei gândiri, fără de îndoială, arhaice și poate nostice, dar modernă prin hilezoism, așă și în legătură cu un baroc popular unde s-a depus ceva din ermetismul cult și degradat de vremuri al școlii antice a Alexandriei. Poetul se alătură, prin aceasta, lui Ioan Alexandru și altora, vehicului o resurrecție a straturilor de tradiție care, proprie lirismului organicist, „Cartea de recitare” și „Respirările” sînt opera unui alexandrin din spațiu Romanilor populare.

Ceea ce rămîne

Urmare din pag. 1

numește? „Ion”. „E o poveste? I-am mai întrebat. Vreau să scriu și eu!” Și tata mi-a adus un caiet de diotand și un creion. După o zi-două, i-am înapoiat caietul cu povestea scrisă de mine. Tata, care era la biroul lui, se uita prin caiet: pe copertă sta scris Ion, se uita prin caiet: prin hilezoism, de la cap la coadă, Ion, Ion, Ion... „Este foarte interesantă opera ta!” mi-a spus tata, cu toată seriozitatea, și a așezat caietul meu peste manuscrisul lui... N-am să uit niciodată cu cîtă grijă aranja „opera” mea deasupra manuscriselor lui... Caietul acela se află în Muzeul Liviu Rebreanu de la Valea Mare. Și-mi stăruie, mi se stăruie-n minte, această amintire. Fîndcă, tot astfel, unii dintre noi, prozatorii tineri de astăzi, repetăm și repetăm fascinați în cărțile noastre, cele care sînt, cele care sperăm să fie, mereu și mereu: Ion, Ion, Ion...

CUI PRODEST ?

● La întrebarea „Suplimentului literar-artistic al Scintei tineretului”, „Pe ce credeti, că să bazează succesul romanului „Cel mai iubite dintre pămînteni”? răspunde în numărul 11 și Monica Spiridon. Aceasta, mimind o autoritate critică pe care nu l-o cunoaștem, a solicitat nevoia de a ieși din subiect, pentru a enunța o rătăcite grațiată în ceea ce privește romanul „Căloianul” de Ion Lăncrănjan, trecut între romanele cu vogă facilă în epocă. Nenumitumă însă de intervenția de tact a redacției, revine cu o scrisoare, tipărită prompt, în numărul 13 al aceluiași publicații. În scrisoare, M. S. reproduce întregul gînd al domniei sale în ceea ce privește „Căloianul”, ales, vezi domne, ca exemplu „absolut la întîmplare”. Acest rol, mai opus valoric lucrărilor lui Marin Preda, ar paraliza temele mari lansate de alți scriitori. Că M.S. crede acest lucru, este liberă, dînsa fiind, în ceea ce privește cariera sa în critica literară, o persoană la început de drum. Găsim însă că ar fi mai firesc să-și exprime părerea de lectură cu ocazia difuziilor și să se refere la care participă. Dar că asemenea pân-

reri vădit gînoare, neargumentate, prin care este înscrisă ună dintr-eei mai importante realizări contemporani, apar și reapar într-o publicație ce se adresează mai ales tinerilor, ni se pare cel puțin nepotrivit.

Julian Neacșu

CONCURSUL LITERAR „MIHU DRAGOMIR” „ODĂ PĂMÎNTULUI MEU”

● În perioada 1-5 Iunie 1988, se va desfășura la Brăila gala de poezie patriotică-revoluționară „Mihu Dragomir” — „Oda pămîntului meu” (ediția a XII-a). Cu acest prilej vor avea loc concursul de recitare (4 Iunie) și decernarea premiilor la concursul de creație. Conurenții sînt rugați să expedieze poeziile, conform uzanțelor de concurs (dactilografiate în 3 exemplare), însoțite de un motto, cu specificarea adresei exacte a concursului într-un plic separat cu numărul de telefon de acasă sau de la locul de muncă pe adresa: Comitetul de cultură Brăila, Piața Lenin nr. 1, cod 6100 Brăila pînă la 25 mai, data poeziei.

CENACLUL „LUCEAFĂRULUI”

● Marți, 26 aprilie 1988, a avut loc în rotonda Muzeului Literaturii Române cea de a șasea sesiune a Cenacului revistei „Luceafărul”. După Nichita Stănescu, de data aceasta Nicolae Velca a ocupat prima parte a serii, despre viața de care, cred, autorul nu trebuie să se despartă. F. Mihăescu, Iulian Neacșu (care a dat citire unei amintiri inedite a lui Nicolae Velca despre publicarea nulei în treacă), Mircea Mecu, Fănuș Neagu. A participat ca invitată a revistei „Luceafărul”, scriitoarea Ana Delea, soția scriitorului.

În partea a doua a sesiunii au citit din creațiile lor Adrian Costache (poezii) și Constantin Preda (poezii). Au avut cuvîntul la dezbatere: Iulian Neacșu, Radu Comănescu, Aurelian Pavlescu, Valentin F. Mihăescu, (pe marginea prozei citite de Adrian Costache), și Fănuș Neagu, Radu Comănescu, Aurel I. Zăinescu, Iulian Neacșu, Valentin F. Mihăescu, Mircea Mecu (pe marginea poeziei citite de Constantin Preda). Cîteva cuvinte de încheiere au fost spuse de Mihai Ungheanu.

INTELEGERI ALE MUNCII ȘI CREAȚIEI

Eufonii pe Siret

dacă ar privi spre sine, Bacăul și-ar vedea întinse, prima la Nord, a doua la Sud, cele două platforme industriale, ca niște uriașe aripi care îi susțin plătirea spre viitor. Cea din partea de sus descrie o multitudine de fabrici de industrie alimentară, de mobilă, de încălziminte și o modernă Poligrafie. Cea din partea de jos adună la un loc tradiția cu noutatea de ultimă oră. Hirtia de „Letea” avind filigranul un cap de bour, o patină a timpului sau centenar, „a aflat” și ce înseamnă o masină ultramodernă, de nivel mondial, scoțind un valuriș de zăcl, zinc, sute de tone de hirtie de zlar. În vecinătate, un combinat de îngreșăminte chimice abia își serbează un deceniu de la naștere. Nu cu mult mai în vîrstă sînt Intreprinderea Metalurgică (de vane) și Intreprinderea de Mașini-Unelte, ultima livrînd, nu de mult, prima linie automată flexibilă de prelucrat tamburi pentru frîne. Și tot aici, în partea de Sud, își au rostul lor Intreprinderea de Avioane. Intreprinderea de Pa-nouri Electromecanice, Intreprinderea de Nutreturi Combinat, termocentrala cea nouă aflată acum în stare de șantier.

Și, între aceste „aripi”, pe kilometri și kilometri, se întinde trupul orașului, primenit de cartiere și străzi noi, toate orientate, pentru că așa e spiritul locului, după axa care ține vechea direcție a șleaului cel mare, devenit acum magistrala Nord-Sud, sau drumul Europa 20. Spiritul locului, înseamnă, în acest caz, datina orașului de a fi intersecție a drumurilor, față de care are „obligatii” pînă și în modul cum își așază poziția față de ele. Respectul față de drumul cel mare l-a făcut să se poșteze mai mult de-a lungul lui, decît de-a latul, pentru că în felul pe acestuia calea nu se cum să împiedice. Dacă celelalte străzi au adoptat poziția aproape paralelă nu dovedește înclinația lor spre imitație, ci recunoștința datorată tradiției orașului și poate modelului celor două riuri, învecinate, curgătoare și ele pe aceeași direcție, Nord-Sud.

DE PE COLINE, VIOLETUL

„Și dacă într-o inserare liliacii, de sus, de pe Dealul Măgura, contempli Bacăul înșirînd de-a lungul văii, fără să-ți poți cuprinde într-o privire, nici în două, nici în trei și percepți somul îndepărtat al Combinatului de Celuloză și Hirtie „Letea”, monoton și duos, scrijelat uneori de sirena unei locomotive care trage depărtațiile după ea, ai senzația bizară că „tabloul” este pictat de Bacovia și că auzi cum se leagă, reverberînd în aer, cuvintele: „Amurg de toamnă violet... / Din turn, pe cîmpuri văzătorii cu pleci... / Străbunii trec în plîncii violete, / Orașul tot e violet” și dincolo, peste apa Siretului, Dealurile Buhociului și-ar trage o perdea fumurie pe chip iar la poalele Măgurei s-ar auzi un clopot... Spiritul marelui poet tutelează orașul în așa măsură, încît nu poți crede că tot aici în așa măsură zăcl, vesele „aleșceni”, „cocalii” solar, E drept că Lunca Siretului parcă ține soarele în brate, așa e de luminoasă. Și tot drept e că, deasupra Bacăului, amurgul ia culoarea cernelei și apoi se iscălește pe ziduri. Poetii actuali al locului simt mereu asta. Și semnul acestei scălituri se păstrează și ziua, și zeci de mii de elevi asălează gooli și orașul, cînd studenții Institutului de Subinginerii se adună la cursuri, cînd Teatrul Bacovia, Teatrul de Animatie, Orchestra Simfonică, Orchestra „Plaiurile Bistriței”, Ansamblul „Busuolcu” își primesc spectatori, cînd redactorii revistei „Ateneu” (revistă înființată de George Bacovia și Grigore Tabacaru) și cei al ziarului „Steaua roșu” se apleacă asupra manuscriselor, cînd jubitorii de sport umplu la refuz Sala Polivalentă și că asiste la meciurile campioanelor naționale la handbal feminin, „Știința” Bacău...

Și dacă de pe Dealul Măgura ai privi spre asfințit și te-ai concentra asupra Văii Tăzlaşului, n-ai fi greu pentru inchipuire să te gîndești din denumirea locului străbunilor înalți al Teștărilor lui George Enescu, cetate a liniștii urde a fost scrisă opera „Oedip”. Și mai departe ar „decupa” locuri purtînd pecetea unor oameni învîtați, cum au fost cei din familia Rosetti la Căluți și Tescani, Costache Negri la Tirgu Ocna, Ioan Borcea la Racova...

DRUMURI CARE ÎNCEP

Județul Bacău înseamnă a fi și de-a lungul Trotușului, adică a percepe istoria prin trecătoare Ghimesului și Oituzului, prin urmele înșirînd pe laealele drumurilor, artele viciului românesc, alte sute și sute de produse chimice și petrochimice pot defini un drum nou, cel al chimiei, cale care, de data aceasta, nu vine de undeva, ci pornește de aici spre toate zările țării și chiar ale lumii. Înțelesul întemeierii socialiste a acestor locuri pretinde sensibilitate mai pentru vechele drumuri, artele viciului românesc, drumul sării, drumul țiteiului, al cărbunelui, drumul tensionat al energiei electrice, drumul produselor chimice, drumul mașinilor construite aici — toate au altă încălțare semantică: nu mai înseamnă doar proane de trecere, ci locuri de origine, locuri generice. Ceea ce vrea să spună că județul Bacău se află pe locul șapte la producția industrială între județele țării...

RUL SCINTEIAZA

Copacul de ape cel mare al Moldovei, cu ramuri cristaline, întinse pînă în creierul munților, s-a știut veacuri la rînd stăpînul necontestat al văilor, Siretul cînd turbure și năprasnic, cînd limpede și darnic. Numai prundurile năpădite de arini, plopi, sălcii, sciești și iarbă de holeră, mărginite mai la distanță de mesteceni și plopi, uneori asalate de hățșuri formate din rug, măcieș, mur, alții acoperite de băți imense, semne ale revărsării riului, erau nepri-mitoare, sălbatice, fără rost. Cine ar fi crezut că Valea Siretului se va preschimba într-un singur cîmp? Pregătirile șantierului hidro-tehnicilor au început, la Galbeni, în 1979. Sînt doar 12 kilometri de la Bacău spre Suceava un loc îndepărtat. Acum e îndepărtat în timp și în amintire. Dănuie barajul cu șapte deschideri și uzina electrică. Și lacul care imbină în trupul lui sărutul de legendă al Bistriței cu Siretul, lacul Galbeni sau confluența întru înșite a celor două riuri. Și regele văii este supus în chinii de beton. Și întinericul din bestia apei 72 dăruiește sub formă de scintilă omului, care și-a impus voința asupra văii. Nici nu începuseră probele la Galbeni și, mai jos, la Răcăciuni, se începeau montările turbinelor. Alt lac, altă uzină, alte zeci de kilometri de diguri și perce. Și încă mai jos, la Bereșii-Săscut, în cascadă, începuse să se întindă cel mai mare lac de pe Siret (pînă acum) și valea întreață a riului se transformă într-o succesiune de „mări” interioare, sprîjînîndu-se în stînga de un mal înalt, abrupt, umărul podisului Moldovei și în dreapta de șoseaza asezată de oameni, diguri de pînă la 15-20 de metri înălțime. În Lunca Siretului, drumul de ape e acum o magistrală de ape. Iar gustul apei din apropiere face mai acut sensul germinăției.

Ioan Enea Moldovan

Ilustrație de Ilie Florin

Spații ale civilizației contemporane

dacă e adevărat — cum spune poetul — că venicia s-a născut la sat, la fel de adevărat este și faptul că oricărui artist în genere, dar în special scriitorului, în tentativa sa de a surprinde eternul, îi place să-și găsească ca izvorînd „de la țară”, fie aceasta și peste generații în urmă. Iorga spunea că intelectualul român, oricît de savant ar fi, tot urmaș de țărani trebuie să se creadă, fiindcă, de fapt, asta sîntem: „un nepot din țărani”.

Satul reprezintă permanența noastră de căpătîi, începutul, drumul și punctul final al oricărui act civilizator, a fost și este forma specific românească prin care românul urcă spre mit.

Nu există unitate de măsură cu care să se măsoare dragostea omului față de locul natal. O idee despre acest sentiment etern poate fi numai cîntecul de dor, doina sau balada, iar faptul că viața noastră contemporană, activitatea social-economică determină de tînră să plece din sat, asta nu diminuează, ci amplifică acest dor, căci practicînd o meserie la oraș, este plecat dor temporar, nu și absent din colectivitatea în care s-a născut și format. Este plecat „cu trupul”, dar rămîne prezent aici cu sufletul și-abi așteaptă să treacă săptămîna de lucru, pentru ca simțită după-amiază, duminică să se reîntoarcă la ai săi.

Faptul că satul a fost centrul vital, Axis mundi al acestui popor, demonstrează realitatea istorică dovedită prin diverse mijloace. Deci, apoi daco-romanii și, în cele din urmă, românii, spre deosebire de alte popoare, nu și-au schimbat pămîntul, șesul, dealul și muntele pe alte pămînturi. Ei s-au legat mereu prin ceva scump de locul în care s-au născut, și cel mai scump dintre toate n-a putut fi decît satul.

Comuna în care trăiesc, Duda-Epurenii, reprezintă unul din importantele centre de cultură și civilizație ale județului Vaslui, și cînd afirm acest lucru nu mă refer numai la Cooperativa Agricolă de Producție care însumează în avere și citeva mii bune de hectare de pămînt, la Asociația de via, una dintre cele mai puternice unități de profil din zonă, la puternicul șeptel de animale din zootehnie, dar și la viața spirituală a așezărilor comunei, la școlile din care an de an pornesc tineri bine pregătiți către noi trepte de învățură, la biblioteca înregit-trînd zeci de mii de volume, la căminele culturale devenite importante centre de iradiere a culturii în masă, și nu în ultimul rînd la tradiții și obiceiuri, dintre care credința în munca tenace a ogorului este cea care fortifică și-i leagă pe dușeni în măsura cea mai mare de meleagurile lor.

Cele patru sate ale comunei, cu vechime adîncă în istorie, au trăit marile prefaceri ale epocii contemporane. Oamenii, desfi în esență au rămas aceiași, și-au ridicat orizontul de cunoaștere și civilizație aspirînd din ce în ce spre înălțături mai nobile. Ridicat în înfundături de dealuri, la adăpost de vînturi și ger, la margine sau în inimă de păduri seculare, aceste așezări au înflorit, conectate permanent la izvorul de dărnicie și fertilitate al pămîntului, căruia i-a plăcut din totdeauna să fie acoperit pe vale cu griu, porumb și floarea-soarelui, iar pe coaste cu vii și livezi. Sătenii mei l-au lucrat mereu cu încredere și dăruire, au smuls mărcinșuri, au nivelat rîpi și ogașe și l-au preschimbat în grădini. Și pămîntul n-a întîrziat să le dea roade pe măsura interesului și dragostei cu care a fost îngrijit și ocrotit.

Și dacă pămîntul a fost darnic, și viața dușenilor s-a schimbat, locuitorii lor au dobîndit un aspect plăcut, peste acoperșii dănuie o pădure de antene de televizor, gardurile vii, spontane, au dispărut, fiind înlocuite cu cele de scîndură, piatră sau fier, geamurile caselor s-au lărgit, ușile la fel, să pătrundă mai nestîngherită lumina în odăi spațioase, care și ele s-au primenit, cu mobile de tot felul și chiar cu bibliotecă, cu împletituri și covorașe, multe dintre ele create de mîna gospodinelor din sat.

Dudeanul de azi este un om cultivat, citește ziare, reviste și are dacă nu o bibliotecă, cel puțin un raft de cărți cumpărate din librărie.

Nu numai din colecția „Știința pentru toți” sau „Sfaturi practice”, dar și beletristică, poezie, proză și teatru. Din discuțiile pe care poți să le închei cu el îți dai seama că orizontul său de cunoaștere este ridicat și-l interesează nu numai ce se află în sat, dar și ce se întîmplă dincolo, în lume, ce s-a petrecut în istorie și cum o să fie viitorul. Toate actele de muncă sau de vorbă, de simțire sau de gîndire o să vezi însă că sînt indisolubil legate de vocabulele pămîntului, recită, ploaie și pace. Păstrează de la strămoșii urarea pe care el o rosteste în dese ocazii, la masă, la nunți și petreceri, desăruindu-se de un prieten: „Sănătate s-avem, ploaie și pace!”. Iar cînd în gîndul, în sufletul oamenilor există asemenea speranțe și idealuri, îți dai îndată seama că țara, poporul nostru, prin ce au mai sînt și mai de pret, se pot descoperi și în acest colțșor al de pretios sufletului meu, care se cheamă Duda-Epurenii, un sat din Vaslui, din România.

Ion Gheorghe Pricop

Cel mai tînr pămînt

Urmare din pag. 1

de la început și nici de ea să nu se despărta. Sfaturile mi le dă un oltean hazliu și simpatic, că-î de-al meu. S-a lipit de cei trei lupi de menii felurii, care au ridicat acolo, să le fie la îndemînă, să nu consume combustibil cu transportul, mai întîi o uzină de prefabricate și un poligon special de unde, odată turnate, blocurile enorme de beton de peste o sută de tone sînt lansate prin glisare paralelă cu nava către locul lor din mare. Ritmul lor de turnare ajunge la aproape 4000 pe an. Cum arată oare o fabrică de colosi — mă întreb, aflînd totul mai întîi din povestite: cite un nou ghid mi se alătură la tot pasul. Pe drum, aflui cite ceva despre fiecare în parte. Încerc să-î recunosc după inflexiune și dialect. Veniți de acasă, au schimbat-ochi cești din obiceiuri, poate și din atitudine: două lucruri nu ar admite să le fie schimbate: vorba și bucatele pe care nevasta e musai să le gătească întocmai ca acasă. Le-ai luat și pe ele? Dar cum, a mea mi-a spus răspicat, desfi e femeie blindă, că altfel n-o luam: nu te las să mănînci din conservă, că n-ai închiide un ochi toată noaptea. Și unde locuiești? Briveste cu înțeles: stîti cu cîi va crește orașul de pe urma portului nostru? Cu încă pe atît țit i-a adus „Bătrînul”. Dar fără noi nu s-ar fi făcut nimic. Unii din băieții ăștia tineri și-au aflat căpătîi aici — nu-i săptămîna să nu punem mină de la mină bani pentru o casă nouă. Cestilălii ne vedem prim-năvălați pe chei. Plecăm din sat, cu demnitate și cu chef. Plecăm pe șantier. Cu minile în sîn nu sîntem învîtați să stăm. Și concediu mi-l iau pentru nevastă.

Desen de Raluca Grigoreca

Mi-am scos aparatul. Să vă fac o fotografie și d-voastră... și lui. Un tînr îmbrăcat cu relați și puoaică de muncitor, — de o lună a venit abia din facultate —: Peste cîțiva ani veți fi bogată cu fotografiile astea. O să vi le ceară toate ziarele și televiziunea. Fotografia este aici, mai mult ca orîndea, un document al unei singure zile. Cu ritmul nostru de lucru, dacă veniți mine, nu veți mai recunoaște locul, 250.000 tone de pămînt sînt strămutate în fiecare zi.

Un pămînt măsurînd 5 kilometri de diguri și mai mult de 15 kilometri de cheiri pe care imaginația mea le popula deia, ca pe altele alte cheiri ale lumii, cu vapoare și pavilioane multicolore, cu marinari care vin și pleacă, cu soții și iubite în rochii colorate de vară, așteptînd sau alerzînd ferice în bratele pentru ele deschise. „Asta micu” se va putea măsura cu „Bătrînul” într-o zi, ignorînd, ca și el, ceața lăptoasă dinaintea răsăritului.

billitate mai departe, în manieră folclorică: mie, tovarășilor de lucru, nevastei chiar, care întelegătoare, l-a adus de ziarul lui de la Constanța un dicționar de termeni marinarști și un tricou în dușgi, ca în filme.

Ceata se ridică brusă — ca la tropice — completează priceputul meu ghid de ocazie, care a cutreierat în povestit toate mările și oceanele lumii și, dacă ar fi după gustul său, ar mai inventa și altele, cele adevărate nu-i mai ajuns. Zgomotele se accentuează, eliberate de sub clopotul celui pe care pînă atînci, aproape o puteai pipăi. În fata mea se deschidea o lume ce părea, neînțîluită, fără început și fără sfîrșit. „Asta micu” își înfrîngea timiditatea, dez-

Orașul-uzină

mă opresc preț de un vis contopit cu realitatea la poalele Munților Semenic, în cubul de vulturi întretesut de o parte și de alta a firului Birzavei. Panașele mîlîului înflorit se imbulzesc în ferestrele larg deschise ale orașului, REȘIȚA, o localitate cum sînt cu zecile în toposul de înnoiri ale patriei. Un oraș nou, tîtor pe temelii străvechi și care are drept inimă incandescentă de metal.

În acest anotimp, într-un centru muncitoresc cum este Reșița, se vede tînsesc prin fiecare por al țării. Un ornic de minuni care se sincronizează perfect cu ceasul de muncitorească sîrbătoare și mîlîul silențios al autocarelor care poartă oamenii uzinei către zonele de agrement de la Vălug ori Trei Ape.

Am venit la Reșița pentru o nouă întîlnire cu UZINA. Ca un prim popas îmi aleg săliile spațioase ale muzeului bicentenarului întreprinderii. E clipa în care stau de taină cu vechi litografii din ochiul cărora mi se înfățișează Reșița cea de pe vremea cînd funinginea doar ea se așeza pe acoperșurile caselor mîrunte, cu tîmna patriarhală. Alături, o fotografie documentar: obiectivul nu se știe cîruia fotograf amator a decupat pentru noi imaginea unui convoi de peste cîmîrci de vite de povară care tragează pe străzile modestei urbe prima locomotivă cu aburi. Peștele cartonat tîntului sînt cum exultă de dincolo de siluetele ca de fum ale oamenilor, lumina unei stări de adevărată sîrbătoare. Starea prin care se recunoaște în timp victoria tehnicii și industriei românești, victoria muncii.

Fată în față cu obiectele de muzeu: fereastră deschisă către prezenta, gigant ai zîmarii. Fereastră prin care se reliefează clădirile noi ale turnătoriei de fontă și oțel, clădirea elegantă a turnătoriei de oțel, clădirea elegantă a turnătoriei de oțel, clădirea elegantă a modelării. Ceva mai departe secția de mecanică grea care în timpul construcției sale a înglobat pur și simplu fabrica veche de mașini, mai înainte de demolarea acesteia. Dacă prîvim pe ansamblul secției de motoare Diesel, cea care se întinde cu superioritate firească sub coama dealului, nimic nu ne lasă să-i ghicim freamătul interior ca de furtună fertilă așa cum nici la cazangerie nu poți întîi din afară pulsul unei extraordinare dinamici. Să mai trecem pe răbojul implinirilor fie și numai noua hală a secției de mecanică mijlocie și ușoară, instalația de împănare în vid cu răsini sintetice, secția de sculărie și laboratorul central al uzinei care este dotat cu instalații de o extraordinară complexitate.

La Reșița am mulți cunoscuți și unul dintre ei este și sudorul Dumitru Grozavu, un bărbat tînr și, cum se spune pe aici, cu șuvoiul metalic în sine. Împreună intrăm în hală de sudură automată să-mi descrie din snopul de fire de jar, perulele și scintile, adevărată fată a muncii omului. Astfel, aflui că ce se vede pe ochiul meu avid de spectacol era doar culoare și metaforă, constituie, de fapt, unul dintre cele mai moderne procedee de sudură automată. Odată leșînd din lumea de miraj a metalului, minile sudorului nu mai știu cum să-și folosească într-un fel sau altul freamătul. Mîini de metalurgist, mîini asprite de foamea metalelor, mîini în epiderma cărora miroșul fierului s-a prefăcut în băhături ca niște oeceti domestice; pecetea muncii. Și prin aceste mîini cizdelă otelului de la Reșița și-a păstrat în miezul de foc venicia cu fiecare sarjă nouă. De aici pornesc, în lumea produselor, marca U.C.M.R.: motoare Diesel și electrice, agregate hidro, compresoare de aer cu piston, turbine hidraulice. Sînt de fapt realitățile Uzinei, acum î amintim de sîrbătoare muncitorească și nu-i defel prea mult cînd în cuvinte alese și-n acest ceas de raport muncitoresc amintim că zîmarii reșițeni i-a fost confortul Ordinul Muncii Clasa I, și multe, foarte multe drapele și diplome de întreprindere frunțată pe ramură și țară, în întrecerea socialistă vin să strălucească pe fruntea-i de corole ale muncii, ca un nîmb. Dar pentru a atinge acești parametri, Uzina a trebuit să îmbrace haine de lucru, să-și ridice secții noi, să-și utilizeze după cerințele tehnicii la zi laboratoarele, dar mai presus de toate să-și crască, în peninera muncii, cadrele.

De armindeni, o lumină călăuzăște caratele muncii la Reșița. Și pentru că este anotimp zidit din lumină și culoare, tot lumină și culoare este și picătura de sudoare care strălucește pe fruntea bărbatului care așteaptă să se reverse sarja nouă din gura cutorului. La Reșița a înflorit ca niciodată mîlîul, semn de zbor vertical.

Melania Cuc

Sărbătoare

Ne place să întîmpinăm sărbătoarea sculptată-n primăvara asta vie... Doar cîntecul dau în spic, spre cerul-nalt de bucurie. A înainta, a fi în pas cu viața, mina mi-o dai să mergem împreună. Sîntem împodobiți ca pentru nunță, să înflorim o datină străbună.

Arbore în Mai

Creștea, din pămînt, cu ochii cum e frunza și-mi căutai mina prin flori. Cu un înrămurea înalt și-mi măestrit cerul de zori îmi murmurai de nemurire prorocilor al soarelui de acum. Privindu-te, inchipuim destinul, venit să-mi taie, prin lumină, drum. Și timpul străbătut s-a tot bolțit de liniște senină pe care o împarții... Ne bucurăm de codrii-n sărbătoare Ce ne-au legat de-a pururi frați.

Valeria Deleanu

Mereu în nîmbul vremii

Mereu în nîmbul vremii mele caut Speranțe pentru vatra mea iubită, Egarfa tricoloră, aurită Și-un cîntec dulce, viu, din dulce flaut.

În inimă precut o păstrează, Patria mea ca cerul zămisliță, Ce-n fiecare clipă-mi este crez, Credință prin credință întregită.

Poemul tîu îl știu de o viață-ntr-oaregă Patria mea, și îl recit și-l știu; Dar aș vrea lumea toată să-nțelegă

Că tu ești cîntec pentru omul viu Și-i pace și dreptate-n steagul purpuru Prin care sensul vieții se dezleagă.

Patria

Patria l'izvor netulburat Cu cîlinchete ce-n suflet ne răsună Mesaj tăcerilor din ceasul măsurat Din vremea ce spre-nalturi ne instrună. E-o treaptă-n aerul de zori nîmbat Ca o iubire de lumină neînvinșă, Coloana nesfîrșită sub care s-au păstrat Mîlîiile cu inima aprinsă. Și cum se-nalță colmi pe ziduri tandralifit Cu ale lor petale sub liber cer de-argint Stelare trepte sint steaua fericiții Din care creșt mereu vicii spre noi venind.

Ioan N. Dumitrescu

Ziua — mindrie

O zi întemeiată Pe neclintirea viselor pe-ncrederea izvoarelor în mare.

Nu orice lumină e-o literă sacră În poemul iubirii.

Dar ziua aceasta rămîne fiica-mindrie a primăverii vitale.

O zi desăvîrșită Pe stîlpii de cur ai credinței și jertfei.

Cristian Petre

Mesaj de Mai

Pe genele spicelor, lacrima stelei temură-n zori și — pasare dospind la porțile încrederii — ascult cîntecul pînii fremătînd în adîncuri. Sub sărutul de foc al soarelui, mustul pămîntului a erupt ca un vulcan în grădini. Lava lui vie, multicoloră s-a revărsat printre crengi ca o horă: șirag de smalturi și mărgăritare rîzînd la gîtul țării-n sărbătoare și-n steme de lumină-n arc de cer. E întîi Mai zi de cinstire-a muncii și ei ascult în cîmp cum se vede de imn pleznesc sub bolți în măguri verticale de ciocirlii, în timp ce-n pieptul celui ce zidește-n veac cetatea pînii, imboabocele — ca un crin — aerul tare al imensității.

Nicolae Dimbovițeanu

Statornicie

Sîntem aici, mai demni ca niciodată, purtăm pe umeri dulce anotimp, nerenușînd o clipă la această vîntă ce-și vede virsta înrămăto-n timp;

Sîntem aici, pe-o temelie milenară, ne sînt Carpații frați de început, iar glasul lor, colind de floare rară, pridvorul vremii în care ne-am născut.

Sîntem aici, ulcior, emblemă vie, din bunii-străbuni și din cuvînt, din roua stelară ciobite-n glie, din dor de pace pe pămînt.

Pe sub streășina Ruscăi

De sub streășina Ruscăi, cobor înspre vale Cu doina în suflet, ivire peste prag, Ca să-mi măsoar privirea în dimineți astrale Și-n luciul cîmpiei în care mă-adaug.

Și mă aprind în fărîm-nalt de lumină Ca ochiul fîntinei aplecat peste cer, Tăcut ca o mare, rămasă pușină Pe oglinda frunții mele de oier.

De sub streășina Ruscăi, cobor înspre țară Prin fereastră deschisă cu zorii-n cuvînt, Îndemn al vremii cu gîla milenară Peste anotimpul de fapte în mine răsfrînt.

Ștefan Marcu Marinoni

petre got

Alfabet morse

Pietrele riului, albastre,
Mă cheamă și abia le aud;
Ca un alfabet morse ciudat
Ajunge glasul lor aici în sud.

Mă așteaptă pomii să-i dezmiard,
Stropi de suflet rădăcinilor să le preling;
Rod curat să prindă, rod cinstit,
Infruntat al secolului frig.

Mă așteaptă oamenii să-i vindec
Cu lumina, cu speranța mea —
Cred că ne vom mișca prin cîntec,
Cred că numai prin iubire ne putem salva.

Nu sint profet, sint doar un vint
Care trezește sevele și le invie —
Am venit pe lume ca să cînt,
Am venit pe lume să te slujesc, Poezie.

Sincopă

Treci prin autobiografia țării, tăcut,
Și se pare că n-ai călcat niciodată
aceste
cărări,
Și se pare că ai murit — de mult.

Muguri timizi au țîșnit,
Sufletul va putea infrunzi
În acest anotimp f

Glasul alb al mieilor pe riu,
Îngropat e dorul
În oțărîțiu.

O stîncă mută ești, în aerul-brid,
Nu-ți mai căuta anii pe-aici,
Nu-ți mai omăgi visele pe-aici.

O batistă de cer
O batistă de cer printre crengi de arini
Anume pentru tine, să nu mai suspini,
Căci ne-am găsit și ni s-a dat
Această clipă de neuitat.

Nu mai dor ești, numai lumină,
Iarba respiră prin noi,
Rîul începe să creadă
Că roata anilor s-a-nvîrît înapoi.

O flacără
(ANTIRAZBOINICĂ)

Îți voi bate-n poartă cu brînduși de toamnă,
Pe umeri pelerină de frunze voi purta,
Toate drumurile spre bine mă îndeamnă,
Vorbindu-mi ne-ncețat de frumusețea ta.

E frig în inimi, visele se rup
Se adîncesc abisuri între ore,
Ne-așteaptă la răscruce guri de lup,
Tăcut și pe ascuns să ne devore.

Cum vom parcurge calea și cine va mai ști
Că rana singurează sub veșminte?
În bezna vom aduce un crimpl de zi,
O flacără ce nu ne minte.

ilie antonie

Autoportret

Mai frumos decît aurul
toamnă
pe-o veche colină.

Lumina și griul

În cîmpie
(ca spre o mare taină)
coboară satele piinii

Se face seară în atomi

Se face seară în atomi,
Nu-i certă nici o verticală,
Și dacă-ți spun, iubito, dormi,
Fluxuri amare ne-mpresoaară.

Cum o să treacă trupul tău
În nou mileniu, nouă sferă?
Să respirăm ne va fi greu,
Chiar dacă arborii mai speră.

În cercuri negre ne-am închis,
În diabolice sisteme...
Nu îndrăznește nici un vis
Spre alte zăriști să ne cheme!

Stanță

Linia din palma mea stîngă
Începe să strige, începe să plîngă.

A treia noapte mondială
Va fi, nu va fi?

De apus ori răsăriteană
Moartea tot astfel se cheamă.

Să lovim dogmele cu lumini,
Poate se destramă.

Trunchiuri drepte

Firul ploii țese pinza lacului,
Arborii îmi sint bogat ploier;
Să dispară ceturile sper
Și să simt din nou impulsul astrului.

Visul, boabă de piper,
Nu se intrupează cu aștept.
Are veacul ochi inert,
Îmi da doar frînturi din cite-i cer.

Îi invoc felia de mister
Care ne veghează și ne scapă —
Trunchiuri drepte se-ogîndesc în apă,
Cerul e drept, pămîntu-i cer.

Algebră

Îi se vestește florilor un ceas tîrziu
Și depărtărilor algebră veche —
Aș vrea alăturea să-ți fiu
Conturul fără margini și pereche.

Presimt zvicnirea valului amar...
Negrele umbre frînge-s-ar
Ca sunetul departe de ureche
Și vîntu-n piept de tînor armăsar!

Zarea aceasta mindră un edec a,
Paragină de nenatur
Pe care se încearcă în zadar
Visul și clipa — tot mai nepereche.

Reper

Ce-am făcut cu viața mea?
Ca o vrajă se destramă —
Prez mult am iubit și prez
Fast-am jecmănit la vomă.

Fiecare pos — pe spîni,
Pe jărotic l-am pășit;
Am plîtit cu suflet plin
Dorul dorului ars.

Întă, e breacă de-amiază,
Este lacrimă, vîpăie —
Orele în mine scormă,
Vin furtuni să mă-ncoșoaie.

Întă, e breacă de-amiază,
Este lacrimă, vîpăie —
Orele în mine scormă,
Vin furtuni să mă-ncoșoaie.

Întă, e breacă de-amiază,
Este lacrimă, vîpăie —
Orele în mine scormă,
Vin furtuni să mă-ncoșoaie.

Întă, e breacă de-amiază,
Este lacrimă, vîpăie —
Orele în mine scormă,
Vin furtuni să mă-ncoșoaie.

Întă, e breacă de-amiază,
Este lacrimă, vîpăie —
Orele în mine scormă,
Vin furtuni să mă-ncoșoaie.

Întă, e breacă de-amiază,
Este lacrimă, vîpăie —
Orele în mine scormă,
Vin furtuni să mă-ncoșoaie.

Întă, e breacă de-amiază,
Este lacrimă, vîpăie —
Orele în mine scormă,
Vin furtuni să mă-ncoșoaie.

Întă, e breacă de-amiază,
Este lacrimă, vîpăie —
Orele în mine scormă,
Vin furtuni să mă-ncoșoaie.

Întă, e breacă de-amiază,
Este lacrimă, vîpăie —
Orele în mine scormă,
Vin furtuni să mă-ncoșoaie.

Întă, e breacă de-amiază,
Este lacrimă, vîpăie —
Orele în mine scormă,
Vin furtuni să mă-ncoșoaie.

Întă, e breacă de-amiază,
Este lacrimă, vîpăie —
Orele în mine scormă,
Vin furtuni să mă-ncoșoaie.

Întă, e breacă de-amiază,
Este lacrimă, vîpăie —
Orele în mine scormă,
Vin furtuni să mă-ncoșoaie.

Întă, e breacă de-amiază,
Este lacrimă, vîpăie —
Orele în mine scormă,
Vin furtuni să mă-ncoșoaie.

Întă, e breacă de-amiază,
Este lacrimă, vîpăie —
Orele în mine scormă,
Vin furtuni să mă-ncoșoaie.

Întă, e breacă de-amiază,
Este lacrimă, vîpăie —
Orele în mine scormă,
Vin furtuni să mă-ncoșoaie.

Întă, e breacă de-amiază,
Este lacrimă, vîpăie —
Orele în mine scormă,
Vin furtuni să mă-ncoșoaie.

Întă, e breacă de-amiază,
Este lacrimă, vîpăie —
Orele în mine scormă,
Vin furtuni să mă-ncoșoaie.

Întă, e breacă de-amiază,
Este lacrimă, vîpăie —
Orele în mine scormă,
Vin furtuni să mă-ncoșoaie.

Întă, e breacă de-amiază,
Este lacrimă, vîpăie —
Orele în mine scormă,
Vin furtuni să mă-ncoșoaie.

Întă, e breacă de-amiază,
Este lacrimă, vîpăie —
Orele în mine scormă,
Vin furtuni să mă-ncoșoaie.

Întă, e breacă de-amiază,
Este lacrimă, vîpăie —
Orele în mine scormă,
Vin furtuni să mă-ncoșoaie.

Întă, e breacă de-amiază,
Este lacrimă, vîpăie —
Orele în mine scormă,
Vin furtuni să mă-ncoșoaie.

Întă, e breacă de-amiază,
Este lacrimă, vîpăie —
Orele în mine scormă,
Vin furtuni să mă-ncoșoaie.

Întă, e breacă de-amiază,
Este lacrimă, vîpăie —
Orele în mine scormă,
Vin furtuni să mă-ncoșoaie.

Întă, e breacă de-amiază,
Este lacrimă, vîpăie —
Orele în mine scormă,
Vin furtuni să mă-ncoșoaie.

Întă, e breacă de-amiază,
Este lacrimă, vîpăie —
Orele în mine scormă,
Vin furtuni să mă-ncoșoaie.

Întă, e breacă de-amiază,
Este lacrimă, vîpăie —
Orele în mine scormă,
Vin furtuni să mă-ncoșoaie.

Întă, e breacă de-amiază,
Este lacrimă, vîpăie —
Orele în mine scormă,
Vin furtuni să mă-ncoșoaie.

Întă, e breacă de-amiază,
Este lacrimă, vîpăie —
Orele în mine scormă,
Vin furtuni să mă-ncoșoaie.

Întă, e breacă de-amiază,
Este lacrimă, vîpăie —
Orele în mine scormă,
Vin furtuni să mă-ncoșoaie.

Întă, e breacă de-amiază,
Este lacrimă, vîpăie —
Orele în mine scormă,
Vin furtuni să mă-ncoșoaie.

Întă, e breacă de-amiază,
Este lacrimă, vîpăie —
Orele în mine scormă,
Vin furtuni să mă-ncoșoaie.

Întă, e breacă de-amiază,
Este lacrimă, vîpăie —
Orele în mine scormă,
Vin furtuni să mă-ncoșoaie.

Întă, e breacă de-amiază,
Este lacrimă, vîpăie —
Orele în mine scormă,
Vin furtuni să mă-ncoșoaie.

Întă, e breacă de-amiază,
Este lacrimă, vîpăie —
Orele în mine scormă,
Vin furtuni să mă-ncoșoaie.

Întă, e breacă de-amiază,
Este lacrimă, vîpăie —
Orele în mine scormă,
Vin furtuni să mă-ncoșoaie.

Cu palmele pe cer

Andone stătea pe pervazul ferestrei și spărgea semințe. De acolo, de la etajul zece, oamenii păreau niște gingașii ce se agita fără rost, care încotro, și el se minuna de vinzoleala aia, cu toate că nu era prima dată cînd îi descoperia așa de mici și de prăpădiți; îi mai văzuse el, dar acum se afla pentru întâia oară atît de sus și, mai la urma urmei, era primul lui bloc sădit din temelie și pînă la acoperiș — asta-i un fel de a spune, acum nu se mai făceau case cu țigla, în locul căpriorilor și al podului se trasa o terasă bună pentru antenele de televiziune — mai aveau un etaj și se putea spune că, iată, terminase cu miinile lui o ditamai clădirea.

— Nea Vere, strigă el vesel, unde aleargă aștia, domne?
Vasile Văru, șeful de echipă, își trase bascul pe sprincene, bolborosî ceva în somn, și se rezemă mai bine în peretele din prefabricate. „Pe asta îl cheamă Văru, se gîndi Andone, de parcă-i rudă cu toată lumea.” Uită de el și poci între dinți o nouă sămînță de bostan, sculpă cojile și, cînd își mută privirea, o zări în blocul de vizavi pe Nusa, stătea aplecată, suda niște scoabe la colțul unui balcon. Vru să strige la ea, dar se răzîndi, își aminti că dimineață n-avru vrut să-i vorbească, făcea pe muta, nici măcar nu l-a răspuns la salut; îl luase pe Păis de braț și au urcat schela de parca se duceau la nuntă.

— Hei, Nuso, tu mă minți, că albina n-are dinți! se apucă el să urle cîntecul la modă, bătînd tactul în giurgiuvea.
Nusa a îndepărtat electrodul, și-a scos masca, și s-a uitat buimăc în jur; nu-l vedea. Vasile Văru s-a sălătat într-un umăr, a mișt un ochi spre Andone, pe urmă a apucat sticla cu apă din colțul încăperii, a băut lung două guri, și s-a răsușit iar spre el:
— Bă, Andone, i-a sopțit el, du-te, domne, și fă-ți wassermandl, oi fi bolnav și noi nu știm! Ce urii bă, ce urii? s-a enervat maestrul dînt-rodat, și ce mama dracului ai văzut de rași așa?
— Pe Nusa, se bilbi Andone.

Vasile Văru se ridică în cot și întinse gîtul peste pragul ferestrei; stătu un timp așa, pe urmă se lăsă jos și oftă.
— Ești nebun, e clar! Nu-i nici o Nușă! Tu o vezi, ca hăbucul, peste tot!
Andone se uită în balconul de alături, dar fata dispăruse. Doar furtunul cenușiu de la aparatul de sudură mai țirna agățat de achelă. Se întoarse brusc spre fer, vru să-i spună că Nusa fusese acolo, că nu înnebunise el, dar acesta, lipit din nou cu spatele de perete, aștipise la loc.
În pauza de prînz el nu dormea niciodată, pur și simplu nu putea să adoarmă. Încecuse de vreo citeva ori, dar se lăsase păgubaș; așa că, în special iarna, cînd frigul nu prea te lăsa să ieși pe afară, juca singur țîntar cu miez de piine sau, ca acum, minca semințe și scupa cojile spre cei ce treceau pe strădă.
Jos, după colțul blocului, apăru Păis, avea în mînă servieta lui jerpelită și, numai după citeva clipe, o văzu și pe sudorită, tot cu ceva în mînă.

— Acum era sus pe bloc, dar toată clădirea aceea nu avea numai zece etaje, avea o sută, o mie chiar, și el era tocmai în vîrf, stătea cu miinile întinse sprînjind cerul în palme, și cerul era moale și catifelat, și stelele treceau fosforescente, bizînd ca albinele, cînd umbia taică-su

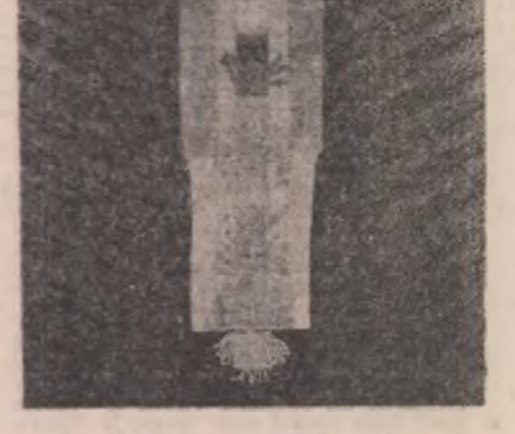
gabriel iuga

semn că se pregătea să mînce. Cînd Nusa se așeză pe lada de la transformator, sări și Andone de pe pervaz și o porni în fugă pe scările de ciment abia terminate. Se duse spre ea, dar nu direct, mai întîi bău cîțiva pumni de apă de la teava de fontă montată în curte, își trecu mîna încă umedă prin păr și se așeză, în cele din urmă, în fața ei, pe colțul lăzii.

— Să știi, îl apuse, preocupat să-și aprindă o țigară din pachetul motolit, că mă pricep și eu să gătesc costiță cu muștar. Pentru asta nu trebuie să mă însor.
Fata înghiți cu greu dîmăcitat. Vru să-i spună ceva, dar se răzîndi și, făcînd pe nepăsătoare, trecu o felie de slănină prin miaga verzei din borcan. Andone mai trase un fum și privi cu coada ochiului spre Păis care, așezat la umbră, undeva mai spre fundul curții, pe scîndurile de cofraje, scotea din servietă pachetele de mincare în așteptarea lui fi-su.
Dacă vrei să știi, mai zise Andone. Într-o zi am gătit chiar și o costiță de lapte fier.
Fata pufni în ris, dar tot nu-i adresă nici un cuvînt, stătea mai departe cu privirea ațintită pe zădul care îi ținea loc de fată de masă. După un timp, împlinește birta slănoasă spre el și Andone începu să mînce.

— Azi vîl la școală?
Băiatul ruse o coajă din pline și se ridică. Îl trecuse foamea.
— Acum era sus pe bloc, dar toată clădirea aceea nu avea numai zece etaje, avea o sută, o mie chiar, și el era tocmai în vîrf, stătea cu miinile întinse sprînjind cerul în palme, și cerul era moale și catifelat, și stelele treceau fosforescente, bizînd ca albinele, cînd umbia taică-su

— Acum era sus pe bloc, dar toată clădirea aceea nu avea numai zece etaje, avea o sută, o mie chiar, și el era tocmai în vîrf, stătea cu miinile întinse sprînjind cerul în palme, și cerul era moale și catifelat, și stelele treceau fosforescente, bizînd ca albinele, cînd umbia taică-su

geo galetaru

Sunetul meu pentru patrie

Eternă e strădania săpătorii
Ea se naște pînăgînd sub
Streșinile patriei
Ca o veste de horuri limpezi
Acepți crîni sint suneta albe de lăd
Rupie din marea cîntare
Faptura murelei a toată ea miez de deșert
Din care se intrupă doar
Aleșii intru grai și visare

Sunetul meu pentru patrie e un crin

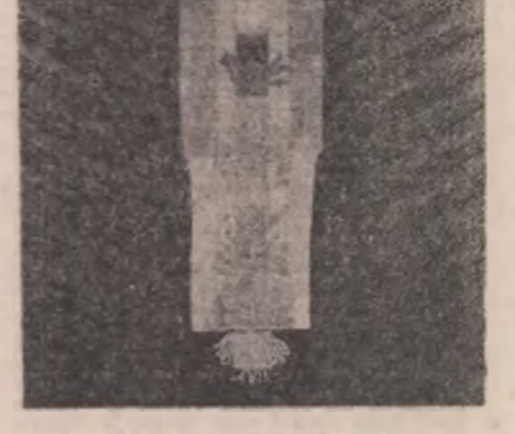
Cîntecul meu e a ordere pură
Netermîrind ființă
Acestui plai lumesc și preo divin...

Asemănare

Descultă și aprinsă sub cer
atingea ierburile
doar cu talpa,
incit le vedeam aleva cum pier.
Pe umărul tău
se răsătau porumbel,
pe umărul tău cel suav.
Nu-nădrăneam
să întind mîna spre ei,
de teamă să nu
se întimplă ceva ciudat
și din cale afară de grav.
Numai tu treceai
nepăsătoare ca o oglindă
peste ierburile gemene.
Prea era nemîncat
peisajul din jur,
ca să nu înceapă
dintr-o dată să-ți semene.

Acolo și somnul

Senin este cerul în seara senină,
Se-aud păsări sacre trecînd peste noi,
Pe pașii de aur curînd o să vină
Un ochi să ne-nchidă în el pe-amîndoi.
În lumea lui pură pierduți pe vecie
Să nu mai vedem osîntîbul cîzînd
Și miinile mele să nici nu mai ție
Motarul ce-odăie în camea ta, blind.
Acolo și somnul e-o altă fîntîdă
Și umbra își caută un alt chip mal sfînt
Și-mi rog trupul meu și al tîu să rămîna
În lacrima-nchisă-n ocel ochi de pămînt.

De profundis

Alunecă ierburile albastre pe laja lăcută
a lunii,
Ne pierdem atînc pe sub arbori, se pierd
pe sub ceruri lăstunil...
Se-nchide lumina în luturi, respiră o floare
sub pietre,
Se-aud cum visează alături semințele calde
sub vetre...
Doar pasul mei știe sărărea, cînd ochiul
e viu în extaze,
Doar somnul ne-nvăduie trupul, cum crînul
în ploaia de raze...
O, cită uimire răsare în urmă-ne, cită uimire,
Ce sete ne soarbe pupila, ne macină chipul
subțire...

Și cine ne aștie nîmbul, ce inger, și cine-i

trimisul
Ce scutură roua din zile, iar noaptea ne
clatină visul!...

Ce întimplare

ce întimplare ce întimplare
cum decedem din ruină-n splendoare
cum crîni palpită-n pedepse tardive
cum zeli-nomnează-n ierbare festive
ce întimplare ce întimplare
oceaștă tăcere umilă și mare
ce sapă febrilă în carne și-atinge
rumorile clipei și-n trecut le stinge
ce întimplare ce întimplare
cum moartea ne cere-n genunchi îndurare
(cit pipăie ochiul, cit gîndul respiră
neantul cel pur răstignit pe o liră)
ce întimplare ce întimplare
pustii să-și sprînje tîmpla de-o floare

teatru

1. Una dintre piesele istorice ale lui Shakespeare (marcînd, cronologic, începutul „epopeii dramatice naționale” a Angliei) deschide, cu prilejul actualiei premiere a Teatrului de Comedie, tragedia și eroica aventură a Plantagenetilor. Pus în scenă pentru prima dată la noi în țară, **Regele Ioan** oferă spectatorilor români — în traducerea lui Florian Nicolau — un text dinamic, savuros, limpede, punînd în evidență sîrăciunile jocului de cuvînt de ale marelui autor englez, rafinatele lui ironii în jurul unui proces moral întinat conștiinței umane.
Netrînd cadru istoric ca pe un fundal, Shakespeare face din istorie însuși eroul tragediei. Înglobat „Marele Mecanism”, Regele Ioan este cînd monarhul care determină mersul istoriei, cînd însuși obiectul ei.
Ca mai toate piesele lui Shakespeare și aceasta este, prin structură și concepție, teatru în teatru. Versiunea scenică a lui Grigore Coșta operează o reducere inteligentă asupra textului, păstrînd firul principal al instabilității stăpînitorilor, din miezul acțiunii se desprînd cu mai multă acuitate două personaje: regele Ioan, în interpretarea de mare tinută artistică a unui actor care s-a ținut prea multă vreme în umbră, Silviu Stănculescu, și Filip Bastardul, căruia l-a dat viață Șerban Ionescu, aflînt într-un mo-

«Regele Ioan»

ment de completă descătușare actoricească. Poate niciodată nu a fost mai bine înțeleasă și mai bine exprimată scenic modalitatea regională a convenției duble ca în acest spectacol al Teatrului de Comedie. Regizorul Grigore Coșta și scenograful Ion Popescu Udrisite au vibrat la unison, în sensul faptei unui adevărat act de cultură: spectacolul **Regele Ioan** este, prin concepție, mizanscenă, decor, costume, un tot unitar care slujește plastic, literal, vizual și sonor o singură imagine: metafora shakespeariană a teatralității și o singură idee: starea morală a celor ce acced la privilegiul puterii. Obsesivul cu stilul comediilor, actorii nu întîmpină dificultăți în modalitatea concepției detașate a personajelor, necrișpîndu-se în jucarea și dejucarea mascaradelor tragico-comice — lupta pentru continuitatea autotutemici. Ei înțeleg că eroii pe care-i reprezintă sînt, ei însuși, cu totul — indiferent de stratificarea socială — niște mari „actori” ai istoriei, conducîndu-si, fără scrupule, bufonada dintr-o parte în alta, precum vîntul valurile, în numele „interesului” care scuză mijloacele. Pateticii sau lascivii, lasi sau eroici, violenți sau meschini, ei se aruncă cu toată bucuria în jocul dublei desfășurări actoricești. Cum interesele și mijloacele sînt aceleași, fie că ne aflăm la

curtea Franței, a Angliei sau oriunde în lume, personajele bufonadei evoluează cu gesturi de bufoni înmăsucați, în costume arheice, în același decor incalcat al „treptelor” mării, pe care opozanții (în apartenență) își schimbă, din cînd în cînd, doar locurile, așzîndu-se de nodurile frînghiilor groase (urzeala intrîgilor de curte), alunecînd în cădere liberă pe scările acrobaticilor sau umanizîndu-se sub amenințarea hăului ce se cască sub pădurea funilor de spînzurătoare. Piesa deagră — simbol al unei maladii ascunse (ce-și află, la Shakespeare, temeiul în sentimentul vinovăției) îl prinde pe tot în captivitatea manșetului unui circ numit istorie, numă viață.
Costumele, volt artificiale, sînt stilizate în conștens cu întreaga bufonadă, aparținînd parca unor evaluate personaje de Comedia dell'arte. În costumul francezilor (slabi de inger, etemînînd) predomină dantele (pe cele mai diferite fonduri), în timp ce costumele englezilor (sălbateci, dar robusti) se constituie din cele mai diferite combinații din piele. Alăturarea materialului pretios de materialul grosolan din care sînt confecționați pantalonii exprimă, vizibil, caracterul duplicitar al celor care le poartă. Inconștanța lor pendulare între grav și grotesc.
Neabuzînd pe nici un plan de tentațiile desfrîrării moderne a unui text clasic (puțin utilizat pe plan mondial), Teatrul de Comedie și creatorii acestui frumos spectacol au înălțat frumusețea teatrului românesc cu încă o treaptă. În curînd, sala teatrului va deveni neîncăpătoare...
Nicoleta Gherghel

film

Numele regizorului Anghel Mora, aflat cu **Rezervă la start** la ora debutului în lungmetraj artistic, nu este necunoscut cinefililor. Filmele sale de instituit — **Si omul e o pasare** și **Aur ei un nasture pe piept** — au fost laurate ale galelor studentești. Să mori rînit din dragoste de viață, realizat după scenariul său, a fost distins cu Marele premiu la Costinești, iar documentarul **Recorduri, lauri, amintiri** a constituit un autentic omagiu cinematografic adus marilor campioni români, sportului românesc.
Rezervă la start (scenariul este semnat de regizor în colaborare cu Șerban Marinescu) propune spectatorilor, sub aparenta evocării efortului depus de tînarul Simion Bunescu pentru a se întrea în ritmurile pregătirii marii performanțe, o adevărată meditație despre capacitatea permanentă de autodepășire, o sinceră pledoarie pentru frumusețea unui sport complex — pentathlonul, o biografie în lînsă de patetism a culșelor edificării unei echipe capabile să cucerească o frumoașă victorie sportivă. Fată de reticenta cu care este întîmpinat de colegii și antrenorii. Simion le va opune orgoliul, ambiția, spontanitatea, inteligenta autocunoașterii, calități ce îl vor împune în final, nu numai ca exemplar sportiv, dar mai ales ca un om cu admirabile calități morale.

«Rezervă la start»

Anghel Mora nu subliniază în filmul său performanța în sine, ci atribuțiile morale ale sportivului, el nu evocă spectaculozitatea roză a unui triumf, ci construiește echilibrul dramatic al peliculei pe raporturile stabilite între elev și profesor, între candidatul la victorie și arhitectul acesteia, pedagog, și, în același timp, profund cunoscător al firii omenești, deci, implicit judecător lucid al propriilor erori de apreciere.
Ritmul pregătirilor pentru concurs, contrapunctat de conflictele iscate premeditat de protagonist pentru obținerea unor rezultate superioare, tensiunea premergătoare confruntării sportive, situațiile nu lipsite de umor surprins în cantonament, se intersectează firesc cu accentele lirice, discret nuanțate în eliminarea unor efermere neînțelegeri, dar și cu umbra unei tragedii ce dă un gust amar victoriei. Pretul acesteia obținută în fața cronometrelor, față de adversarii și propriile limite de rezistență este tradus astfel într-un preț al înțelegerii umane, care implică o dureroasă pierdere, dispariția unui om dedicat cu abnegație, dăruire, tact și exigență în urmărirea lui numai a unor adevărați campioni, dar și a unor puternice caracteri.
Eforturile generoase ale sportivilor, solicitările pretentioase plină la duri-

tate ale antrenorului Tomescu, spiritul de echipă edificat nu fără nuanțe de ironie la adresa unor clișee, ticuri profesionale (regizorul cunoscuțiile foarte bine, el însuși fiind fost campion la pentathlon) sînt traduse în imagini de mare frumusețe plastică, în deplină consonanță cu elocvența mișcării specifice, cu gestul semnificativ, de către operatorul Marian Stăncu. Intreg filmul, de fapt, o amplă rememorare a ucenicii pentru performanță după finalul marelui concurs, beneficiară de montajul inteligent al Melaniei Oprea, care ritmează convingător difice

Povestind „În treacăt“

„În treacăt“ este o povestire la care, poate pare „suceală“, cochetație sau orice altceva (i s-a găsit atâtea încadrări și etichetări încit unul adăugat n-ar mai conta cine știe ce) — nu țin prea mult.

La mi-a umbrat pe nedrept multe nevele (ei, multe, vorba vine), m-a scitit prea mult cîteodată dacă nu dureros, cel puțin emervant prin „Voci din public“ ori prin apăsat și chemate vehemant, aprige ori blajine condeie critice și pe urmă am scris-o greu, anevoios, chinut și mai multe părți și variante. (Dacă e vorba în timp lucrare a mea țin la „noaptea“ care-mi și place așa cum e și pe care am scris-o „fîșnit“ într-o singură noapte intr-adevăr și n-am cîntit din ea mai nimic. Ba, datorită ei, n-am cîntit din franceză — acum profesoară la nivel aproape internațional s-a îndreptat la un general și trecător de mine, neștiind probabil cum arată autorul în carne, vin și oase — că s-a imprimat ceva din terminologia lui Fănuș și a lui Vlad Musatescu. Nevela a pornit de la un fapt real, auzit, „cules“ de mine de prin țările altele, mai precis de la Bechet, Făcuș, dar nu pentru înarma lui „Și dintr-o brigadă a C.C. al U.T.C. trimisă îndeosebi prin sateliți oltenesi să îndrume și să controleze activitatea organizațiilor de „utemic“ așa le spuneau bătrîni și așa le-am numit și eu într-una din povestirile mele. În această brigadă a tovarășii sforțoși, sănătoși, zdrăveni și cutremurător se ocupa de sport, de activități culturale și de muzică, unul de rîspîndirea cunoștințelor tehnico-științifice, altul de situația la zi a cotizațiilor și de evidența ultimelor ședințe la zi (?) ținute, unul de primirea de noi membri etc., ș.c.).

Există o discrepanță vizibilă între înfățișarea fizică a Valeriei Orza și calitatea gesturilor ei. Bunica din clanul Orza este un „totoș cu hîș“ (sau puș), caracterizat prin cețitate, obezitate, deceptivitate și hidosenie. În același timp, este „fîmța arhaică“ crotocitoare a fertilității și păstrătoare a istoriei mele și realității locurilor. Naratorul nu poate explica această violentă opoziție a alcătuirii: o privește, chiar, cu un soi de ironie îngăduitoare (direct ori prin diverși reflectori). Autorul implicat, însă, este: dincolo de geografie umană, Valeria Orza este o străveche divinităție, chipul ei s-a păstrat în basme, sub denumirea de Mumă Păduri, dar rolul său, intens benefic pentru colectivitatea agrară, este reactualizat și recuperat acum, cînd miturile se pregetesc să invadeze cotidianul pentru a-l salva.

În finea o treia condiție necesară realismului magic este gradul de simțibilitate. Nici secret ca unii scriitori sud-americani au făcut studiul de specialitate în domeniu. Aici, marele merit al lui Apostol Gurău este că s-a orientat către legende tipice ale românilor, refuzînd importul de simboluri. Deasemenea, a știut să opereze deosebirea între ceea ce este autentic și ceea ce este contrafăcut. Calitatea miturilor se reflectă asupra calității lucrării: alături de un real trăsător de romani există modelul arhetipal esențial românesc.

Puține lucruri mai rămîn de spus pentru a înțelege „Defonia“. Cîntecul de vînzare, și aceasta creează simboluri puternice, adevărate. Astfel, agresivitatea realității devine „Kryptea universală“, vînzătoare sacră inițiată unei împotriva diabolilor. Reacția individului (a ilotului) e o ironie tristă și crudă. Romanul abundă în dovezi ale înstrăinării unei atare altitudini față de real. Se vorbește despre „suris întins ca o coardă de oțel tăioasă și enușie“, „muşcătură una suris bănuitor și crud“, „grămăsa aceea feroce, oarbă, întoarsă spre sine“, „acest suris — curcubetul diavolului“, etc. Naratorul însuși adoptă pînă la urmă grămăsa evident, pentru că și el este un homo defonens.

Apoi, realismul magic se susține chiar la nivelul sintagmei, prin frecvențele și neașteptatele alternanțe între trecut și prezentul verbal (ambiguitatea temporală a povestirii prefigurează confuzia între realul și miticul existenței).

În sfîrșit, cele două momente esențiale ale relației, producerea și anularea dezechilibrului sint puternic marcate de fantastic. Dezechilibrului îi corespunde invazia diavolilor în Defonia, iar reechilibrarea e încununată de noaptea consacră a Sf. Andrei. Fantasticul apare deosebit de bine realizat (sintagmele de forță ale lucrării). Ca pretendenți la Apostol Gurău, el constă din înlocuirea semnificativului real cu analogul său mitic (ori supranatural), fără ca prin asta sensul fundamental al discursului să se altereze. În locul delegatului Veniamin Oșaii sosește demonul, însă numai deoarece Oșaii e, practic, identic.

Cum va evolua Apostol Gurău? Iată o întrebare la care dinții nu am curajul să răspund. Este, totuși, de presupus că uriașul exercițiu al ambiguității îi va marca pentru totdeauna, dar că în urmă cu o săptămîna de zile, se va integra, bătăiește de asfalt, în viața la distanță de așa-zisa proză citadină.

Dar să lăsmă asta, deja anticipasem. Am scris năvela pornind de la un puternic și ascuțit simț de remușcare, mă acuzam sincer, ascuțit, de superficialitate, de neglijență, lene intelectuală, și cite și mai cite.

Intr-adevăr, atunci foarte tînr fiind, eram asaltat, născut de o suită de elogi literare, (puhicăsem deja volumul „Poarta“) și om să nu fi fost și tot te lua apa. Mai curgeau și suvoise financiare (unde sint venit de altă dată și forța lor ?) și torente de prieteni adevărați, ori de ocazie. Socoteam acest moment de glorie nemeritat și în mare parte și efemer, iar scrierea năvelei a pornit de la acest sentiment sincer, ascuțit al remușcării.

După ce am scris-o am predat-o revistei Luceafărul. N-am avut curajul să mă duc direct cu ea la redactorul șef Eugen Barbu (Glorie, glorie, dar aveam simțul măsurii), așa că am lăsat-o pe cale ierarhică, secției și apoi redactorilor șefi adjuncți, „balaurii“ mei cum îi numea cine știe cu o ironie afectuoasă „patronii“. Aceștia m-au chemat peste cîteva zile și mi-au zis că e bună, chiar foarte bună, dar nu așa, ar trebui mai așa... nu așa... un fel de-a de surdă...

Țineam la povestire, nu vream s-o ignor, am înțeles că am putut și ce am vrut și m-am dus acasă. Peste o zi și încă o zi de căutare am găsit cele două propoziții din finalul năvelei, care s-o continue într-un fel drastic și didactic, și suna ca o lespede grea de mormînt — fără s-o strice.

Am predat-o redacției (celor doi „balauri“) care s-au arătat relativ mulțumii și au lăsat-o așa.

Un urmat conferința scriitorilor din '62 și citiva dintre tinerii scriitori ne-am angajat să plecăm la zărele realității pentru a cunoaște nemijlocit pulsul realităților socialiste. G. Hagiu la Brașov, Păunescu la Baia Mare, Baltag la...

„A stins din viață, zilele trecute (1 Aprilie), încă la masa de lucru, un mare cărturar, umanist, un neobosit istoric literar, un pătimaș cercetător eminescolog — profesorul Augustin Z.N. Pop. Născut la București, în 1910, dintr-o familie de intelectuali și fost discipol, în anii săi universitari, al lui Nicolae Iorga, Ovid Densusianu, Nicolae Cartojan, Mihail Dragomirescu, Dumitru Caracostea. Dan Simonescu, studentul și, mai apoi, profesorul cărturar Augustin Z.N. Pop. care îmbina în structura lui intelectuală pasiunea romanticului cu riguroasa omului de știință, avea să fie remarcat, prin 1940, de însuși marele, uluitorul Iorga. În primul rînd, pentru cercetările sale „serioase, documentate, definitive, despre Eminescu“. Eternul Nicolae Iorga. Trăim în epoca învierii lui Eminescu și mi se pare că a venit timpul ca această înviere să se facă așa cum se cuvine, cu toate onorurile cuvenite, prin eliminarea tuturor controverșilor, a tuturor îndoielilor și afirmațiilor necorespunzătoare. Și tîrziu profesor de literatură națională tocmai acest lucru face. Și o face cu curaj și toată siguranța, lichidînd definitiv atîtea proceșe“. În, temelul cu care Iorga făcea aceste afirmații ținea, desigur, nu numai de faptul apariției, în 1939, a inițiului tom al monumentalului „Ediții academice, M. Eminescu — Opere complete“, dar și de faptul că, în perioada elogiului ce făcuse acestui tom la Academie, în două ședințe publice, dar și de cele două lucrări anterioare ale lui Augustin Z.N. Pop. „Contribuții eminesciene: Eminescu și Bonifaciu Florescu (1938) și Contribuții eminesciene — analize și izvoare (1939).“

Este știut, însă, că de aproape necunoscuta revistă „Sepia“, din 1930, în care își făcuse începutul publicistic, și pînă la periodicele literare actuale, Augustin Z.N. Pop. avea să publice, în cei peste 55 de ani de activitate, cîteva zeci de volume, studii, extrase, cercetări, ce vor îmbrățișa aproape întreaga dezvoltare a literaturii române, evlund de la străvechii noștri tipografi, din secolele XVI și XVII, și pînă la Nicolae Labiș. Explorînd arhive, dezahumînd acte, corespondențe, manuscrise, documente, însemnări, uneori inaccesibile, cu răbdare și abnegație, ajungînd să proiecteze lumini noi asupra vieții și operei altor străluciți reprezentanți ai scrisului și culturii românești.

Luceafărul - Dictionar de Terori

Nucleul creator

APOSTOL GURAU n. 1912, com. Independența, Județul Galați. Profesor de limba și literatura română în municipiul Galați. Volume apărute: „Începutul verii astronomice“, povestiri, 1976; „Defonia“, roman, 1978; „Isplă mării verzi“, nuvele, 1986. Debut în revista „Luceafărul“: nov. 1969, cu nuvela „Isplă mării verzi“.

În cele trei cărți publicate pînă acum de Apostol Gurău, definitiv rămîne a doua, romanul „Defonia“. Definiție în toate sensurile: realizare estetică, preocupare, complexitate, tehnică narativă, Dealminteri, cum celelalte două volume („Începutul verii astronomice“ și „Isplă mării verzi“) cuprind schițe și povestiri, privilegiul „Defoniei“ de a fi roman iese imediat în evidență.

Însă privilegiul nu se oprește la atât. Cel puțin patru istorii din „Începutul verii astronomice“ pregăteau romanul („Opăile-n ceață“, „Rogolînă“, „Melusina“, „Incubul Aleș“). Acest nivel așa de coerent, încît fragmente întregi vor trece ne schimbate, în alcătuirea romanescă. În continuare, „Isplă mării verzi“ este, în bună parte, o prelungire a „Defoniei“, o compensare acordată lui Remus Orza, personajul cel mai admirat de narator (cum însuși spune: „specia putră lui homo defonens“). Rețea și ață de clar, încit — acum — fragmente întregi din roman vor trece, ne schimbate, în povestiri (vezi de pildă, „Prîntul senin“).

Asistăm, deci, la o interesantă auto-pastigare. Faptul are cîteva semnificații peste care nu putem trece.

Maî întâi, se proclamă dominația absolută a „Defoniei“. Interesul autorului e hotărîtor subordonat acestei geografii arhetipale, iar el își asumă în mod conștient subordonarea ca trăsătură esențială a existenței sale (literare). După cum am văzut, interesul autorului implicat pe parcursul celor trei volume. Autorul implicat (în sensul lui Booth) este alter-ego-ul persoanei fizice care scrie (un Sine superior, transfigurat estetic, alcătuit pe măsura alcătuirii operei). Deoarece e unitar, (în poziția multiplicată a naratorilor), îl putem utiliza fără a ne pune opiniile credibile pentru a-l explica și a-l analiza (el nu se deține niciodată).

Defonia este un spațiu privilegiat, o geografie arhetipală, aidaoma tinutului lui Faulkner, ale sud-americanilor, al lui Melusina, al lui Ștefan Bănușescu. Datorită modalității narative (realism magic) apropierea imediată se face cu satul Macondo din „Un veac de singurătate“.

Acesta, pentru a-l demonstra ascendența ilustră. Dar Defonia nu are nevoie de ruda — ea se susține singură. Amplasă în Defonia, în interiorul a Siretului, pe meleagurile Covelului-lui, așezarea e profund ambiguă, posedînd relații la fel de puternice cu realul și cu mitul. Descrierea sa indică evident un axis mundi: „buricul universului — leagănul Defoniei anecdotat cu frîngele de corbi, cerșetii, și...“.

Însă e vorba doar de o marcă retorică, subliniind caracterul aparte al spațiului și al colectivității. Ca orice loc privilegiat din romanul modern, satul Defonia este un model cultural amplasat pe un arhetip geografic, totuși zvrîrit în mijlocul unei realități agresive.

Aici, modelul cultural este cel autentic folcloric (de la obiceiuri comportamentale pînă la mit), de o indiscutabilă calitate și coerență, demonstrînd că românii sint sensibili la mitologie lor — mai mult decît s-ar crede (afirmație expusă programată în bucată. Argeșului, apa ta“ din „Începutul verii astronomice“). De fapt, Apostol Gurău face ce a făcut și Asturians, adică redescoperă valoarea de excepție a miturilor și credințelor neamului, conferindu-le funcție literară. Asupra acestui lucru ne vom opri mai încolo, cîci este fundamental, este a-portul major al prozatorului în momentul actual.

Arhetipul geografic îl constituie „dealurile și văile Defoniei“, un relief tipic românesc (vă amintiți de spațiul mioritic ?). Ele (dealurile și văile) urmăresc detașate acțiunea, din perspectiva veșniciei, pentru care zbaterele omenești prezintă o orgolioasă și inutilă piesă de teatru.

Reacția lor fundamentală vizează, însă, nimic-depistau și-i auzeau dealurile și văile din jurul Defoniei, și se cocosau, se cutremurau de ris pe infundateala pe seama lor. Geografia devine, așadar, un reflector moral al acțiunii, singurul meru credibil.

În sfîrșit, agresivitatea realului e tradusă prin perioada — cum tulbură a colectivității, adică printr-o abruptă răsturnare de valori și modele, dramatică prin rapiditate și întransigență. E de remarcat că aici nu se face o cronică a colectivității unui stat tipic românesc. Evenimentele sint utilizate în scopul obținerii unui dezechilibru, provocat de impactul cu o realitate agresivă. Ceea ce reprezintă strategia (de acum) clasică a realismului magic. Căci istoria și ființa se recuperează prin mit doar în situațiile de acută (și recunoscută) criză a realului.

În opinia noastră, „Defonia“ este autenticul roman românesc al realismului magic (care de altfel nu-i magic deloc, e mitic, dar așa s-a încetăținit termenul). Cînd scriu „autentic“, implic o judecată de valoare superlativă, astfel că va trebui să zăbovească asupra ei.

Încă de la început, o bună parte din efortul autorului (efortul orientat către scriitură) ur-mărea prezentarea faptului ambiguu, pentru care nu există răspunsuri și catalogări clare. Scrița „Lapa murgă“ (doar două pagini) din „Începutul verii astronomice“ reprezintă o capodoperă în materie: nu se poate ști dacă autorul remarcă instanțelor „Dealminteri era greu de ascuse, Toate ipotzele se susțin. Aici, ambiguitatea agrare, strict dezvoltată; dar e lesne de înțeles că isi va revolta rapid arpile, pătrundînd în domeniul ei favorit — fantasticul. O boare de fantastic plutește prin „O garoafă mea, aidaoma unu cor antic, rid și arată“ cu degetul demansat lasitate și impostura: „Ii roșie“, îl vîrșă căși complet alcătuit: în „La Compense Agreste“ (din „Isplă mării verzi“), unde iarăși totul e ambiauz.

Însă rezultatul evident al efortului de a pune în scenă ambiguitatea îl constituie construirea unui stil specific. Majoritatea criticilor l-au remarcat instanțelor: „Dealminteri era greu de trecut cu vederea. Vom cita opinia lui Mihai Ungheanu, publicată chiar în paginile „Luceafărului“: „o tăietură foarte densă a relațiilor inteligentă și precisă, care elimină detaliile de...“.

În sfîrșit, cele două momente esențiale ale relației, producerea și anularea dezechilibrului sint puternic marcate de fantastic. Dezechilibrului îi corespunde invazia diavolilor în Defonia, iar reechilibrarea e încununată de noaptea consacră a Sf. Andrei. Fantasticul apare deosebit de bine realizat (sintagmele de forță ale lucrării). Ca pretendenți la Apostol Gurău, el constă din înlocuirea semnificativului real cu analogul său mitic (ori supranatural), fără ca prin asta sensul fundamental al discursului să se altereze. În locul delegatului Veniamin Oșaii sosește demonul, însă numai deoarece Oșaii e, practic, identic.

Cum va evolua Apostol Gurău? Iată o întrebare la care dinții nu am curajul să răspund. Este, totuși, de presupus că uriașul exercițiu al ambiguității îi va marca pentru totdeauna, dar că în urmă cu o săptămîna de zile, se va integra, bătăiește de asfalt, în viața la distanță de așa-zisa proză citadină.

Dar să lăsmă asta, deja anticipasem. Am scris năvela pornind de la un puternic și ascuțit simț de remușcare, mă acuzam sincer, ascuțit, de superficialitate, de neglijență, lene intelectuală, și cite și mai cite.

Intr-adevăr, atunci foarte tînr fiind, eram asaltat, născut de o suită de elogi literare, (puhicăsem deja volumul „Poarta“) și om să nu fi fost și tot te lua apa. Mai curgeau și suvoise financiare (unde sint venit de altă dată și forța lor ?) și torente de prieteni adevărați, ori de ocazie. Socoteam acest moment de glorie nemeritat și în mare parte și efemer, iar scrierea năvelei a pornit de la acest sentiment sincer, ascuțit al remușcării.

După ce am scris-o am predat-o revistei Luceafărul. N-am avut curajul să mă duc direct cu ea la redactorul șef Eugen Barbu (Glorie, glorie, dar aveam simțul măsurii), așa că am lăsat-o pe cale ierarhică, secției și apoi redactorilor șefi adjuncți, „balaurii“ mei cum îi numea cine știe cu o ironie afectuoasă „patronii“. Aceștia m-au chemat peste cîteva zile și mi-au zis că e bună, chiar foarte bună, dar nu așa, ar trebui mai așa... nu așa... un fel de-a de surdă...

Țineam la povestire, nu vream s-o ignor, am înțeles că am putut și ce am vrut și m-am dus acasă. Peste o zi și încă o zi de căutare am găsit cele două propoziții din finalul năvelei, care s-o continue într-un fel drastic și didactic, și suna ca o lespede grea de mormînt — fără s-o strice.

Am predat-o redacției (celor doi „balauri“) care s-au arătat relativ mulțumii și au lăsat-o așa.

Un urmat conferința scriitorilor din '62 și citiva dintre tinerii scriitori ne-am angajat să plecăm la zărele realității pentru a cunoaște nemijlocit pulsul realităților socialiste. G. Hagiu la Brașov, Păunescu la Baia Mare, Baltag la...

„A stins din viață, zilele trecute (1 Aprilie), încă la masa de lucru, un mare cărturar, umanist, un neobosit istoric literar, un pătimaș cercetător eminescolog — profesorul Augustin Z.N. Pop. Născut la București, în 1910, dintr-o familie de intelectuali și fost discipol, în anii săi universitari, al lui Nicolae Iorga, Ovid Densusianu, Nicolae Cartojan, Mihail Dragomirescu, Dumitru Caracostea. Dan Simonescu, studentul și, mai apoi, profesorul cărturar Augustin Z.N. Pop. care îmbina în structura lui intelectuală pasiunea romanticului cu riguroasa omului de știință, avea să fie remarcat, prin 1940, de însuși marele, uluitorul Iorga. În primul rînd, pentru cercetările sale „serioase, documentate, definitive, despre Eminescu“. Eternul Nicolae Iorga. Trăim în epoca învierii lui Eminescu și mi se pare că a venit timpul ca această înviere să se facă așa cum se cuvine, cu toate onorurile cuvenite, prin eliminarea tuturor controverșilor, a tuturor îndoielilor și afirmațiilor necorespunzătoare. Și tîrziu profesor de literatură națională tocmai acest lucru face. Și o face cu curaj și toată siguranța, lichidînd definitiv atîtea proceșe“. În, temelul cu care Iorga făcea aceste afirmații ținea, desigur, nu numai de faptul apariției, în 1939, a inițiului tom al monumentalului „Ediții academice, M. Eminescu — Opere complete“, dar și de faptul că, în perioada elogiului ce făcuse acestui tom la Academie, în două ședințe publice, dar și de cele două lucrări anterioare ale lui Augustin Z.N. Pop. „Contribuții eminesciene: Eminescu și Bonifaciu Florescu (1938) și Contribuții eminesciene — analize și izvoare (1939).“

Este știut, însă, că de aproape necunoscuta revistă „Sepia“, din 1930, în care își făcuse începutul publicistic, și pînă la periodicele literare actuale, Augustin Z.N. Pop. avea să publice, în cei peste 55 de ani de activitate, cîteva zeci de volume, studii, extrase, cercetări, ce vor îmbrățișa aproape întreaga dezvoltare a literaturii române, evlund de la străvechii noștri tipografi, din secolele XVI și XVII, și pînă la Nicolae Labiș. Explorînd arhive, dezahumînd acte, corespondențe, manuscrise, documente, însemnări, uneori inaccesibile, cu răbdare și abnegație, ajungînd să proiecteze lumini noi asupra vieții și operei altor străluciți reprezentanți ai scrisului și culturii românești.

„A stins din viață, zilele trecute (1 Aprilie), încă la masa de lucru, un mare cărturar, umanist, un neobosit istoric literar, un pătimaș cercetător eminescolog — profesorul Augustin Z.N. Pop. Născut la București, în 1910, dintr-o familie de intelectuali și fost discipol, în anii săi universitari, al lui Nicolae Iorga, Ovid Densusianu, Nicolae Cartojan, Mihail Dragomirescu, Dumitru Caracostea. Dan Simonescu, studentul și, mai apoi, profesorul cărturar Augustin Z.N. Pop. care îmbina în structura lui intelectuală pasiunea romanticului cu riguroasa omului de știință, avea să fie remarcat, prin 1940, de însuși marele, uluitorul Iorga. În primul rînd, pentru cercetările sale „serioase, documentate, definitive, despre Eminescu“. Eternul Nicolae Iorga. Trăim în epoca învierii lui Eminescu și mi se pare că a venit timpul ca această înviere să se facă așa cum se cuvine, cu toate onorurile cuvenite, prin eliminarea tuturor controverșilor, a tuturor îndoielilor și afirmațiilor necorespunzătoare. Și tîrziu profesor de literatură națională tocmai acest lucru face. Și o face cu curaj și toată siguranța, lichidînd definitiv atîtea proceșe“. În, temelul cu care Iorga făcea aceste afirmații ținea, desigur, nu numai de faptul apariției, în 1939, a inițiului tom al monumentalului „Ediții academice, M. Eminescu — Opere complete“, dar și de faptul că, în perioada elogiului ce făcuse acestui tom la Academie, în două ședințe publice, dar și de cele două lucrări anterioare ale lui Augustin Z.N. Pop. „Contribuții eminesciene: Eminescu și Bonifaciu Florescu (1938) și Contribuții eminesciene — analize și izvoare (1939).“

Este știut, însă, că de aproape necunoscuta revistă „Sepia“, din 1930, în care își făcuse începutul publicistic, și pînă la periodicele literare actuale, Augustin Z.N. Pop. avea să publice, în cei peste 55 de ani de activitate, cîteva zeci de volume, studii, extrase, cercetări, ce vor îmbrățișa aproape întreaga dezvoltare a literaturii române, evlund de la străvechii noștri tipografi, din secolele XVI și XVII, și pînă la Nicolae Labiș. Explorînd arhive, dezahumînd acte, corespondențe, manuscrise, documente, însemnări, uneori inaccesibile, cu răbdare și abnegație, ajungînd să proiecteze lumini noi asupra vieții și operei altor străluciți reprezentanți ai scrisului și culturii românești.

„A stins din viață, zilele trecute (1 Aprilie), încă la masa de lucru, un mare cărturar, umanist, un neobosit istoric literar, un pătimaș cercetător eminescolog — profesorul Augustin Z.N. Pop. Născut la București, în 1910, dintr-o familie de intelectuali și fost discipol, în anii săi universitari, al lui Nicolae Iorga, Ovid Densusianu, Nicolae Cartojan, Mihail Dragomirescu, Dumitru Caracostea. Dan Simonescu, studentul și, mai apoi, profesorul cărturar Augustin Z.N. Pop. care îmbina în structura lui intelectuală pasiunea romanticului cu riguroasa omului de știință, avea să fie remarcat, prin 1940, de însuși marele, uluitorul Iorga. În primul rînd, pentru cercetările sale „serioase, documentate, definitive, despre Eminescu“. Eternul Nicolae Iorga. Trăim în epoca învierii lui Eminescu și mi se pare că a venit timpul ca această înviere să se facă așa cum se cuvine, cu toate onorurile cuvenite, prin eliminarea tuturor controverșilor, a tuturor îndoielilor și afirmațiilor necorespunzătoare. Și tîrziu profesor de literatură națională tocmai acest lucru face. Și o face cu curaj și toată siguranța, lichidînd definitiv atîtea proceșe“. În, temelul cu care Iorga făcea aceste afirmații ținea, desigur, nu numai de faptul apariției, în 1939, a inițiului tom al monumentalului „Ediții academice, M. Eminescu — Opere complete“, dar și de faptul că, în perioada elogiului ce făcuse acestui tom la Academie, în două ședințe publice, dar și de cele două lucrări anterioare ale lui Augustin Z.N. Pop. „Contribuții eminesciene: Eminescu și Bonifaciu Florescu (1938) și Contribuții eminesciene — analize și izvoare (1939).“

Este știut, însă, că de aproape necunoscuta revistă „Sepia“, din 1930, în care își făcuse începutul publicistic, și pînă la periodicele literare actuale, Augustin Z.N. Pop. avea să publice, în cei peste 55 de ani de activitate, cîteva zeci de volume, studii, extrase, cercetări, ce vor îmbrățișa aproape întreaga dezvoltare a literaturii române, evlund de la străvechii noștri tipografi, din secolele XVI și XVII, și pînă la Nicolae Labiș. Explorînd arhive, dezahumînd acte, corespondențe, manuscrise, documente, însemnări, uneori inaccesibile, cu răbdare și abnegație, ajungînd să proiecteze lumini noi asupra vieții și operei altor străluciți reprezentanți ai scrisului și culturii românești.

„A stins din viață, zilele trecute (1 Aprilie), încă la masa de lucru, un mare cărturar, umanist, un neobosit istoric literar, un pătimaș cercetător eminescolog — profesorul Augustin Z.N. Pop. Născut la București, în 1910, dintr-o familie de intelectuali și fost discipol, în anii săi universitari, al lui Nicolae Iorga, Ovid Densusianu, Nicolae Cartojan, Mihail Dragomirescu, Dumitru Caracostea. Dan Simonescu, studentul și, mai apoi, profesorul cărturar Augustin Z.N. Pop. care îmbina în structura lui intelectuală pasiunea romanticului cu riguroasa omului de știință, avea să fie remarcat, prin 1940, de însuși marele, uluitorul Iorga. În primul rînd, pentru cercetările sale „serioase, documentate, definitive, despre Eminescu“. Eternul Nicolae Iorga. Trăim în epoca învierii lui Eminescu și mi se pare că a venit timpul ca această înviere să se facă așa cum se cuvine, cu toate onorurile cuvenite, prin eliminarea tuturor controverșilor, a tuturor îndoielilor și afirmațiilor necorespunzătoare. Și tîrziu profesor de literatură națională tocmai acest lucru face. Și o face cu curaj și toată siguranța, lichidînd definitiv atîtea proceșe“. În, temelul cu care Iorga făcea aceste afirmații ținea, desigur, nu numai de faptul apariției, în 1939, a inițiului tom al monumentalului „Ediții academice, M. Eminescu — Opere complete“, dar și de faptul că, în perioada elogiului ce făcuse acestui tom la Academie, în două ședințe publice, dar și de cele două lucrări anterioare ale lui Augustin Z.N. Pop. „Contribuții eminesciene: Eminescu și Bonifaciu Florescu (1938) și Contribuții eminesciene — analize și izvoare (1939).“

Este știut, însă, că de aproape necunoscuta revistă „Sepia“, din 1930, în care își făcuse începutul publicistic, și pînă la periodicele literare actuale, Augustin Z.N. Pop. avea să publice, în cei peste 55 de ani de activitate, cîteva zeci de volume, studii, extrase, cercetări, ce vor îmbrățișa aproape întreaga dezvoltare a literaturii române, evlund de la străvechii noștri tipografi, din secolele XVI și XVII, și pînă la Nicolae Labiș. Explorînd arhive, dezahumînd acte, corespondențe, manuscrise, documente, însemnări, uneori inaccesibile, cu răbdare și abnegație, ajungînd să proiecteze lumini noi asupra vieții și operei altor străluciți reprezentanți ai scrisului și culturii românești.

„A stins din viață, zilele trecute (1 Aprilie), încă la masa de lucru, un mare cărturar, umanist, un neobosit istoric literar, un pătimaș cercetător eminescolog — profesorul Augustin Z.N. Pop. Născut la București, în 1910, dintr-o familie de intelectuali și fost discipol, în anii săi universitari, al lui Nicolae Iorga, Ovid Densusianu, Nicolae Cartojan, Mihail Dragomirescu, Dumitru Caracostea. Dan Simonescu, studentul și, mai apoi, profesorul cărturar Augustin Z.N. Pop. care îmbina în structura lui intelectuală pasiunea romanticului cu riguroasa omului de știință, avea să fie remarcat, prin 1940, de însuși marele, uluitorul Iorga. În primul rînd, pentru cercetările sale „serioase, documentate, definitive, despre Eminescu“. Eternul Nicolae Iorga. Trăim în epoca învierii lui Eminescu și mi se pare că a venit timpul ca această înviere să se facă așa cum se cuvine, cu toate onorurile cuvenite, prin eliminarea tuturor controverșilor, a tuturor îndoielilor și afirmațiilor necorespunzătoare. Și tîrziu profesor de literatură națională tocmai acest lucru face. Și o face cu curaj și toată siguranța, lichidînd definitiv atîtea proceșe“. În, temelul cu care Iorga făcea aceste afirmații ținea, desigur, nu numai de faptul apariției, în 1939, a inițiului tom al monumentalului „Ediții academice, M. Eminescu — Opere complete“, dar și de faptul că, în perioada elogiului ce făcuse acestui tom la Academie, în două ședințe publice, dar și de cele două lucrări anterioare ale lui Augustin Z.N. Pop. „Contribuții eminesciene: Eminescu și Bonifaciu Florescu (1938) și Contribuții eminesciene — analize și izvoare (1939).“

Este știut, însă, că de aproape necunoscuta revistă „Sepia“, din 1930, în care își făcuse începutul publicistic, și pînă la periodicele literare actuale, Augustin Z.N. Pop. avea să publice, în cei peste 55 de ani de activitate, cîteva zeci de volume, studii, extrase, cercetări, ce vor îmbrățișa aproape întreaga dezvoltare a literaturii române, evlund de la străvechii noștri tipografi, din secolele XVI și XVII, și pînă la Nicolae Labiș. Explorînd arhive, dezahumînd acte, corespondențe, manuscrise, documente, însemnări, uneori inaccesibile, cu răbdare și abnegație, ajungînd să proiecteze lumini noi asupra vieții și operei altor străluciți reprezentanți ai scrisului și culturii românești.

„A stins din viață, zilele trecute (1 Aprilie), încă la masa de lucru, un mare cărturar, umanist, un neobosit istoric literar, un pătimaș cercetător eminescolog — profesorul Augustin Z.N. Pop. Născut la București, în 1910, dintr-o familie de intelectuali și fost discipol, în anii săi universitari, al lui Nicolae Iorga, Ovid Densusianu, Nicolae Cartojan, Mihail Dragomirescu, Dumitru Caracostea. Dan Simonescu, studentul și, mai apoi, profesorul cărturar Augustin Z.N. Pop. care îmbina în structura lui intelectuală pasiunea romanticului cu riguroasa omului de știință, avea să fie remarcat, prin 1940, de însuși marele, uluitorul Iorga. În primul rînd, pentru cercetările sale „serioase, documentate, definitive, despre Eminescu“. Eternul Nicolae Iorga. Trăim în epoca învierii lui Eminescu și mi se pare că a venit timpul ca această înviere să se facă așa cum se cuvine, cu toate onorurile cuvenite, prin eliminarea tuturor controverșilor, a tuturor îndoielilor și afirmațiilor necorespunzătoare. Și tîrziu profesor de literatură națională tocmai acest lucru face. Și o face cu curaj și toată siguranța, lichidînd definitiv atîtea proceșe“. În, temelul cu care Iorga făcea aceste afirmații ținea, desigur, nu numai de faptul apariției, în 1939, a inițiului tom al monumentalului „Ediții academice, M. Eminescu — Opere complete“, dar și de faptul că, în perioada elogiului ce făcuse acestui tom la Academie, în două ședințe publice, dar și de cele două lucrări anterioare ale lui Augustin Z.N. Pop. „Contribuții eminesciene: Eminescu și Bonifaciu Florescu (1938) și Contribuții eminesciene — analize și izvoare (1939).“

Reacția lor fundamentală vizează, însă, nimic-depistau și-i auzeau dealurile și văile din jurul Defoniei, și se cocosau, se cutremurau de ris pe infundateala pe seama lor. Geografia devine, așadar, un reflector moral al acțiunii, singurul meru credibil.

În sfîrșit, agresivitatea realului e tradusă prin perioada — cum tulbură a colectivității, adică printr-o abruptă răsturnare de valori și modele, dramatică prin rapiditate și întransigență. E de remarcat că aici nu se face o cronică a colectivității unui stat tipic românesc. Evenimentele sint utilizate în scopul obținerii unui dezechilibru, provocat de impactul cu o realitate agresivă. Ceea ce reprezintă strategia (de acum) clasică a realismului magic. Căci istoria și ființa se recuperează prin mit doar în situațiile de acută (și recunoscută) criză a realului.

În opinia noastră, „Defonia“ este autenticul roman românesc al realismului magic (care de altfel nu-i magic deloc, e mitic, dar așa s-a încetăținit termenul). Cînd scriu „autentic“, implic o judecată de valoare superlativă, astfel că va trebui să zăbovească asupra ei.

Încă de la început, o bună parte din efortul autorului (efortul orientat către scriitură) ur-mărea prezentarea faptului ambiguu, pentru care nu există răspunsuri și catalogări clare. Scrița „Lapa murgă“ (doar două pagini) din „Începutul verii astronomice“ reprezintă o capodoperă în materie: nu se poate ști dacă autorul remarcă instanțelor „Dealminteri era greu de ascuse, Toate ipotzele se susțin. Aici, ambiguitatea agrare, strict dezvoltată; dar e lesne de înțeles că isi va revolta rapid arpile, pătrundînd în domeniul ei favorit — fantasticul. O boare de fantastic plutește prin „O garoafă mea, aidaoma unu cor antic, rid și arată“ cu degetul demansat lasitate și impostura: „Ii roșie“, îl vîrșă căși complet alcătuit: în „La Compense Agreste“ (din „Isplă mării verzi“), unde iarăși totul e ambiauz.

Însă rezultatul evident al efortului de a pune în scenă ambiguitatea îl constituie construirea unui stil specific. Majoritatea criticilor l-au remarcat instanțelor

POESIA

GEORGE POPESCU, Dimbovită / Instruct, în mod bizar, perseverenți în a vă adresa „persoană” lui Iulian Neacșu; trecem peste faptul că v-am răspuns (favorabil) de două ori, publicându-vă și un poem — și transmitem poeziile, adresându-lui. V-am sugerat ca de aici încolo picurile dv. să poarte mențiunea „Nu pentru Posta Redacției”.

GEORGE GALETARU, Timiș / Știind că sinteti autor de cărți publicate, prima oară fiind v-am descoperit, în corespondența rubricii, un set de poezii (prin nov.-dec.) am crezut că este vorba de o confuzie. De data aceasta lucrurile sînt clare, trimiteți un nou grupaj cu dorința expresă de a afla părerea „poetului” („neconștient, neidentificat?”) acum, iată, identificat. Îmi pare rău că nu mi-am mai sint proaspăt impresiile de acum cîtiva ani, cînd v-am citit un manuscris în redacția „Albatrosului”; nu-mi dau seama, deci, dacă aceste poeme se integrează unui univers constituit sau reprezintă o fază (evolutivă) nouă. Direcția hieratică în care vă exercitați este bine reprezentată în lirica română actuală, ea cuprinde o multitudine de moduri, poziții și nuanțe pe gama dintre transparent și obscuritate, simplitate și estetism, reprezentanții cel mai proeminenți fiind Căreț Ivanescu și Danuș Turea. Dacă există în numeroase altele nume semnificative în această direcție, aștept autorii de universuri lirice distincte, dintre care să cităm pe Dan Damaschin (Trandafir și Cleopatra) și Ștefan Ioanid (Mersul pe ape). Rămîne să vă definiți și construiți propria viziune, cum să evitați riscurile celei mai frecvente ale acestui tip de poezie (simplismul sau prefecțiunea). Am transmis poezile redacției, vor fi publicate (probabil chiar în acest număr).

M.N. FLORIAN, București / Alt poet, autor de cărți publicate. Citad mi se pare faptul că nu vă recunoșteați stilul; în plus, poeziile sînt deosebit de albe, nu-mi vine a crede că sînt ale dv. Pe cine ați vrut să „încredințați”? Ori-cum, vă doresc sănătate și numai bine.

MARIUS MARIAN BRINCUS, București (elev, clasa a.VIII-a) / Ne felicită și ne trimite o mulțime de poezii vizibile influențate de lecturile prevăzute în programa școlară, simpatice prin exotismul și simplitatea, dar care, din păcate, sînt încă Criflilor și Criflori. Nu vă uitați că nu am fața de matur, / Și-apoi la ce mi-ar folosi

Sonata lunii (II)
Dincolo de amenințarea salcimilor
Luna
Se desparte încet
De minile tale desăvîrșite

Appassionata
Tragic
Planul se arată e clipă
În lumina care-l numea

COSTICA OANCA
Tristele coincidente
Ardeea ta e și a mea,
Imprună trecem prin flăcări,
haine strălucitoare de abasat
purtați,
și eusoane complicate,
răspîndind raze circulare
ca niște decorații
ale unei republici sud-americane...
Și uite așa uităm de flăcările
care ling lacom din blăndăși noștri.
Și lei așa se preling pe noi
serpii de foc
ca ploaia luminoasă pe parbrul
masinii mici.
opriți la marile eras
pe cînd ocupații masinii,
desigur, se sărutau diacrot
exaci în mijlocul toamnei,
nici o zi la minus,
nici o zi în plus...

Corespondență
Mina mea scrie pe apă.
În adine, o mină simetrică
încearcă să scrie la fel,
dar e devorată, treptat,
de pestii lacomi.

CU...
Cu bătaia inimii mele
alung acul aparatului
ca pe un val băit de tornadă.
Aștept-mă ling această cădere de apă
recunoscută,
vine lingă ea, rimelată și ojață,
cu pantalonii strîmți
și simbet trimis înainte.
Vom fi singuri pînă la marile descoperiri.

CU...
Cu unghia ta nepăsătoare
ca o pată ovală de singe
al focului o dungă pe foile imprăștiate.
Făc agstiretă la piept
și bătaie timpului
les glonate
din spațiu strîmt care e, oricum,
într-un noi.
Tine seama, fire lungi atrînă peste tot...
Agiat în ele vîre deasupra adinului.

CONSTANTIN BUCIUC

rite focului, / Făcilele-ți prilec devorant / Hirtle
grea... Este păcat că ai permis astfel de
jocuri („Om, întrebare / întrebare omul /
Viată, întrebare, / întrebare viața / Somnul,
întrebare, / întrebare somnul” etc., cînd sinteti
capabil de texte reușite, ca acest Unicat pe care
il reproducem în întregime: „Miniatură / Pe un
hrisov bisericesc / Floare de colț / Înăbușită /
Între paginile / Unei cărți de dragoste / Sta-
tueta chineză / Înăfîșind / Dragonul Gal-
ben, / Cutuț priză / Într-un coș / De ră-
chită împletită, / Muzică simfonică, / Toți
apreciază / Nimănu-i trebuie, / E vorba de
mine”.

ANDRU VAHAMAGIAN, Buzău / Cu adevă-
rat „răbdului” a trebuit să fiu cu „această cali-
grafie” (nu mai reproduc cuvîntul ?) și tot nu
sînt sigură că am descifrat totul. Stranie și pu-
ternică viziune a mobilității universale („Toate
aceste lucruri / curgînd / — / Din noile țări-
muri / curgînd — a vlagă ostoită-mi sună gla-
surul firav și neperlicle rostiri / fulgurante //
Aceste toate curg, / În Organe în devenire, sau
„Si iar a vijii / pomesc cuvîntul prin mușca
materie arzînd” în Cuvintele). O compoziție
perfectă este Tăcere (din păcate, citeva cuvînt
nu le-am putut descifra). În așteptarea unor
texte dactilografiate, pe care să le publicăm,
eventual, serarac reproduc împreună 2... „Aș, te
sparg, inimă / te-ai ridică cultura în uitaș și
slobozete lacrima durerii / sintem cu toții / cu-
țite-nmugurite din bucuria pămîntului. / Si iu-
bim, iubim”, remarcînd „rostirea fulgurantă” și
insolitarea topică.

ION DIN FLOAIE, Argeș / Frumos pseu-
donic, dar textele dv. satirice („În spațiu gra-
fic danubian carpațo-ponic / În mozaic
asta de etnie, concepții, judecăți și țehuri
vii / ... / Și fiți voi oare urmași Romet și ai
Sarmiseguzetii? / Dacă voi credeți așa ceva,
înșelăți amarnic / În singura... ?) nu au va-
loare nici de adevăr, nici de artă.

NICEA, Constanța / În acest poem, un so-
net de fapt, *Jealuzia lui Adam*, din care cităm
ultima terțină: „Încercînd de veacuri, cu
teamă că în sus / Si te priveș cu ură, oaci
mă trîșe pe brînci / În spate cu part, oaci
nu Fiu Tu, Iuz”.

AURFEL ALBU, Teleorman / Cred că exa-
gerați, nu faci nici o „gafă” (șper că nici o ?).
Din nou grupaj, cel mai frumoș e poemul
Femeie tristă: „Femeie tristă — / straloc
răvîșit / pe dinăuntru — enigmă / pe dinăun-
tră / durere / Cu o mie de gînduri / Mi zău adevă-
rului chip / cel de dincolo de suferință — / cel
din fata bucuriei / a visului / și a iubirii” / O
mie de Ingeri imi lumineză calea — / vîșele
mele / O mie de umbre — tristetele tale — /
le sting / cu degeta mîinii / la lacrima și
frig”.

Gabriela Negreanu

Umbră
Umbră pămîntului făc
Și eu vroz patruze de ani
Dar mintea n-o vindui pe bani
Căci ea nu-i marfa nimănu.

Nici nu admit că mă născu
Mai breaz decit acei țărani —
Cu munții-veci contemporani
Și cu lumina soarelui.

Orgolii, voinții, n-avui
Decit să cînt ceva nervos
Pentru poporul cel de jos
În spiritul ardeului lui
Ca roțile Ardeului
Ș-apoi s-ajung un mort frumos.

Georghe Pituț

Studii de istorie contemporană

Urmare din pag. I

narea extinderii agresiunii fasciste, 22 iunie 1941 (Wehrmacht-ul atacă forțele armate sovietice, 7 decembrie 1941 (intrarea Japoniei în război și atacarea flotei americane de la Pearl Harbor), 4 iunie 1942 (bătălia aeronavală de la Midway), 19 noiembrie 1942 (cotitura de la Stalingrad), 6 iunie 1944 (deschiderea celui de al doilea front în Europa), 23 August 1944 (declinul frontului românesc), 9 mai 1945 (victoria asupra Germaniei naziste). Integrarea istoriei naționale în istoria universală este cit se poate de evidentă în această primă parte, autorul dînd, firește, cu precădere spațiu suficient pentru tratarea rolului României în războiul mondial și al cotiturii din august 1944. Mărturiile documentare detasează două mari chestiuni — presărea, inclusiv infăptuirea actuală, și întorsătura de la 23 August 1944 — fiecare problemă așteind că evenimentul a avut loc într-un context internațional bine precizat, de succes militare ale Națiunilor Unite și de creșterea a importanței activităților purtate pe țărîmul „frontului secret”, al spionajului și al contraspoajului, acțiune în care au fost implicate, în fapt, toate statele de pe mapamond, context pe care forțele interne l-au valorificat și impulsional.

Partea a doua (147 p., inclusiv Anexa) consacră relațiilor României cu marile puteri în cursul conflictului, deci „în spațiile usilor închise”, așa cum acestea sînt prezentate în sinteze de întindere și în lucrări cu caracter memorialistic interne și externe, îndeosebi rapoarturile cu Anglia, caracterul de beligerantă al generis cu S.U.A., tratativele diplomatice pentru „evadarea” României din Axă, diplomația secretă pentru stabilirea „sferelor de interes” și pozițarea statului românesc al României pune și mai preț în lumina avantajelor integrării istoriei naționale în istoria universală.

În fine, a treia parte se referă în exclusivitate la locul României în marea înclăstare în frontul invizibil, adică în bătălia generală a „soldaților fără uniformă” pentru culeșterea informațiilor în războiul „cel mai secret”, cu enumerarea serviciilor și a acțiunilor agenților implicați, care, în esență, conduc la concluzia că politica și spionajul „s-au aflat în cea mai bună relație la dispoziția marilor puteri aliate”.

O bibliografie bogată și un aparat critic dau măsura valorii lucrării, din care nouătează anare la secară sînd.

Gratie însușirilor pe care le cuprinde și cu care se remarcă în fiecare pagină (bogatia de informații, interpretarea corectă, respectarea adevărului istoric, frumusețea expunerii și concluziilor), de integrare a fenomenului național în cel universal și de reflectare a acestuia din urmă în cel românesc, lucrarea posedă toate avizurile și toate argumentele științifice care-l găsentează durată. Istiografia acțiunii a do-
bîndit una din cărțile de referință, de mare profunzime și de limpezime, carte care va face carieră, ferită de eroziunii și de devoluzării. O carte care face cinste autorului, Editorii Științifice și Enciclopedice, ca și Combinatului poligrafic „Casa Științei”.

Datoria poetului

Urmare din pag. a 8-a

organizatorilor săi, care au luat în început chiar membri ai familiei Maiakovski, mama și surorile, au avut grijă să nu sugereze cîteva repere. Îl găsim la loc de frunte pe A. S. Pușkin, căruia poetul Maiakovski i-a purtat un adevărat cult, știind pe de rost mîile de versuri. Se spune chiar că în înfîințirea sale cu cititorii, acesta, hătînd că numele lui e „pseudonimul” („Maia” înseamnă „far” în limba rusă) era întrebare care e adevăratul lui nume, la care Maiakovski răspundea ironic „Pușkin”.

— Păi, Pușkin ne place și nouă ! i se replica.
— Ei bine, răspundea el, ce vrei să vă vedeți din Pușkin ?
— Evghenie Oneghin ! — venea replica din sală.
— Cu care capitol vrei să începem ?
— Cu capitolul 10, i se sugera cu voce tare, sperînd că nu-l stie dar Maiakovski începe să recite așezat, pe de rost, desigur, pentru că după 2-3 capitole, observînd că publicul dă semne de iritare, să revină...
— Să trecem din nou la Maiakovski.
— Trecînd și noi din nou la muzeul Maiakovski, să mai notăm printre autori pe Akakov, ca și o contribuție la datoria poetului, dar care găsesc ziare și reviste din epocă, între care „Calendarul Kaukazului”.

acesta scria surorii sale Liudmila Maiakovska în noiembrie 1903.

„În Kutaisi nu s-a întîmplat nimic deosebit, desgi gimnaziul și cea de la real au făcut rev. La gimnaziu au fost îndreptate turburile, iar la real, au fost amplasate în curte, spunîndu-se că la prima mișcare nu rămîne piatră peste piatră. O nouă strălucită victorie a avut asupra cazacii în Tiflis (Tbilisi — nota noastră). Acolo a avut loc o procesiune cu portretul țarului Nicolai și li s-a ordonat gimnaziului să-și scoată șepcile”.

La 19 februarie i-a murit tatăl, V. K. Maiakovski.

„A murit tata — necesită în „Autobiografia”. După înmormîntarea tatăl, eu aveam n-aveam în burinare decit 3 ruble...”

Se întlege că emoțiile mele atîneseară punctul culminant, cînd, după vizită, am fost invitat în sala de festivități, unde m-am simțit totuși mai în largul meu ca oriunde, lectia lui Maiakovski în privința dialogului cu publicul, mai ales că eu cîntam, vîndu-mi și din pînă strîmțina.

Asadar, iată-mă în primele rînduri ale sălii de festivități a Școlii medii nr. 1 „V. V. Maiakovski”...

— Sînt fericit că am ajuns să trec pragul școlii unde a învățat Maiakovski și vă iavicesc ații pe dumnezeavostă, elevii, citi și pe profesorii dumnezeavostă — au fost primele mele cuvînte.

Apoi tumultul emoției s-a dezlîntat ca o lavină în mîntul Gruziei și pînă la urmă tot la „Versuri despre pasapoartul sovietic” am ajuns, pe care am recitat-o mai întîi în rusette și pe urmă în românește, în versiunea lui Mihai Dragomir, mult mai pregnantă și mai exactă decit cea a lui Cicerone Theodorescu: „Sălbatec aș rupe, / rînjind ca un lup / Birocratismul”.

Explozia de aplauze care a urmat a înclîntat gazda mea, prozatorul sovietic gruzin David Cavdaridze.

Înclîntarea mea cu Maiakovski se produsese în ambianța școlii la care a învățat primele clase, la cea mai înaltă temperatură. Și temperament — aș adăuga, chiar dacă unii contrați îmi vor lua această drept o lipsă de modestie.

Dar, ce mai, se mai pot de fiecare dată așa cum, îmi dicitășă inima și situația în care sînt eu.

4. „ZILELE MAIAKOVSKI”

Un eveniment, onorat în întreaga Uniune Sovietică sînt „Zilele Maiakovski”, la care am fost invitat să participăm. Scriitorii din România au mai fost în Gruzia sovietică, între aceste vizite memorabile rămînd cea a lui Fanus Neagu. Să sperăm că măcar dacă nu altceva cel puțin ați se va reține din vizita mea: „Numele meu pe unde-am fost umbrit / Ca o cruce prezentă / Săgeră / Trecu, pesemne, în anonim / Cu viza ultimă de frontieră, / Sper însă c-un orgoliu să rămîn / De-a fi făcut o clipă neuitată / Din faptul că pe-acolo un român / Cu țara lui cu tot trecu odată”.

Clipa sper să-mi rămănu numai în sufletul meu, ci și al amabililor mele gazde.

Cumpănă Așchii

DESPRE CIMPIE

Cîmpie românească, suflet al celor care merg, iubire a celor ce se pierd înseși. Prin prafii vechi, ca o ceață de aur, își ridică gurguțele rare movile, toate de greutatea zilei și ale nopții. Femei cu trupuri puternice încremenesc în imaginea seară, întoarse spre nervoasele ortomobile ce tale în două cîmpul domestic. Ombre m-asa afa în lume și; as merge, tot pe Cîmpie mi s-ar părea că merg. Aici am învățat să mă ridic în picioare (și un copil vede pînă la capătul țării) și să privesc cum se mîșcă grînele și turmele atrase de semnele soarelui și ale lunii. Pădurile de mașini: umple soselele, motoare bîntușe această întindere. Miine vor fi altele și pînă aște locuri, numai Cîmpia va rămîne la fel; banii și peritoare, cuprînzînd încă o îmbrășare totală, așepînd zăbateră și înăstirina cerurilor deasupra ei, să se poată dăru: oămînterului.

Cine nu s-a culcat nopți de-a rîndul odăci ca trezitul stelelor în mijlocul cîmpului, sub cerul liber, cu somnul scoperit de roua mîierului de noapte, nu știe cunoste pămîntul. Cine s-a baur căldura lui și Cupitor din puterile adînci cu apă rece ca gheața, spre pomentea vreunui bun la suflet, nu rîșe să se bucură la botoză și nunți. Aici unde în fiecare primăvară, deasupra Cîmpiei, pîtește un abur care întărește băria vîetor țiere, coapsele femeilor și ge-

nunchii bărbetilor. Aici unde își dau înfîințire ierburile a patru anșpură, unde nimeni nu se răcește, că e de ajuns să te ridici în picioare ca să poți zări necăzîntarea.

Aici este locul ideal al competiției, al întrecerii. Aici sînt așchii din drumurile cărtărești și herbarie, pămînt și odărnale lor: „Cîmpie, Cîmpie / pat de carne vie / din seară în seară / drumul te-nășoară / și te desăfoară / Cîmpie, Cîmpie...”

Anii și lunile, zilele și nopțile vin de prin alte părți, mai acumse, să se întrene aici, la marea mîndere: „Cîmp delungat, / la mîrlu rotat, / unde ierbur creș / în opt se-mplesce / și nu le strabate / nici o vîietare.”

Omul Cîmpului și al Cîmpiei se scoală în zorii zilei și intră într-un timp al său, unde talpa și mîna cu care a călcat și mingîlat pămîntul, lumineză fără încetare. În orice timp, trecerea o o întrecere:

„De m-o-afrece soimul, / piciorul să-mi tal, / la dîni să-mi dai, / limba să-mi o scoți, / din făci, din fiori, / să-mi-o dai la dîni!”

Cu trecerea și întrecerea, astfel petrecîndu-se, verile și iernile, gîndul și cuvîntele, deasupra Cîmpiei unde, de la mare depărtare, strălucește urma în zbor a soimului.

George Alboiu

Traditie și continuitate

Urmare din pag. I

o probază Constantin M. Popa, dintre toți reprezentanții „noii critici”, față de Jean Starobinski. Discursul său se bazează, ca și în cazul ilustratului model, pe mobilitatea privirii critice.

Încercările de sinteză din cea de a doua secțiune, *Proba civismului*, sînt mai convenționale și mai puțin convingătoare. În general, o anumită timiditate în formularea judecăților de valoare se constată, în această secțiune, în care criticul ar fi trebuit să fie mai transant și mai ferm, mai personal, în opinii. Totuși, și din această secțiune, se disting, printre altele, secvențele: *Dublu tragie și patra ipostaze testamentare* (care ar putea constitui nucleul unui eventual studiu monografic despre Laurențiu Fulga) și *Vocile istorice*, despre teatrul istoric al lui Marin Sorescu, în care criticul încearcă o analiză structurală, pe baze unor sugestii pe care li le oferă *Poetica lui Tzvetan Todorov*.

Cea de a treia secțiune, *Repere în noua geografie a literaturii contemporane*, se sprijină, teoretic, pe conceptul de „geografie literară”, lansat de revista „Lucașărul”, privind erupția literaturii „nolcentriste”, fenomen real întregărit în ultimele decenii, și conține mai multe

portrete critice ale unor scriitori din lînerale generații. Fiind, într-un tot, de acord cu acest concept, credem, însă, că criteriul „geografiei literare” ar fi trebuit aplicat cu mai multă consecvență. Această secțiune putea fi consacrată, în întregime, unor timenari scriitori din Oltenia, fiind o dovadă, cum nu se poate mai elocventă, de ceea ce înseamnă „localismul creator”, ora de față, în sensul bun al cuvîntului. De teama de a nu fi acuzat de „provincialism” și de partizanat regional, criticul a încluc, în această secțiune, și cîțiva tineri scriitori din alte zone ale țării, a căror prezență ni se pare nejustificată, în raport cu criteriul adoptat. Constantin M. Popa practic, în această secțiune, o „critică de întîmpinare”, care își are riscurile ei inevitabile. Dar, orice întreprindere critică trebuie să-și asume un risc, pentru că una din îndatoririle cele mai mari ale criticului este să privesc desprins de așteptările și simțurile timpului. Portretele critice sînt realizate cu multă aplicație și seriozitate, presupunînd o familiarizare deplină, o relație intimă, secretă, cu textul. Contactul viu cu textul constituie punctul-forțe al demersului lui Constantin M. Popa, critic de o impresăbilă vocație analitică, unul dintre cei mai interesați și mai originali ai generației sale.

CONFABULE

Ca se vede dincolo de fereastră
ori ce nu se vede dincoace de ea
acelea vîșin alb
o mîreșă care
trecu încet prin fata lui
o apă stîie și coboră legăndu-se
părul său de argint
ochii mei doi
norii plustiori între alții nori
pe urmă nu se mai vede nimic
dar în fata ferestrei
se descheie o altă fereastră.

Iulian Neacșu

JAMES CLAVELL

HOJUN

CEREMONIA CEAIULUI

și scosese chimonoul. Își pusese săbîile jos și încesupe să deretice. Mai întîi micuța cameră de primire, bucutăria și veranda. Apoi poteca serpentine și lespezie implantate în mușchi și, în sfîrșit, rocile și grădina exterioară. Frecasă, măturașe și periate pînă ce totul devenise impecabil, lă-sîndu-se cuprins de simplitatea muncii fizice, ceea ce era începutul unui cha-no-yu, care cerea ca gazda singură să pregătească totul fără cusear. Prima perfecțiune era curățenia absolută.

În amurg el terminase mai toate pregătirile. Apoi se îmbrășase meticuloș, se schimbase în haine mult mai sobre, se grăbise înapoi în grădina și zăvorăie așa. Mai întîi, pusese lumînări în lampioane. Apoi stropise cu grijă lespeziele de platră și pomii, presărase icolo-colo lumini plipititoare, făcînd ca micuța grădină să pară un tărîm de basm, cu stropi de rouă dansînd în adierea caldă a brizei de vară. Schimbase locul cîtorva lampioane. În cele din urmă, multumit, trăsese zăvorul de la poartă și intrase în vestibul. Bucățiile de cărbune, alese cu grijă și așezate meticuloș în formă de piramidă pe nisipul alb, ardeau corect. Florile din tokonama păreau desăvîrșite. Mai curățise încă o dată instrumentele deje impecabile. Ceainicul începuse să

cînta, și el fusese încîntat de sunetul ce era amplificat de micile bucuti de fier pe care le plaseau cu atîta grijă pe fundul lui.

Totul era gata. Prima cerință a unui cha-no-yu era curățenia, a doua — simplitatea totală. Utimea și cea mai importantă — să fie pe placul unui anume sau unor anume mușcilor.

El își auzise pașii pe dalele de piatră, sunetul mîinilor ce se confundau, conform ritualului, în bazinul cu apă proaspătă de riu și apoi erau stema. Trei pași usori către verandă, încă doi spre usa cu perdea. Pînă și ea treburile să se aplice prin usa minusculă, care anume fusese făcută astfel, ca fiecare să-și plece capul în semn de umilnță. La un cha-no-yu, toți erau egali, gazdă și oaspeți, cel mai înalt daimyō și cel mai simplu samurai. Chiar și un țărăn, dacă era invitat.

Mai întîi, ea cercetase cu luare amînte aranjamentul floral făcut de soțul ei. El ațesese o singură floare de răsărit albă, presărase pe frunza verde o singură picătură de apă și așezase floarea pe pietre roșii. Vine toamna, sugera el prin floare, vorbind prin floare, nu plînge anotimpul destrămării, anotimpul morții, cînd pămîntul începe să doarmă; bucură-te de anotimpul ce-ncete iar și încearcă minunata răcoare

a nerului de toamnă în această seară de vară... curînd lacrima o să dispară, la fel și răsura, numai pietrele vor rămîne; curînd tu și eu vom dispărea și numai pietrele vor rămîne.

El o prîșe desprins de așteptările și simțurile timpului. Portretele critice sînt realizate cu multă aplicație și seriozitate, presupunînd o familiarizare deplină, o relație intimă, secretă, cu textul. Contactul viu cu textul constituie punctul-forțe al demersului lui Constantin M. Popa, critic de o impresăbilă vocație analitică, unul dintre cei mai interesați și mai originali ai generației sale.

— Eu sînt onorat. Ești oaspetele meu. Așa că el o servise, iar acum era sfîrșitul. În tăcerea care se lăsă, pentru o clipă, Mariko nu se mișcă, ci rămăse în liniștea ei, nedorind încă să recunoască sfîrșitul sau să tulbure pacea ce-o împresurau. Dar simți intensitatea crescîndă a privirii lui. Cha-no-yu-ul se terminase. Acum viața trebuia să-și reia cursul.

— Totul a fost desăvîrșit, sopti ea, tristetea copleșind-o. O lacrimă îi alunecă din ochi și cădere ea li sfîșie învina sofului.

— Nu... nu... Te rog, iartă-mă... tu ești desăvîrșită... a fost ceva obișnuit, spuse el, uitit de o asemenea laudă neașteptată.

— A fost cel mai bun și pe care l-am văzut vreodată, spuse ea mișcată de onestitatea neprefăcută din glasul lui.

— Nu, te rog iartă-mă, dacă a fost bun, a fost din cauza ta, Mariko-san. A fost doar acceptabil tu l-ai făcut să pară mai bun.

— Pentru mine a fost fără cusear. Totul. Ce păcat că alții, mai meritușii decit mine, n-au putut și ei să fie de față!

— Tu ai fost de față. Și asta e totul. Nu a fost decit pentru tine. Ceilalți n-ar fi înțeles.

— Ea simți lacrimile fierbînti pe obraz. În mod normal, s-ar fi rugînt de ele, dar acum nu-i păsa.

— Multumesc. Cum pot să-ți multumesc?

— El ridică un fir de embrisor, degetele tremurîndu-l, se aplecă și, cu mișcări blînde, prinse una din lacrimile ei. Își coborî în tăcere privirea sore lacrimă, iar rîmurica părea și mai mică din cauza pumnului său urias.

— Muzica mea, orice muzică e un nimic în comparație cu frumusețea așteștea. Multumesc.

— Privi lacrima de pe frunză. O bucută căzu din mormanul de cărbuni și, absent, el luă cleștele și-o puse la loc. Cîteva scînteie dansau în aer, deasupra muntelui care se transformă într-un vulcan în erupție.

— Amîndoi se lăsară cuprînsi de o dulce melancolie, uniți de simplitatea unei singure lacrimi, împăcați în sinea lor de liniște, uniți în umilnță, știînd că ceea ce fusese dat fusese reintors prin puritate.

9) Ceremonia ceaiului (în limba japoneză).

În românește de Doina Cerăceanu

POEMELE MUNDII, SOLIDARITĂȚII ȘI SPERANȚEI

BLAS DE OTERO

Spania
In numele celor mulți

Pentru omul infometat și-ngropat în sete - trairic sunet de umbră răcoroasă - în numele credinței cucerite : bucurie.
Pentru această lume înecat-în singe cu sînge rece cngrenată, în numele păcii mult rîvnite : bucurie.
Pentru ține, patrie, arbore plutor pe fluvii, culețătoare Spanie, în numele lumii-ntrăzărte : bucurie.

ZANG KEJIA

R.P. Chineză

O oglindă

lul Zhang Haidi

Viata ta extraordinară
asemeni unei oglinzi cu ape limpezi
ii face pe egolzi să-și vadă
propria imagine nereflicată,
il stiește pe cel ce nu trăiește
ci încește,
să se gîndească la rosturile vieții,
și îndeamnă pe cel ce stă degeaba
să se gîndească și să ia aminte
la prețul timpului.

EDGAR BAYLEY

Argentina

Posibile punți

În preajma străzilor
a nopții

Ilustrație de Ilie Florin

ce îți deschide minile și pămîntul
în preajma fulgerelor
brațelor goale-ale ploii
în preajma silexului
mîinilor ploii
în preajma cenului oricărei ființe
a foamei
există posibile punți
tatuaje
posibile punți între buzele mele
și anul deschis al ochilor tăi
peste liniile viei
peste rare și-nălțimile roditoare
există punți violente posibile
de pămînt stăpînit
ca ecurile

cifru și casa omească
într-un punct și celălalt
între glasul meu și al tău

În românește de
Geo Vasile

KIRIL BORISOV

Bulgaria

Meri de pe meleagurile natale

Meri de pe meleagurile natale...
Fremătă, înflorît în mine,
meri din livada copilăriei.
Tu, sădit alături de casa noastră,
într-o primăvară vei înflori,
dar nu vei rodi poate niciodată.
Un ștergar îți va da tircoale sperid,
dar nu vei rodi poate niciodată.
Îți va rupe atunci o ramură cu frunzele verzi
și tu nu va afla nimic despre mine.
Vei înflori, vei vei înflori mereu.
Voi însă, voi ca o pădure în urma mea,
meri de pe meleagurile natale.

HERNÁN MIRANDA

Chile

Vremea interdicțiilor

Vorbindu-ți în șoaptă despre aportul
partidelor
La victoria Revoluției
Și despre necesitatea participării conștiente
Ai adormit în intimitatea încăperii mele.
Ca o căprioară într-un luminii de pădure.

În românește de
Petru Dan Lazăr

Datoria poetului

Însemnări de călătorie de Nicolae Stoian

1. PAȘAPORTUL LIRIC EMINESCIAN

În mod ciudat, lucrurile se întîmplau
întocmai ca într-o meditație din
tinerete : „Eminescu, Maiaikovski, care
/ Mi-i alesul dintre amindoi / Lutul
meu cel ars de insecte / Nici cu două mări nu
mi-l oxoi. // Că-nurind arsite de milenii, / Ca
un drum erpănt din Bărăgan, / Mi-i mai udu
ploaia lui Esenin, / Ca-ntr-o zi să cresc cit
într-un an”

Opțiunea mersese, evident, spre Eminescu,
În ipotezile cărui de început poposesc. Ca să
nu mai vorbim de rătăcirile prin codrul ca
o cetate al poeziei sale. Nici Esenin nu-mi rămăse-
sesse străin, ca fu al satului ce eram, cu toate
că în anii tineretii romantismul (implicit cel re-
voluționar) mă absorbea cu totul. Chiar dacă
gîfîit, uneori urcam în fugă scara versurilor
lui Maiaikovski, contînd și pe faptul că începuse-
sem să-i pipăi lespezile în însăși limba lui. Și
totuși, primul popas l-am făcut pe tologia din
ultra esenianului Konstantinov, din gubernia
de altădată Riazan, nu la Bagdadi, în gubernia
Kutaisi, Gruzia sovietică.

De data asta sosisem în plină iarnă la Tbilisi,
în ciuda recomandărilor de a nu mă aventura
într-o asemenea călătorie. E adevărat că astep-
tasem avionul de Tbilisi aproape 24 de ore de
aerportul Vnuukovo-Colodna peste pupăză, de
cum sosisem într-o dimineață de iarnă, aflu că
la Bagdadi (Maiaikovski) nu se putea ajunge
din pricina căderilor de zăpadă.

Nu mă că seara mi se anunța că voi putea
pătrunde sub poalele muntelui din Gruzia apu-
sească, la Bagdadi (Maiaikovski), implinindu-mi
un vis, de o viață. Pe la orele 23.30, Ghiga
(Grigol), șeful comisiei Internaționale a Uniunii
Scriitorilor din Gruzia, mă depunea într-un tren,
un fel de cursă de munte. Împreună cu însoți-
toarea mea, cadru didactic de altfel la catedra
de franceză de la Universitatea „Lomonosov” din
Moscova. Cu limba rusă pe care o știu, repede
m-am familiarizat cu călătorii din tren. Dar ce
era să uit era momentul Eminescu, apărut spon-
tan la Tbilisi, tocmai cînd în camera de hotel
asteptam plecarea în această călătorie. O apă-
sare pe butonul de radio din cameră și întreaga
cameră a devenit o cutie de rezonanță emines-
ciană. Se transmiteau de la București, direct în
limba română, cîntece pe versurile nemuritoare
ale lui Eminescu. Ca un ecou, o prelungire în
împreună cu ascultasem „Sara pe deal” și „Pe
lingă plopii fără soț”, l-am ascultat și pe Nichita
Stănescu și Dan Verona, acesta din urmă în-
terpretat de Ștefan Hrușcă, în dublă calitate, și
de compozitor.

Întîmplarea, numai ea suverană, avyșese grijă
să mi-l reamintesc în ultimul moment pe Emi-
nescu, să mă cîmînească cu duhul versurilor sale,
înarpîindu-mă cu acel „Eu rămîn ce-am fost :
romantic”.

Luasem această fericită împlinire drept o
viză pentru călătoria la Maiaikovski, un fel de
pașaport liric eminescian, cu care urma să mă
legitim, acasă la marele romantic al secolului
nostru, pe care avea să-l traduc în limba gruzi-
nă, ca și pe Maiaikovski, poetul Grigol
Abaidze.

2. „DATOR FAȚĂ DE VOI, CERURI DE DEASUPRA LUI BAGDADI”

Sînt multe, involburate și năvalnice ca apele
Rionului natal, care mă întîmpinaseră încă la
întrearea în Kutaisi, impresii despre Maia-
ikovski, copilul, unele sugerate indirect de lec-
turi, altele culese la hălăduirea mea recentă de la

Statuia lui V.V. Maikovski din
curtea gimnaziului la care a învățat

aceste locuri. Pe deasupra duceam cu mine, do-
cument de preț, un xerox al manuscrisului unei
povești ce mi-o trimisese prin anii '60 sora
poetului, Ludmila Vladimirovna Maiaikovskaia,
despre nașterea acestuia. O povestire în care se
despune într-o rusă simplă pe înțelesul tuturor,
implicit al meu :

„Fratele meu, Vladimir Vladimirovici Maia-
ikovski, s-a născut la 7 (19) iulie, anul 1893, în
ziua nasterii tatălui, de aceea l-au și numit
Vladimir.

Mama și întreaga noastră familie își aminteau
bine această zi. Mi-a rămas și mie în memorie.
Era soare, zăpușeală. Eu mă pregăteam să
între în prima clasă a școlii cu internat din
Tbilisi și plecasem la învățătoare.

În acea zi, tata s-a ocupat de mine : mi-a
servit micul dejun, mi-a controlat cărțile și m-a
trimis cu un brigadier la ora 9. Mi-amintese sta-
rea lui de neînșite. La întoarcerea acasă am
aflat că la ora 10, dimineața, se născuse Volodia.

Tatăl împlinea în acea zi treizeci și șase de
ani. Împotriva obișnuințelor, pregătiri pentru
sărbătoarea familială nu se făcuseră. Au venit
cîțiva brigadieri care l-au felicitat pe tata de-
potrivă pentru nașterea fiului (în Gruzia este
salutăta în mod deosebit nașterea unui băiat).
Părinții, îndeosebi mama, după pierderea ce-
lor doi fii — Sasa și Kostia, care au murit din
trăgeai ani — se întristaseră foarte. Cu atât mai
bucuroși au întîmpinat nașterea lui Volodia.”

Fac precizarea că acest manuscris, cu facsimil

și traducere, apare în „Manuscriptum”, nr. 1, pe
1988

Sosit la fata locului, am încercat să identific
lucrurile pe care le știu. Locurile, oamenii,
evenimentele. Pasașul martor ocular, care le mai
văzuse în viață, în 1949, cînd s-a deschis muzeul,
și localitatea, ca și raionul, au căpătăt prin
decretul Sovietului Suprem numele lui Maia-
ikovski pe mama poetului, Alexandra Alexeeva
(născută Pavlenko) și sora lui Ludmila Vladi-
mirovna Maiaikovskaia (decedată 1972) și Olga
Vladimirovna Maiaikovskaia (decedată 1943),
acest martor ocular nu era altul decît nepotul
gazelor familiei Maiaikovski, N.P. Kucuhidze,
directorul casei-muzeu.

Desigur, din casa-muzeu ne-a atras atenția
asa-numita parte „Copilăria lui Maiaikovski la
Bagdadi”, ca și capitolul „Anii de școală la Ku-
tatsi”. În aceasta și constă datoria sa față de
cerurile de deasupra lui Bagdadi, care i-au strî-
nut copilăria pînă la 12 ani, cînd tatăl, Vladimir
Konstantinovič, murind, familia s-a mutat la
Moscova, în condiții grele de locuit.
Dragostea față de pămîntul natal al lui
Bagdadi, ca și față de cel din Kutaisi, e necesă
și răzbată adesea tîn versurile sale.

În poemul puțin cunoscut publicat „Larg
„Jubesc”, Maiaikovski scrie parca de urmele lui
Eminescu („Cînd eram băietandru” — în tradu-
cerea lui Cicerone Theodoros) : „Jinduim libe-
rtate, iubire... / Din copilărie — omeniea / e
pusă să tragă la ham / Eu pe malul Rionului
/ Înceam în nesădire, / hoinjar, și nîmire nu
faceam. // — Afurisitul e mama-mi zicea /
Tata, la furie m-ar fi bătut / Eu / cînd vreo
rublă în mină-mi cădea / jucam, cu soldatii, sub
garduri, barbut. // Cămașa — povară, / pantofii
— povară, / mă prăjeam, la Kutaisi, în arșita de
vară. / Cînd spinarea, cînd burta / Întorceam
cîntre soare, pînă cînd foamea mă strîngea-n
cîngătoare. // Se mira soarele : / — Ce mai puțol
/ Are și o inimă... / Mică / și bate cu-atîta
jînd ! / ...Cum / într-o șchioapă de om, / cum e
loc / și pentru mine, / și pentru riuri, / și pentru
stîncile ce-nălțimea cuprînd...”

„O natură grandioasă și bogată, cu «stînci de
o sută de verște», cu ciocotitoare riuri și cas-
cadă, grădini roditoare și podgorii, întindere și
libertate — acestea sînt primele impresii ale
lui Volodia” (ca și ale noastre, adăugăm într-o
paranteză).

Despre Gruzia păstra cele mai frumoase
amintiri.

Maiaikovski a scris poezia „Vladicavkaz-
Tiflis” : „Știu / e-o proștie edenuri și rai ! /
Dar dacă despre aceasta se cîntă ce țî-l, / Tre-
buie să fie Gruzia al bucuriei plai, / subînteleg
poetii”.

După ce prezintă casa-muzeu, Ludmila Maia-
ikovskaia conchide în însemnările sale :
„Farmecul curții — curgerea prin fața ei a
rîului Havitshali și pirul de munte rece, cristalin
din mijlocul acestei curți.”

Un muzeu e reprezentativ pentru prezentarea
unei personalități, desigur, și prin aspectele te-
matiche ilustrate, prin fotografiile, mai ales dacă
acestea sînt unicate sau document. Fascinația sa
rămîn obiectele respective personalității, care-ți
dau sentimentul că acesta le-a însușit, le-a
dat ceva din căldura ființei sale.

Si la casa-muzeu Maiaikovski impresionează
nu atît aspectele tematice elocvent prezentate,
ci ceea ce a fost legat nemijlocit de viața lui
V. V. Maiaikovski ; obiectele folosite de tatăl
său, V. K. Maiaikovski, oferite muzeului V. V.
Maiaikovski de mama și sora sa, Ludmila și
Olga Vladimirovna Maiaikovskaia la însăși
constituirea lui.

Dintre obiectele folosite de tatăl său, V. K. Maia-
ikovski, muzeul expune două sfesnice pentru
lumină, o călămară lată ca pentru instituție,
un tambo-sugativ, câteva cutie necesare unui
set de ocol silvic, un toc de ochelari, câteva
carnete de însemnări, o scrumieră-soacă.

Fără îndoială, însă, că obiectul (să-l numim
asa) care te induosează cel mai mult la con-
templare, rămîne leagănul simplu de lemn din
care a scrutat, prin fereastra larg deschisă, ce-
rurile de deasupra lui Bagdadi, față de care s-a
simțit toată viața dator.

Cîtitorul se întreabă în mod justificat : oare
ce se citea în casa Maiaikovski ? Muzeul, prin

Continuare în pag. a 7-a

REVISTA STRĂINĂ

● CUNOSCUTA EDITURĂ FRANCEZĂ „HA-
CHETTE” a încheiat de curînd cu o editură din
Shanghai un contract privind editarea în limba
chineză a revistei ilustrate pentru femei „Ella”.
Primul număr din cunoscuta revistă franceză va
apare la începutul lunii iulie a.c.

● LA ROYAL ALBERT HALL DIN LONDRA
a avut loc festivitatea decernării premiilor anuale
britanice pentru industria discului, consacrat
muzicii rock. Pentru anul 1987, premiile au răs-
plătit activitatea lui George Michael, Michael
Jackson, Alison Moyet, precum și grupurilor
„U-2” și „Pet Shop Boys”.

● Albumul „Hotching like the Sun” al acestui din
urmă grup a fost distins cu titlul de cel mai bun
disc al anului 1987.

● ÎN ORAȘUL HOUSTON DIN TEXAS se des-
fășoară un cuprînzător Festival al artelor fotogra-
fice, la care expun cel mai cunoscut artiști
fotografi din Statele Unite și Europa. Cele 80
de expoziții de fotografii organizate în muzeu-
galerii de artă și diferite alte instituții de cul-
tură cuprind un număr impresionant de lucrări
fotografice înfățișînd cele mai diverse domenii
ale activității umane.

● Festivalul a fost organizat pentru prima dată în
anul 1986, acum el căpătînd caracterul unei bie-
nale. Expozițiile sînt însoțite de simpoziune,
prelegeri, întîlniri ale artiștilor cu publicul etc.

● ABITA PLASTICĂ NORVEGIANĂ A SECO-
LULUI XX ESTE APROAPE NECUNOSCUTĂ ÎN
EUROPA. În afară de pictorul Edvard Munch
(1863-1944) și de sculptorul Gustav Vigeland
(1869-1943) nici un artist plastic norvegian nu a
dobîndit pînă în prezent recunoașterea univer-
sală. Dar, cu toate acestea, în Norvegia trăiesc
și creează pictori deosebit de talentați. Această
este concluzia unui interesant articol în revista
„Pictura norvegiană — țară necunoscută”, apărut
în revista svedeză „Du”, din Zurich, sub
semnătura lui Marc Keller.

● Unul dintre acești pictori talentați este Frans
Widerberg, născut în anul 1934 la Oslo, conside-
rat astăzi drept cel mai reprezentativ pictor al
Norvegiei. El lucrează numai cu culorile de bază :
roșu, albastru și alb, care definesc așa-numitul
„limbru Widerberg”.

● Acest mod de a „folosi culorile nu este tipic
norvegian, nu a creșt școală. Este însă la modă
acum, în anii cînd norvegienii l-au redescoperit
pe marele lor pictor Edvard Munch și cînd în
arta țării lor au apărut, datorită acestei redășiri,
elemente puternice ale picturii expresioniste.

● Această orientare este nouă și pentru noi. În-
tr-un număr mare de pictori din această țară
din prima jumătate a secolului al XX-lea s-au
format în spiritul lui Matisse, iar în Norvegia
cuvîntul hotărîtor îl avea „școala franceză”.

● REGIZOAREA
V E S T - G E R -
M A N A A A
R E T H E V O N T R O T T
lucrează în prezent
la ultimele secvențe
ale unui film care
se va numi „Frica
și dragostea”, reali-
zat după un scena-
riu elaborat în
preună cu scriitoarea
italiană Dacia
Maraini. „Este un
film despre teamă
de dragoste, despre
teamă că nu vom ajunge să cunoaștem dragostea,
despre teama de a nu pierde dragostea. Despre
teamă că nu vom ajunge să descoperim sensul vieții.
Filmul vorbește despre singurătatea la care ajung
cel care nu sînt capabili să facă compromisuri în
viață, care nu-și decidățiile cele mai intime în-
tre ei. Cînd cineva scoare într-un interviu publicat
recent în revista „Europeo”, care apare la Milano.

● Margarethe von Troit s-a inspirat din „Trei sur-
soare” de Cehov, ale căror desene sînt aduse pînă
în anii al secolului nostru. Ele vor fi astfel
confruntate cu evenimentele noi : lupta pentru pace,
impoveria înarmării nucleare, pentru protejarea și
salvarea mediului înconjurător. Din Cehov au
fost luați atmosfera și constelația personajelor, visul că
au putea trăi altfel și moartea speranței, faptul că
victorii devine pe neașteptate trecut lăcîndu-ne
dintre noi și goale. Dar Cehov a fost pentru
mine doar punctul de plecare, filmul nu va
prezenta o întîmplare petrecută în Rusia, filmul
este al meu. În vior glăsi în anii tineretii, în
studii și azi am afirmat feminismul, dar și
dezaprobarea provocate de faptul că visele noastre
au fost mai mari decît realitatea”, spunea re-
gizorul suedez.

● Principalele roluri feminine sînt interpretate de
Fanny Ardant (Valeria), Greta Scacchi (Maria) și
Valeria Golini (Sandra). „În toate cele trei femei
este o frînăză de mine, spunea Margarethe von
Troit. În tinerețe eram ca Sandra, năvalnică și
ușucă. Cînd m-am îndrăgostit, am trecut prin
sentimentele Mariel, iar astăzi mă simt foarte
aproape de Valeria, femeia-mamă nevoită să-și
esfomeze propria durere pentru a putea înțelege
durerile altora”.

● JOACHEN LAABS ESTE UN REMARABIL
POET ȘI PROZATOR DIN R. GERMANĂ. Nă-
scut în anul 1937, a debutat în 1970 cu volumul de
poezii „Un tramvai pentru Noifrete”, după care
a urmat romanul „Căsuța din lărbă sau Cum să
împarti 35000 de femei la doi bărbați”. De atunci
publică în paralel proză și poezie. În aceste vo-
lume, ca și în cele care au urmat — „Fuga”,
„Cealaltă jumătate de lume”, „Fiecare om vrea
să fie rege”, Joachen Laabs se manifestă ca un
scriitor preocupat de relațiile interumane, de sen-
timentele și ale de a gîndi al contemporanilor
săi. Uneori prozele sale sînt atît de simple încît
ai impresia că ți le spune un vecin a cărui vorbă
mustră de înțelepciune.

● Care sînt tendințele principale în literatura
R. D. Germane din ultimii ani ? a fost el întrebat.
— Sînt mai multe, pe unele dintre ele am să le
enumăr în trăsăturile lor esențiale. Cel mai pregă-
tit este o tendință următoare punctul de referință
al literaturii devine tot mai puțin individul care
trebuie să se confrunte cu greutățile. Individul
este prezentat tot mai mult în contextul greută-
ților, dificultăților, din care iese în chip de
învîngător moral. Această tendință s-a manifestat
încă de acum cincisprezece ani, iar acum este
din ce în ce mai pregnantă. Urmează apoi carac-

terul documentar al literaturii. Experiența trecu-
tului ne-a învățat că a vedea lucrurile înșeșate,
nepremusitate de patos, nu stăuă înfrînșite. Beava
dătea trebuie surprînșă în mod corect și concret
dacă vrem ca ea să mîne lucrurile înalte. Informa-
țiile trebuie să fie autentice. O altă tendință
(măia internațională, dar care s-a răsplîdit și este
evidentă și în R. D. Germană) este dată de între-
bările care se pun în legătură cu emanciparea
femeilor, cu revizuirea noțiunii de emancipare a
femeii...”

● „SCRIU POVESTIRI DE CîND AM ÎNCEPUT SĂ SCRUI, spunea scriitorul estonian Arvo Valton, născut în anul 1935, autor al 26 volume de povestiri. Cred că acest lucru ține de firea mea întrucît sînt încl pe solo, iar ironia înseamnă că desigur, trebuie să fie mereu în mișcare. Atunci cînd mi reușese ceva mă plictisesc, de aceea trebuie să experez rîmenez ceva nou, iar din acest punct de vedere po- zemele trebuie să fie autentice. O altă tendință (măia internațională, dar care s-a răsplîdit și este evidentă și în R. D. Germană) este dată de între- bările care se pun în legătură cu emanciparea femeilor, cu revizuirea noțiunii de emancipare a femeii...”

● Cînd moare un poet, prietenii îl PLING, spune o cunoscută șansonetă. Cînd moare un pictor, un pictor mare, nimeni nu mai are timp să plîngă pentru că funcționarii fiscali își fac datoria mai repede decît s-ar crede, pentru a în- ventaria operele de artă rămase. În cazul pictorilor impozitele sînt atât de mari încît, de regulă, moștenitorii nu au altceva de făcut decît să vindă o buie parte din lucrările rămase moștenire pentru a putea plăti fiscal.

● Pentru ca operele de valoare să nu fie vîndute în strălîndate, guvernul francez a acceptat ca su- melle respective să fie plătite prin... opere de artă. În cazul lui Picasso, de pildă, impozitul a fost atît de mare încît sotta lui a trebuit să vindă tabloul francez altele lucrări celebre ale tologului ei, încl cu acestea s-a putut deschide un muzeu în toată puterea cuvîntului. La fel s-a întîmplat lucrurile și în cazul lui Max Ernst, Solder și alții. La fel s-au întîmplat lucrurile și pentru scriitorul Marc Chagall. Mai ales că despre acesta, despre colecțiile lui personale se spuneau adevărate le- gende. Chagall avea la Saint-Paul-de-Vence trei ateliere în care lucra în patru camere diferite. A vindea rar de tot din creațiile proprii. Așa se face că, în urma inventarului orșanelor fiscale, văduva lui Chagall a trebuit să plătească statului francez impozitele materializate în 45 tablouri, 19 gușe, 23 desene, ilustrațiile pentru cincisprezece cărți, 17 schițe pentru decorurile unor spectacole pari- ziene, colecția de ceramici și porțelanuri, un grupu- tul, transpus în bani, aceste echivalențe au peste un miliard (!) franci francezi, sumă care re- prezintă un record absolut în materie.

● O parte dintre lucrările înțrate în posesia sta- tului francez vor fi expuse la galeriile de artă de la Beaubourg, o parte la Muzeul Chagall din Nisa.

● SCENARIST, DRAMATURG ȘI PROZATOR, VLADIMIR KÖRNER, născut în anul 1938, este una dintre prezentele cele mai active ale vieții cul- turale din Cehoslovacia. După scenarii năle, re- giori, cehi de primă mîrme ca Frantisek Spaldil, Karel Kachyna, Dušan Klein, Jiri Svoboda și alții au realizat filme de referință pentru cinematogra- fiile cehoslovace. El a bucurat de o bună repute și pe plan internațional.

● „Nu am scris niciodată un scenariu pentru un film care să nu am garanția că se va vinde în cel puțin zece țări, spunea el. Aceasta este pro- fesunea mea de credință. Filmul este destinul meu, singurul lucru pe care îl înțeleg și pe care știu să-l fac. Am scris și romane, dar ele nu au constituit decît o etapă premergătoare reali- zării unor filme. În întreaga mea viață am scris doar două romane fără amblija de a fi transpuse pentru ecran. Beletristica vreau s-o las pentru cînd nu voi mai putea scrie pentru film. Autorul cărților trăiește în mijlocul unor personaje fictive și nu între oameni vii. În film este exact invers : scenariștii se află în cea mai mare parte a timpului în contact cu creatorii și cu actorii și vede dintr-o dată că întreaga întîmplare scrisă de el învîlăză pur și simplu. Scriu cel mult două sau trei filme pe an, pentru mine a scrie scenarii este în primul rînd o muncă de concentrare, pentru care plătesc chiar cu sănătatea. Pregătirea de- tului mult mai mult, de cînd scenariștii au an- Ń. Trebuie să aștept pînă cînd totul s-a cîpt și abia după aceea mă așez în fața mașinii de scris...”

● LA SAPTE CINEMATOGRAFE DIN MOS- COVA s-a desfășurat recent o retrospectivă a filmului american. Majoritatea peliculelor cuprinses în retrospectivă au fost prezentate pentru prima dată publicului sovietic. Retrospectiva a fost orga- nizat în cadrul Acordului dintre Asociația oame- nilor de teatru și film din U.R.S.S. și organizația americană „Diplomata prin teatru și film”.

● Într-un număr de filme care au fost prezentate figurază și „Vrăjitorul din Oz” și „Cîntecul ploaiei”, precum și „King's Row”, realizat în anul 1932, în care rolul principal masculin este inter- pretat de Ronald Reagan.

● Retrospectiva anterioară a filmului american în Uniunea Sovietică a avut loc în anul 1959.

SPORT

Puntea dintre aprilie și mai,

...străjuită la un capăt de mîrgăritar ilu-
minat și la celălalt de garduri de liliac ghiur-
ghiu, stă să se scufunde sub galopul învîl-
mășit a o sută (cel puțin o sută !) de cai cu
trei picioare — numărul aproximativ al jucă-
torilor din cele opt (opt !) echipe care se zbat
în ghearele pierzaniei. Vă anunț cu glas sfios,
ca și cum așa così iarbă în altare părăsite, că
niciodată în istoria postbelică a fotbalului ro-
mănesc nu s-au produs în fața publicului
atîtea căruțe lipsite de roți și de sensul dru-
mului. Ce rară ele prin zilele anului ? Spa-
mă, vanitate și, nu rareori, corupție. Stați
blînzi, mi-a înflorit pe geam glicina. Ciorchi-
ni ei, spumegînd în idei fulgerate de la sud,
aduc în amintire baluri romantice și nici-un
adevăr modern. Glicina ține partea minunii
și-și scutură-n mirări circulare îndemnul
de-a nu crede în miracole impletite cu mina.
Știu din bătrîni și din ograda în care am co-
pălit (pusă pe buza de giră) că fruntea
apelor surpă malul. Berbecii se bat în coarne,
primăvara, dar numai miei cad sub cuțit în
zilele Paștelui. Zvircolirile cozi reproduc sin-
gurele forșorului din zona capului. Sus tre-
buie căutăta explicația năucelii din coadă.

Foaie verde roată mincinoasă, cine te calcă
pe pedală, ăla îți măsoară sfîrșitul. Nu cău-
tați de legende proascurate virful piramidei.
Acolo-și sparge luna palidă ei teastă, lășînd
să curgă spre poale ciovirte de lumină și
hălci de întuneric. Împărțite după cum au
vrut aranjorii. Și atunci ? Păi, atunci avem
doar două echipe capabile să înfrunte vie-
lă din cupele europene (mereu Steaua și o
necunoscută) și vreo patru mici vitezieri care
înaltă stîlpi de fum sau de colb pe drumul
mățășii, fără să sperie nici caravanele, nici
jefitorii lor.

Tree în luna mai pe sus vișini în care se-
gînd povești albe. În palatele din cerul gurii
se topeșc, încă de pe acum, mireasma fructu-
lui, răcoarea lui cărnosă și voluptatea din
ochii fetelor care și-l atîrnă cercei la ureche.

Pentru că știu, de mai multă vreme, și cine
va cîștiga campionatul, și cine va retrograda,
trece puntea spre luna mai, cum trece luna
dealurilor cîmîniți ca să aștearnă pojar de
pietrelor prețioase lîngă un trandafir cu crean-
ga-n apă. (cîntec ? basm ? descîntec ?)

Fănuș Neagu

Luceafărul

Revistă editată de
UNIUNEA SCRITORILOR
din REPUBLICA SOCIALISTĂ
ROMÂNIA

Redactor șef :
Nicolae Don Frontelea
Mihai Ungheanu (redactor șef
adjunct), A. I. Zănescu
(secretar responsabil de redacție)

REDACȚIA : București, Plata Științei nr. 1, tel. 17 72 09
ADMINISTRAȚIA : Calea Victoriei nr. 115, tel. 50 74 96
Tiparul executat la :
COMBINATUL PĂLIGRANC
CASA ȘTIINȚEI